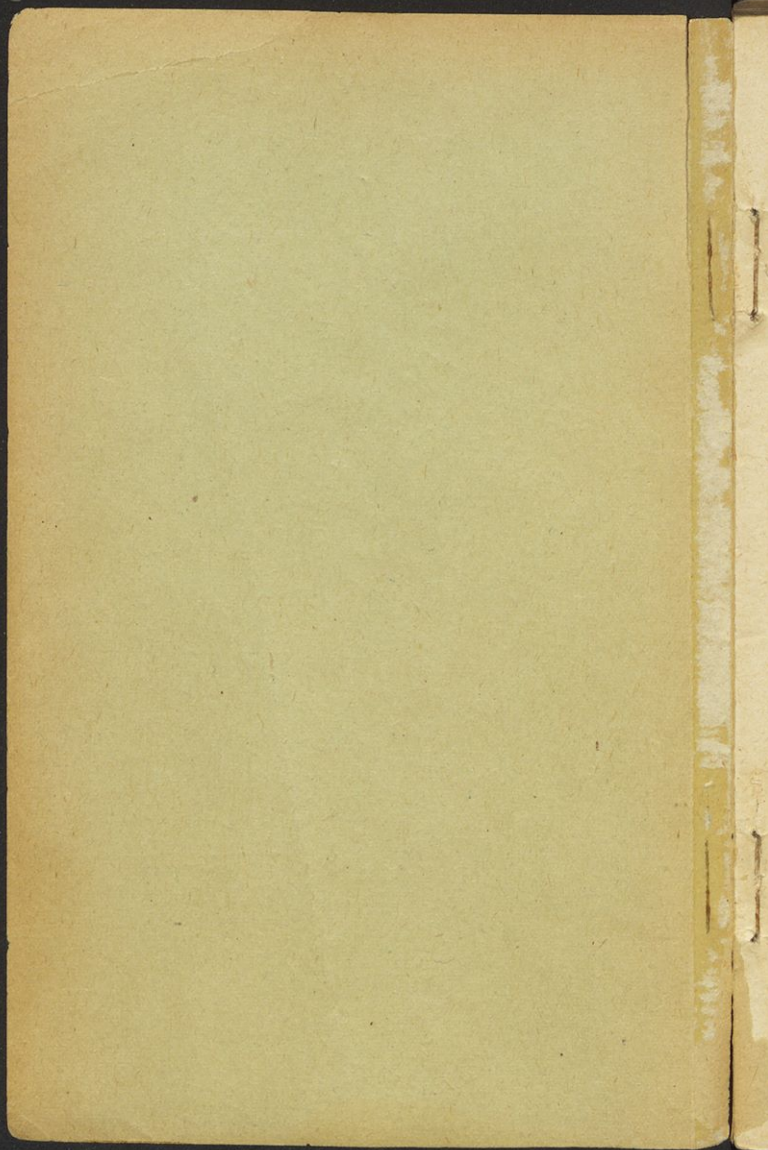


Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

203490





3 0316- 7.70 ✓

Janko Mlakar |
TREBUŠNIKOVE ZGODBE

JANKO MLAKAR

TREBUŠNIKOVE
ZGODBE

IZDALA IN ZALOŽILA
DRUŽBA SV. MOHORJA V CELOVCU

1963

203490

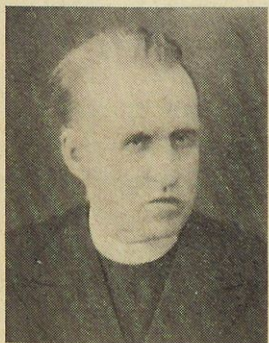
203490

Z risbami opremil
Anton Koželj



P 873/1967

Natisnila Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu
PRINTED IN AUSTRIA



Janko Mlakar je bil rojen 25. junija 1874 v Železnikih na Gorenjskem. Ljudsko šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kjer je leta 1897 pel novo mašo. Kaplanoval je v Postojni, potem pa dolga leta služboval kot katehet in profesor verouka v Ljubljani. Dne 11. avgusta 1953 je v starosti 79 let v Ljubljani umrl.

Leta 1931 je izdal Krščanski nauk za četrti razred srednjih in meščanskih šol, že veliko prej pa se je uveljavil kot potopisec in priljubljen podlistkar.

Janka Mlakarja poznajo vsi hribi ne le pri nas, temveč tudi daleč tja proti severu in zapadu, po vseh Alpah, saj jih je vse kdo ve kolikokrat obhodil. Poznajo ga pa tudi širom slovenskih krajev mnogi ljudje, saj jih je tolikokrat zabaval s svojimi predavanji in skioptičnimi slikami.

Večino svojih planinskih spisov je objavljajal v Planinskem vestniku in jih je pozneje izdal v treh debelih knjigah. Njegovi spisi so se priljubili posebno zaradi hudo mušno šegave žilice, s katero je znal vse zasukati na veselo in smešno plat.

Razen potopisov in humorističnih spisov je Mlakar pisal tudi igre, predvsem za dekliške odre, in povesti.

V zajetni knjigi je izdal svoje Spomine, ki so poprej izhajali v dijaškem listu Mentorju.

Mohorjani so ga spoznali iz spisov, ki jih je napisal za Mohorjeve koledarje, za Slovenske večernice in za Mladiko. Ob Trebušnikovih dogodivščinah, ki jih je popisoval, so se nemalo nasmejali in Trebušnikovih zgodb ljudje še po dolgih desetletjih niso pozabili.

Prvi Mlakarjev spis o Trebušniku, namreč »Kako je Trebušnik hodil na Triglav«, je prinesel Koledar Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1907. Naslednje leto je Koledar za leto 1908 objavil potopis »Kako se je Trebušnik vozil v Trst«. Leta 1910 so Mohorjani z velikim zanimanjem prebirali Slovenske večernice z naslovom »Trebušnik na slovanskem jugu«. Koledar za leto 1912 je zatem objavil tudi, kaj je doživel »Trebušnik na dunajski lovski razstavi«.

Dve vojni vihri, ki sta divjali preko slovenske zemlje, sta uničili marsikateri Mohorjev koledar izpred prve vojne. Tako tudi Trebušnikovih zgodb mnogim ni mogoče več prebirati. To je nagnilo Družbo sv. Mohorja, da ustreže prošnjam od vseh strani in izda Trebušnikove zgodbe iz Koledarjev izpred prve vojne v samostojni knjižni izdaji. Naj prinese ta izdaja našim ljudem v domovini in v tujini sredi nemirnega in utrudljivega življenja današnjih dni nekaj prijetnih uric ob lepem domačem razvedrilu!

Z. R.

Kako je Trebušnik hodil na Triglav

Kdo pa je Trebušnikov stric? Kaj ga res ne poznate? Saj je mož znan malodane po celi Gorenjski. No, hočem ga vam popisati tako, da ga takoj spoznate, kadar ga srečate.

Trebušnikov stric meri skoraj šest čevljev, glavo ima tako, da mora klobuk vedno posebej naročiti, trebuh kot polovnjak, noge, ki bi nosile tudi slona, in ko-
gar on udari, potrebuje samo še mrliškega ogleda.

In ta je bil na Triglavu?

Bil je, v njegovo slavo naj bo povedano! Malo potrpite in zveste vse! Mešal sem nekega poletnega dne prah po cesti proti Selu in se jezil, da moram požirati mesto svežega planinskega zraka škodljive bacile. Jasno se je črtal Triglav s svojimi mogočnimi sosedi na temnomodrem obzorju.

»Jutri te obiščem,« si mislim, »naj bo, kar hoče; potem pa zbogom, Breznica, in tvoje vroče peči, vsaj za en teden!«

V mislih že v gorah, pridem mimo Kunta, ko me nekdo pokliče. Ozrem se in za vrtno ograjo zagledam Kuntovo Ivanko.

»Kaj bo dobrega?« pravim.

»Mama so pod lipo in prosijo, da bi prišli malo dol. Tudi Trebušnikov stric je tam; ta ima danes neko posebno prošnjo do vas.« Pri teh besedah se mala nagajivka posmeje prav skrivnostno.

»Mislite si,« mi pripoveduje, ko stopava proti lipi, »stric hoče na Triglav. Ker pa ve, da vi greste v kratkem gor, vas bo prosil, da ga vzamete s seboj. Samo toliko že sedaj povem, da, če pojde stric, grem tudi jaz.«

»Seveda, če bi stric hodil s trebuhom, ti pa z jezikom, me kmalu pustita oba zadaj; tako pa mislim, da bodeta toliko prišla na Triglav kakor on k vama.«

Ivanki je že zamigal jeziček, da bi me plačala za moje prijazne besede, toda prišla sva že do lipe, pod katero je pri Kuntovi družini mogočno sedel Trebušnik.

»Stric, nameravate res na Triglav?« ga ogovorim.

»Kaj vam je Ivanka že očencala? Pravim, pravim, ti tudi ne moreš držati jezika,« očita mož zgovornemu dekletu.

»Boga zahvalite, stric, da sem namesto vas naprosila gospoda, da vas vzame s seboj. Vi bi tega tako pol ure ne spravili iz ust. In jaz grem tudi, gospod mi je že obljubil.«

»Glej ga škrata,« ji sežem v besedo, »kar na celem si izmišljuje. Zdi se mi, stric, da se šalite; kaj mislite resno postati hribolazec?«

»Resno, še preveč resno, pravim, pravim; moram misliti na to neumnost, sicer izgubim stavo. Pravim, pravim, včasih je človek malo nor. Stavo kar plačati, tega pa ne; pravim, pravim, raje poskusim, če jo bom mogel izviti, da jo bodo plačali drugi.«

»Pravim, pravim,« ga oponaša Ivanka, »kaj česnate toliko časa! Povejte gospodu pošteno, za kaj gre, pa bo mir.«

»Tiho, klepetec, pravim, pravim, pa pusti stare, modre ljudi govoriti. Pravim, pravim, gospod, malo jo

posvarite. Odkar se je v Ljubljani na trgovski šoli učila prodajati sol, je ni ugnati, tak jezik ima.«

»Pustite Ivankin jezik,« tolažim strica, »saj veste, da bo zrastel še enkrat tako dolg, če ga ji tudi polovico odrežete. Povejte mi raje, kako je s stavo!«

»Pravim, pravim, sitnosti so. Jutri bo en teden, odkar sem bil pri Gašperjevi materi v Žirovnici, pa sem prisedel tja h gospodi, ki me je klicala k svoji mizi. Pravim, pravim, treba me je bilo tam ravno toliko kakor na pasjem ženitovanju. Pa se je ustilo par tistih mladih gospodičev, ki se na Dunaju za doktorje uče in iščejo pod nosom brk, katerih pa ne najdejo, da so bili na Triglavu. Pravim, pravim, kaj bi tisto, bleknem jo vmes; če bi bilo treba, tudi jaz pridem gor. S tem sem pa dregnil v sršenovo gnezdo. Pravim, pravim, pa kaj bi pravil naprej! Konec je bil ta, da sem stavil za vedro najboljšega, kar ga ima Kunt v kleti, da bom še ta mesec na Triglavu. Pravim, pravim...«

»Stric,« ga pretrga Ivanka, »tako dolgega govora pa še niste imeli, odkar ste bili pri sv. krstu.«

Stric se je pa tako upehal od obilnega govorjenja, da ji niti odgovoriti ni mogel. Samo srepo jo je pogledal in zamomljal svoj »pravim, pravim...«

Spoznal sem pa, da mož resno misli na Triglav. Ker sem bil radoveden, če se bo skobacal gor, sem mu rad obljubil, da ga vzamem s seboj. Razume se samo ob sebi, da se tudi Ivanke nisem mogel odkrižati. Zatrjevala je, da bi samo zato rada šla, da bo strica dramila, če bi hotel med potjo zaspati. Zmenili smo se, da gremo gor skozi Krmo, nazaj pa na Bohinj. V Bistrici nas bo pa čakal stričev voz, da nas popelje skozi Štenge domov.

Trebušniku se je pa videlo na obrazu, da ima še nekaj na srcu. Zato ga povprašam, če ima morda še kaj povedati. In zares izvlečem naposled iz njega, da se boji, da ne bi na Kredarici trpel lakote in žeje.

»Pravim, pravim,« je tlačil, »jaz sicer ne snem veliko, toda človek je v gorah bolj lačen in žejen. Hribolazcev je vedno dosti v Triglavski koči, bojim se, da bi mi ne dobili nič za med zobe.«

»Stric,« se oglasi urno Ivanka, »nikar ne skrbite po nepotrebnem! Pišite kar v Ljubljano, Slovenskemu planinskemu društvu, da gremo mi na Triglav in naj zato založe Triglavsko kočo z jedjo in pijačo. Ako se vam ne ljubi pisati, bom pa kar jaz v vašem imenu.«

Lahno brcanje pod mizo me pouči, da gre le za majhno šalo. Zato nisem hotel Ivanki kratiti nedolžnega veselja. Svetoval sem stricu, da naj posluša njen nasvet, se poslovil in odšel proti Žirovnici.

Pač so se pri odborovi seji »Slovenskega planinskega društva« gospodje smejali, ko so brali tole od strica podpisano dopisnico:

»Ljubo Slovensko planinsko društvo!

Naznanim Vam, da nas gre pojutrišnjem več hribolazcev, dam in gospodov, na Triglav. Pošljite hitro v Triglavsko kočo na Kredarico mesa, klobas, piva in vina, da bomo imeli kaj jesti in piti! Zdravi ostanite, pa brez zamere!

Matevž Trebušnik
posestnik in goveji trgovec.«

Krasno je bilo jutro, ko smo se triglavski romarji zbrali na postajališču v Žirovnici. Stric je pripeljal s seboj tudi nosača, Rogatajevega Toneta, tistega, ki ima poleg brezniškega župnišča majhno kajžo. Ker je

nekoliko bolj zaspane sorte, sta s stricem velika prijatelja. Bili smo dobre volje. In kaj bi tudi ne bili! Malodane vsa Žirovnica je prišla gledat našega Trebušnika, ki je jasno dokazoval, v zelenih nogavicah in kratkih hlačah, z debelo gorsko palico v rokah, da hoče Triglav spraviti pódse.

- Edini Tone se je nekam žalostno držal. Težil ga je namreč trebušnati nahrbtnik, katerega mu je stric iz golega prijateljstva naložil na široki hrbet. Tolažila ga je pa zavest, da se bo breme kmalu zljajšalo, in naredil je tudi že trden sklep, da bo k temu tudi on pripomogel po svojih skromnih močeh.

Vožnjo do Dovjega smo prebili brez vsake večje zapreke. Edino to me je jezilo, da mi nihče ni hotel verjeti, da gremo na Triglav. Gospod župnik Aljaž mi je rekel celo kar naravnost: »S tako cokljo, kakor je vaš Trebuhov stric ali kako se mu že pravi, in s tako šibko stvarco, kakor je tale Kuntova Ivanka, ali čegava je že, ne prideš niti do Krme. Rogatajevega Toneta pa tako poznam. Ta ti zadremlje sredi pota.«

Jaz sem mu pa odgovoril malo razžaljen: »Veš, Jaka, na Triglav spraviti Trebušnika me ne skrbi; samo tega ne vem, kako ga bom zmašil skozi ozka vrata v tvoj stolp.«

Dalje se nisem utegnil pogovarjati, ker sem vedel, da bom s tako težko pehoto, kakor je stric, imel dosti hoditi ves dan, da pridem na Kredarico. Odrinili smo torej z Dovjega po cesti in po mostu čez Savo v Mojstrano; zakaj na brv se nisem upal strica spustiti. Ker smo si pa na zloglasni mojstranski cesti zaprašili grlo, smo morali kreniti k „Šmercu. Midva z Ivanko bi sicer šla najraje naprej, toda stric je trdil, da si mora na vsak način očistiti grlo. Ker je tudi Roga-

tajev Tone iz gole ljubezni do bližnjega temu »čičenju« pritrdil, sva se morala vdati.

Slednjič sem pa imel precej opraviti, preden sem ju zopet vzdignil, tako da sem se že začel bati, da ne pridemo niti ven iz vasi. Težko sta se moža ločila od prijazne lope, še težje pa od hladne pijače. Ivanka je hudobno omenila, da sta vsak pol srca pustila pri Šmercu.

»Pravim, pravim,« ji odvrne stric, »da bi vsaj tudi ti pustila kje pol jezika.«

Topla cesta v Tnalu je že od rojstva redkobesednemu možu popolnoma zamašila usta. Pot mu je lil od obraza, da se je kar sledilo za njim. Najraje bi se bil vrnil, ako bi ga ne bil bodril up na dobljeno stavo. Tone je pa vrh klanca predlagal prav resno, da naj spijemo steklenico vina in mu na ta način zljajšamo breme.

»V želodcu se pijača lažje nese kakor pa na hrbtu,« je mož modroval.

Toda temu predlogu sem se odločno uprl. Vedel sem namreč, da jo bo Tone takoj popihal, kakor hitro ne bo več pijače v nahrbtniku. Zmanjkalo bi pa kmalu vsega, če bi počivali in napajali vsake četrte ure.

»Prvo počivališče bo na Zasipški planini, poprej ne,« sem odločil z moško besedo vodnika.

Žalostno so kimali za menoj in celo Ivanki je zastala beseda; zakaj tudi njej je postalo precej toplo, akoravno ji je stric očital v svoji nevoščljivosti, da celo njeno telesce ne premore kapljice potu. Kmalu smo pa postali boljše volje, ko nas je sprejel hladen gozd v svojo senco. Prijetno je zapihal veter in omajal Ivanki jeziček. Sedaj ni bilo vprašanj ne konca ne kraja.

»Zakaj pa ne gremo skozi Vrata na Triglav,« je začela pozvedovati. »Videli bi med potjo slap Peričnik in Aljažev dom.«

»Pot skozi Vrata ni za strica,« ji odgovorim. »Tebe bi že privlekel iz Vrat na Triglav, če ne drugače, pa vsaj v nahrbtniku. Stnic in Tone bi pa gotovo raje ostala pri dobri kapljici v Aljaževem domu in gledala Triglav iz podnožja. Za pot čez Prag, pa tudi za Tominškovo pot onadva nista; druge steze pa iz Vrat ni.«

»Pa bi šli vsaj skozi Kot!«

»Hoja skozi to dolino je pa predolgočasna. In potem še tiste puste Gube, po katerih pelje pot do Pekla! Ni jih konca ne kraja.«

»Ali so tudi strme?«

»Strme, pa še kako strme! S kolena bi tolkla ob brado, če bi lezla po njih.«

»Torej ni druge poti za nas kakor skozi Krmo?«

»Nobene druge; skozi Krmo gor, na Bohinj dol!«

»Ali je Krma dolga dolina:«

»Dolga!«

»Kaj pa je na koncu Krme?«

»Zdaj sem te pa že sit; pojdi še strica popraševat!«

»Stnic me je že zapodil.«

»Se pa Toneta loti!«

»Ta mi pa še odgovori ne.«

»Potem pa molči!«

»Zakaj mi je pa dal Bog jezik? Za molčanje gotovo ne!«

»Menda zato, da ljudem z njim nagajaš.«

Gotovo bi mi Ivanka ne bila ostala dolžna odgo-

vora, ako bi je ne bil zmotil napis, ki kaže, kje se odcepi pot v Kot.

»Oh, striček,« se prilizuje Trebušniku, »pojdimo skozi Kot! Bodete videli, kako boste lahko hodili. Saj Gube niso tako sitne, in videli bomo tudi Pekel.«

»Boš že videla, kako so sitne, ko jih boš imela na obrazu, in pekel ti tudi ne odide, če boš tako nagajiva,« se odreže Tone počasi.

»Pravim, pravim,« se zasmije stric, »ta je bila pa dobra; vredna je...«

»Požirka vina, kajne,« ga prekine urno Tone. »Kar sedimo, gospod, in izpraznimo eno steklenico ali pa četudi dve, jaz že težko nosim.«

Seveda je bil stric takoj za to in tudi Ivanka ni ugovarjala. Porabiti sem moral vso zgovornost, da sem preprečil ta nepotrební počitek.

»Ako boste že sedaj začeli počivati in napajati,« jim prigovarjam, »ne pridemo nikamor naprej. Potem bi bilo bolje, da kar pojemo in popijemo, kar imamo s seboj, in se obrnemo domov.«

»Pravim, pravim, saj bi bilo tudi najpametneje,« zagodrnja stric.

»Kaj pa stava?«

»Seveda, stava, pravim, pravim; no, pa pojdimo naprej, če že ni drugače!«

Sedaj je bila zopet nekaj časa mirna Bosna. Obrnemo se malo navzdol. Kmalu pridemo do bornih kočic Zgornje Radovne in pred nami se odpre Krma. Po mehkih, zeleno poraščenih tleh jo še precej urno mahamo po dolini navzgor. Pot je tako malo napeta, da se jedva čuti. Stric je bil z njo popolnoma zadovoljen, ker ni bilo »klancev«, samo sonce je presedalo



vsem. Nekoliko sem jih potolažil s tem, češ da je bolje, če nas poliva pot, kakor pa če bi deževalo.

Nenadoma se pa oglasi Tone: »Gospod, jaz bom malo tu postal, da si popravim nahrbtnik, ker me ne-kje tišči. Čakati me pa ni treba; vas bom že došel počasi.«

Zoper to moško izjavo iz ust redkobesednega možakarja pač nisem mogel ničesar imeti. Ostal je torej zadaj. Hodili smo pa že precej časa in še vedno ga ni bilo za nami. Zato pošljem Ivanko gledat, kje se mudi tako dolgo. Sedaj pa ni bilo nobenega od nikoder. Drugega nama ni kazalo, kakor potrpežljivo čakati. Leževa torej v travo, kar je bilo stricu silno všeč, in gledava, od kod se bosta potepuha prikazala.

Mislil sem iti že tudi jaz gledat po izgubljenih, ko se prav počasi prigugljeta po stezi.

»Dolgo časa si pač popravljal nahrbtnik,« pravim Tonetu.

»Človek se takoj zamudi, « se izgovarja ta.

»Posebno pa še, ako težko nosi,« pristavi Ivanka in si obriše usta.

To »popravljanje« nahrbtnika in brisanje ust se mi je pa vendar zdelo nekoliko sumljivo. Zakaj oba sta bila nekam popolnoma prerojena. Tone se je še bolj potil, Ivanka je pa postala precej zgovorna. Sklenem torej nekoliko paziti nanju.

Prišli smo do neke bajte, ko je Tone zopet za-ostal s trditvijo, da se je v nahrbtniku nekaj premaknilo, kar ga tišči. Kmalu se spomni tudi Ivanka, da se ji je razvezal čevelj in nama blagohotno svetuje, da je ni treba čakati.

»V trenutku sem zopet za vama,« je zatrjevala z resnim obrazom.

Toda tega trenutka ni hotelo biti konec. Zato grem gledat, kaj je s čevljem, ki se mora tako dolgo zavezovati.

Prišel sem že do bajte, ko sem ju šele zagledal. Škoda, da nisem imel s seboj priprave za fotografiranje. Lepa slika bi bila to. Na zeleni trati lesena kočica, pred njo na klopci pa Tone in Ivanka pri zelo človekoljubnem delu. Tone si je ravno »popravljal« želohec s požirkom slivovke, Ivanka si je pa »privezovala«, pa ne čevlja, ampak dušo, z rujnim vincem iz trebušnate steklenice.

Kaj rad bi bil dalj časa opazoval njuno »ljudomilo« početje, toda naenkrat se ozreta ter me zagledata. Hipoma so zginile steklenice in Ivanka si je takoj dala nekaj opraviti pri čevljih; Tone se pa ni mogel premagati, da ne bi še enkrat pošteno potegnil iz čutare; potem je pa tudi on začel popravljati nahrbtnik.

»Aha,« jima pravim, »sedaj pa vidim, zakaj tebe, Tone, vedno tišči nahrbtnik. Mislim, da si ga sedaj dobro popravil, in tudi Ivanka je gotovo zavezala čevelj, posebno še, kar se niti razvezal ni.«

Smejali smo se sicer vsi tej zvijači, toda vseh jima vkljub temu ni bilo, da sem ju bil zasledil. Sicer sta tudi še pozneje poskušala zaostati s pomočjo raznih verjetnih in neverjetnih izgovorov, toda obveljalo jima ni.

Stric se mi je pa zares smilil. Komaj je še premikal svoje velikanske stope in venomer vpraševal, kako daleč je še do Zasipške planine. Slednjič so nam vendar zabrneli na ušesa kravji zvonci, najlepša godba za trudnega in žejnega hribolazca v gorah.

Gotovo se Arabec po dolgem potovanju po vroči puščavi bolj ne razveseli zelene oaze, kakor se je vzra-

dostil Trebušnikov stric, ko je zagledal pastirsko kočo na prijazni planini. Do nje seveda ni prišel. V najbližji senci se je zleknil na zelena tla, da je kar zadonelo, in nam seveda ni kazalo drugega, kakor utaboriti se poleg njega.

Izbrali smo si pa slučajno prav lepo mesto. Imeli smo krasen razgled na gore, ki so bile od nas komaj za streljaj oddaljene. Na zahodni strani meji dolino divji greben mogočne Rjavine (2534 m), na vzhodni se pa vrste bohinjski vrhovi, kot Klečica (1893 m), Debela peč (2017 m), Lipanca (1973 m) in dalje proti kotu doline oba Draška vrhova. Iz Krme so ti vršaci skoraj nepristopni, od bohinjske strani se pa prav lahko pride nanje.

Trebušnika in Toneta seveda niso posebno zanimale gore; tem marljivejše sta se pa bavila z nahrbtnikom, hitela prazniti njega vsebino in polniti praznoto svojih želodcev. Potem ko sta se pošteno okrepčala, sta se vendar ogledala tudi malo po okolici.

Tone je zadremal pri tem ogledovanju, Trebušnikove oči so pa obvisle na lepih kravah, ki so mulile sočno planinsko travo. Višje se nista povzpela.

Tudi Ivanki je postalo dolgčas, potem ko je izpraznila zakladnico svojih vprašanj. Ogleda se naokrog po kakem pripravnem razvedrilu in zapazi smrčечега Toneta. Umno izpuli dolgo bilko in ga poščegeta z veliko zadovoljnostjo v njegovo rdečo trobento. Tone je pa tako kihnil, da je kar odmevalo v Rjavini. Bil je silno nevoljen, ker ga je nagajivka zbudila iz spanja pravičnega.

Zato ga je pa hitela tolažiti.

»Povejte nam kaj iz vojaškega življenja; gotovo ste pri vojakihi mnogo poskusili,« ga prosi hinavsko.

Vedeti je namreč treba, da je Tone služil pri dragoncih in bil tam povišan do — prostaka. Zato se mu pa zdi zelo dobro, če ima priliko kaj pripovedovati iz svojih vojaških let.

Tudi pri Ivankini prošnji se mu je zaspani obraz takoj raztegnil v širok smeh.

»Mnogo, mnogo bi bilo pripovedovati,« pravi, »toda ne vem, kaj bi povedal. No, čakaj, bom pa povedal, kako je prišlo, da nisem »vanziral«. Tega gotovo še nikdar nisem povedal.«

»Nikdar, nikdar ne,« mu hiti Ivanka zagotavljati, akoravno je najmanj stokrat že slišala to »storijo« iz njegovih ust.

Tone se najprej pokrepča s požirkom vina v svoji zavesti kot veteran in pripovedovalec, nato pa začne: »Sedaj pa le poslušajte! Nekoč so me hoteli narediti celo za 'frajtarja', ker so spoznali, da nisem navaden človek. Vsak drug bi bil na mojem mestu obliznil vseh pet prstov po tako imenitni službi; toda jaz nisem tak častihlepnež in lahkornik. Rekel sem ritmojstru takole: 'Gospod visokorodni ritmojster, jaz se najpokornejše zahvalim za to čast in za odlikovanje, katero ste mi namenili, ker se ne čutim sposobnega, da bi mogel opravljati tako imenitno in odgovorno službo, kakor je frajtarska. Jaz raje ubogam, kakor pa zapovedujem.' — Zato sem ostal navaden prostak. Klicali me pa vendar niso nikdar k vojaškim vajam, ker so vedeli, da sem zadostno izvežban.«

Ivanka pa zbere obraz v kolikor mogoče resne gube in pravi: »Tone, kako škoda, da ste bili tako skromni; vi bi gotovo postali sčasoma najmanj kak general.«

»Tebe bi pa vzel za ženo in gotovo bi s svojim jezikom užugala babe celega polka,« jo plača Tone.

»Ha, ha, ha!« se zakrohoče Trebušnik, »pravim, pravim, sedaj si jo pa izkupila. Na, Tone, požirek vina, pošteno si ga zaslužil. «

Tone je pa naredil menda precej velik požirek; zakaj pri odhodu je omenil z veliko zadovoljnostjo, da se je nahrbtnik precej olajšal.

Za Zasipško planino se tla vedno bolj vzdigujejo. Dolina se navidezno zapre popolnoma. Kmalu stojimo pred njenim sklepom. Rjavina, Vernar in Draška vrha oklepajo tu divji kotel, ki se imenuje Gornja Krma. Vanj vodi dobro izpeljana pot, ki je le tu in tam nekoliko bolj strma.

Stričevi obilnosti seveda ni ugajala. Vsakih sto korakov je moral malo postati, da se je nekoliko od-
dahnul. Tudi Ivanka in Tone bi bila rada večkrat »čevelj zavezovala in nahrbtnik popravljala«, pa se jima ni posrečilo. Tako pridemo po mnogem počivanju slednjič srečno v Gornjo Krmo.

Tu je stric zahteval odločno daljšega počitka, katerega mu nisem mogel odreči, ker sem videl, da res ne more pri najboljši volji nikamor naprej. Vrh tega je ta del Krme resnično vreden, da se nekoliko pomudiš v njem.

Zelena tla sama te že vabijo k počitku. Kaj prijetno je po dolgi poti ležati v mehki travi ali sedeti na z mahom obraščeni skali in gledati po dolini navzdol po temnih gozdih in zelenih pašnikih, na katerih se tu in tam blešči beli pesek v suhi strugi Radovne. In te strahovite stene! Niti ne vemo, kaj bi bolj občudovali, ali strme pečine Rjavine, silne prepade na Malem (2132 m) in Velikem Draškem vrhu (2242 m),

ali pa silovito razorani greben Vernarja (2224 m), ki mogočno zapira dolino.

Stric si je urno preskrbel mehko ležišče v senci. Jaz sem sicer svetoval, da bi šli do pastirske koč, kamor nismo imeli več daleč. Tam bi lahko zložno počili in se tudi pokrepčali z mlekom. Toda Trebušnika ni bilo več mogoče vzdigniti. Tone je pa rekel, da je mleko le za otroke.

»Ivanka naj gre v koč mleko pit,« je menil, »jaz pa ostanem pri vinu, dokler ga je kaj.«

Seveda je Ivanka razžaljeno ugovarjala tej obsodbi in odločno trdila, da ni več otrok, temveč prava in resnična gospodična.

»Vi pojdite mleko pit,« pravi Tonetu, »ko ste zapisani v društvu abstinentov.«

»Kje si pa zopet to pobrala? Zapisan sem bil res, sedaj pa nisem več.«

»Seveda nisi več, ker so te zbrisali.«

»Kaj si bil res abstinent,« ga povprašam jaz; »kako pa to, da so te zbrisali?«

»Bom pa povedal, če ste že tako radovedni. Neko nedeljo so pridigali o pijančevanju in abstinenci. Doma sem pa potem preračunal, koliko bi prihranil na leto, če bi se držal le vode. Bilo je toliko, da sem se šel takoj po krščanskem nauku zapisat v bratovščino abstinentov. Potem sem jo pa mahnil na tisto njivo zraven velike ceste gledat, kako kaže žito. Tu me je menda sam zlomek spomnil, da se moram posloviti od pijače, kateri sem se odpovedal za vedno.

Grem torej h Kralju v Vrbo in vzamem slovo najprej od piva, potem od vina in nazadnje tudi od žganja, da bi ne bilo kje zamere. Ko sem pa šel proti domu, se je nekaj obrnilo v želodcu, kar mi je udarilo

tako v glavo, da sem postal naenkrat ves vrtoglav. Kar plesalo je vse okrog mene. Toda kaj bi pripovedoval vse na široko! Stvar se je končala tako:

Drugo jutro je navsezgodaj moral pes prinesti po cesti Čehlovo Katro, tisto dolgo prekljo, ki osebenkuje tam na Breznici v stari šoli. Komaj me je zagledala v jarku, je že zdirjala na vso sapo h gospodu župniku in povedala, da ležim pijan ob cesti. Seveda so me takoj zbrisali iz bratovščine. Lahko pa rečem, da se ga še nikdar nisem tako nalezal kakor takrat, ko sem bil abstinent.«

»Škoda, da se niste za vedno poslovili od pijače,« ga prekine Ivanka, »bi vsaj sedaj tudi nam kaj pustili, tako boste pa vse sami popili. Zazijate, da bi vam kmalu še steklenica zletela v trebuh.«

»Za take dekličice, kakor si ti, je voda.«

»Jaz sem gospodična, ne pa deklič, sem vam že enkrat rekla.«

»Potem pa pij limonado,« ji odvrne ravnodušno in nagne zopet čutaro.

Utegnilo bi se bilo pa res zgoditi, kar je prerokovala Ivanka. Polastil sem se nahrbtnika in videl, da je Tone precej hudo gospodaril s pijačo. Vzel sem zadnjo polno steklenico, jo vtaknil v svoj nahrbtnik, v Tonetovega sem pa dal eno od praznih, da bi prezgodaj ne zapazil prevare.

Stric in Tone sta kmalu združila svoje smrčanje v ubran duet, jaz pa nisem imel sreče, da bi malo zadremal. Ivanka me je neprenehoma morila s svojo radovednostjo. Hotela je vedeti za vsak vrh in vsako steno, zakaj ne rastejo v melu drevesa, če je tod kaj divjih koz, in vse mogoče druge stvari. Moral sem ji tudi popisati vso pot, ki vodi iz Krme med Vernarjem

in Tolstecem na Velo polje. Nazadnje me je hotela celo pregovoriti, da bi peljal strica kar naravnost po tej poti v Vodnikovo kočo na Velem polju in ga prepričal, da je na Kredarici.

»Potem ga peljite na Tolstec in stric bo gotovo mislil, da je na Triglavu,« je sklenila svoj moder svet.

»Pravim, pravim,« se oglasi nenadoma Trebušnik, »kaj misliš, da sem res tako neumen, da ne poznam Triglava?«

»Oho, stric, ste se že naspali?« se začudim. »Sedaj pa le pokonci! Udarili jo bomo kar naprej, da nas ne bo lovila noč.«

Po kratkem godrnjanju in obotavljanju smo jo še dosti urno ubrali iz taborišča proti Krmskemu sedlu. Steza se kmalu izgubi v precej strmem skalovju. Stric je sopihal kakor kovaški meh in pridno polival kamenje s potom svojega obraza.

Tone se pa spomni kar sredi pečevja, da mu je zašel kamen v čevelj. To pot sem mu pa rad dovolil, da je zaostal. Iskal pa ni kamna v čevlju, ampak vina v nahrbtniku, seveda zastonj. Komaj smo bili vrh sedla, je že prirentačil za nami, češ da ne bo nosil praznih steklenic. Čez kotlinasto in s skalovjem nasejano planoto pridemo do razpotja. Navzdol vodi steza na Velo polje, navzgor pa na Kredarico. Malo kislo se je namrdnil Trebušnik, ko sem mu pokazal strmo pot, ki nas je še čakala. Majal je z glavo in menil, da ne pojde. Tudi Tone je modroval, da je bilo prijetnejše po ravnem s polnim nahrbtnikom kakor tod s praznim. Toda jaz sem imel v nahrbtniku veliko privlačno silo — polno steklenico. Stopil sem naprej in obljubil, da jo bomo izpili na pol pota. In šla sta za menoj kakor koza za soljo.

Seveda je Trebušnik silno pihal in sopel. En čas je tožil, da ima preveč sape, en čas pa, da mu je zmanjkuje; vrh tega ga je še Ivanka dražila: svetovala mu je prav modro, naj prihrani nekaj sape, kadar jo ima preveč, za slabe čase, ko mu poide. Kmalu se je pa tudi ona tako unesla, da ni vedela, ali ima preveč ali premalo sape.

Ako bi ne imel vina v nahrbtniku, ne vem, kdaj bi jih bil spravil gor. Tako je pa polna steklenica dobro spolnila svojo nalogo. Ker pa ni bilo zdihovanja in godmjanja ne konca ne kraja, sem jo moral odpreti, še preden smo prišli do pol pota. Stric je zadovoljno pocmokal z jezikom in rekel, da proda že naprej vso stavo za steklenico vina, če bi mu jo kdo prinesel. Škoda, da nisem imel nobene več v nahrbtniku, naredil bi bil dobro kupčijo.

Seveda je na nadaljnji poti še vedno zmanjkovalo sape, toda bližina Kredarice nam je dala novih moči. Ko smo pa dospeli na vrh in zagledali pred seboj Triglavsko kočo, sem ostal skoraj zadaj. Stric je kar planil skozi vrata naravnost v spalnico; toliko, da mi je še naročil, naj poskrbim za zadostno večerjo, in že je položil kosti svojega rojstva na mehko ležišče.

Poskrbim naj za »zadostno« večerjo! To je lahko rečeno. Toda, koliko to gumno potrebuje za »zadostno« večerjo, nimate niti pojma. Dolžan sem bil pa vendar skrbeti, da bi stric ne trpel lakote in žeje. Rekel sem torej ženi oskrbnika Arha, naj skuha ducat grahovitih juh, golaž naj pa naredi kar iz vsega mesa, kar ga ima v zalogi.

»Malo preveč ga bo,« meni Arhovka, »mesa je še skoraj tri kile.«

»Prej premalo kakor pa preveč,« se vtakne vmes

Ivanka. »Veste, naš stric sne toliko, da vi komaj sproti skuhate.«

To pot Ivanka ni preveč povedala; zakaj Trebušnik se je po kratkem počitku spravil nad večerjo in pokončal tolike množine jedi in pijače, da se je Arh plašno umaknil iz obednice, ker se je menda zbal, da bi naposled ne načel še njega.

Mi smo od vse večerje dobili komaj toliko, da smo se malo ogreli. Ko je stric videl, da so vse posode prazne, je pospravil še pisker čaja in odšel spat. Nam se je pa zdelo vendar malo prezgodaj za v jaslice. Šli smo torej malo od koč v stran na vrh Kredarice.

Krasen razgled ob sončnem zahodu nam je obilo poplačal trud celega dne. Celo Tone se je izrazil, da je pač vredno se malo potiti in trpeti nekoliko žeje, ako se pride tako visoko. Razgled s Kredarice je sličen onemu s Triglava, manjka mu le del, katerega zakrivajo ogromne Triglavske stene; zato te pa odskočuje pogled na »snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja«.

Drugo jutro se navsezgodaj odpravimo iz koč na vrh. Hoteli smo že vrh Triglava občudovati krasoto sončnega vzhoda. Toda malo sem se uštel. Sicer ni čez tri četrt ure do Aljaževega stolpa, ki stoluje na vrhu, toda preden Trebušnik privleče svoj »tovor« tako daleč, je treba še enkrat toliko časa.

Naša družba se je pomnožila za eno osebo. Izročil sem namreč Trebušnika Arhu v varstvo, sam sem dejal Ivanko na muho, Tone je pa obljubil paziti sam nase.

Zvezde so ugaševale druga za drugo, le danica je migljala na jasnem obzorju. Doline je še zakrivala

noč s temnim plaščem, tu gori se je pa že začelo svetlikati. Lahen mrak je legel na snežišča in melí ter napovedoval prihod mladega jutra. Dospeli smo do prvih sten Malega Triglava, do mesta, kjer se začenjajo klini.

Prvi obiskovalci kralja naših snežnikov so že tu naleteli na velike težave. Z nevarnim in trudapolnim plezanjem so si morali priboriti na ozkem grebenu stopinjo za stopinjo. Lahko se reče, da so bili pravi junaki, ki so prišli takrat na Triglav, ko še ni bilo nadelane poti.

In danes! Mogočni Triglav, nekdanj strah skušenih in neustrašenih hribolazcev, je dandanes igrača otrokom.

Naše »Slovensko planinsko društvo« gotovo nima najmanjših zaslug, da je postal naš najvišji vrh tako lahko dostopen. V največji bližini je zgradilo prostorno Triglavsko kočo, katere gostoljubnost uživa vsako leto na stotine domačih in tujih hribolazcev. Vrh tega je stezo po grebenu zavarovala z neštevilnimi klini in žičastimi vrvmi. Vsa pot do vrha je podobna strmemu stopnišču pod milim nebom, ki je zavarovano z zanesljivimi držaji. Na sivo plešo Triglava pa je postavil gospod Jakob Aljaž, župnik na Dovjem, močen železen stolp, v katerem najdeš varno zavetišče pred mrazom in slabim vremenom.

Toda našemu stricu se steza še vedno ni zdela zadosti varna. Nikakor se ni mogel pripraviti, da bi prijel prvi klin in potegnil kvišku svoje tolsto telo. Arh je pa mož redkih besed, zato pa toliko urnejših in delavnejših rok. Mignil mi je, da naj grem naprej, sam je pa potisnil z vso močjo strica, ki se je takoj oprijel klina.



»Pravim, pravim,« je hotel nekaj ugovarjati. Toda naprej ni prišel, ker je za prvim pritiskom prišel takoj drugi, za tem tretji in tako dalje. Ko je pa Trebušnik videl, da ima dobrega porivača, ki mu pomaga navzgor, obenem pa skrbnega zavirača, ki pazi, da ne omahne navzdol, ter da klini drže težo njegovega telesa, se je vdal v svojo usodo in sopihal naprej.

Arh je bil pa silno zadovoljen s svojim uspehom in je dal tej zadovoljnosti duška s temile besedami: »Dostikrat sem že udržal večji sod, da mi ni ušel, pa bi vas ne!«

Tudi jaz sem imel veliko opraviti z Ivanko. Hodila je lahko, da, še prelahko. Kakor gaščarica se je vila po skalovju, obenem je pa gledala na vse strani, samo pod noge ne. Bal sem se, da se zdaj in zdaj spodtakne in omahne proti prepadu. Njene radovednosti ji seveda nisem zameril. Zakaj ob zori plezati po grebenu na Triglav in gledati vedno pod noge, bi bilo že malo preveč zatajevanja. Zares, prekrasen prizor se tu nudi očem. Prvi sončni žarki že poljubljaajo obronke najvišjih gora in na njih se prikažejo zlati robovi. Urno zbeže z njih sence po strmem pobočju, love se po planinah in podeh in zdrknejo slednjič v dolino. Toda tudi tu nimajo obstanka. Že razločujemo posamezne vasi in sela v dolinah globoko pod nami. Naenkrat zažare vse planine v žarkih vzhajajočega sonca, ki se je pripeljalo veličastno na žareče obzorje. Mlado jutro zavlada s pomlajeno, gibčno močjo tudi po dolinah.

Prišli smo ravno pravočasno na Mali Triglav, da nismo zamudili krasnega pogleda. Strica seveda ni sonce prav nič brigalo. Zatrjeval je pa na vsa usta, da ima dosti in da ga nihče ne spravi več naprej.

»Pravim, pravim,« pristavi žalostno, »da bi bil vsaj že v Bistrici.«

»Tudi tja bomo prišli,« ga tolažim, »toda najprej moramo še malo navzgor. Da bi Triglavu tako pred nosom hrbet pokazali, tega pa vendar ne! Dober skok, pa smo gori. Slava, ki se bo razlegala po celi Gorenjski, vas čaka gori, vrh tega pa še tako lepa stava. Glejte Aljažev stolp! Mislite, da je to obljubljeno vedro, ki vas željno čaka tam gori!«

Tako sem govoril Trebušniku in ga nagovarjal tako dolgo, dokler se ni zopet prodal Arhu na milost in nemilost. Z Malega Triglava vodi na Veliki kratka škrbina, ob kateri režita na desni in levi velikanska prepada. Pripoveduje se, da je bila včasih podobna noževi ostrini. Akoravno ni bila tako ozka, vendar je bila tako nevarna, da so jezdili čez celo oni pogumni hribolazci, ki so premagali greben Malega Triglava brez nadelanega pota.

Dandanes pa spoznaš težko nekdanjo ostro škrbino v sedlu, ki je skoraj meter široka in z vrvjo zagrajena. Človeška roka, z dletom in kladivom oborožena, ji je vzela njeno ostrino in grozo.

Onstran sedla poplezamo urno ob varni vrvi navzgor in na vrhu smo.— Toda, se je li zbudil zmaj v votlini pod ledenikom, pobira li kak medved stopinje za nami ali se pa morda kdo pelje celo z avtomobilom?

O, nič hudega! Ni se zbudil zmaj v ledeni jami, medved iz Trente ne hlača za nami in tudi avtomobil ne ropota, marveč Trebušnik sopiha na vrh.

Stric je bil popolnoma pobit. Toliko, da se je še obdržal na nogah. Ves zasopel in poten hiti v stolp, da bi se ne prehladil, zakaj posebno toplo ni tu gori. Toda gorje, moja slutnja se je uresničila. Vrata niso

umerjena za Trebušnikov trebuh. Naj se revež še tako trudi, ne gre, pa ne gre; ne po strani in ne naravnost.

»Odložite havelok,« mu svetujem.

Stric uboga in se izmota iz velikanskega plašča z mnogimi vzdihi, ki so mu najbrž prišli iz dna trebuha. Toda vrata so še vedno preozka, oziroma stričvo »gumno« preširoko.

»Kaj bi se tako mučili,« meni Arh, »potisnimo ga noter; nekaj mora odjenjati, ali trebuh ali pa vrata.«

Rečeno, storjeno, in šlo je. Stric telebne s toliko močjo v stolp, da se je ta kar stresel. Ako bi ne bil tako trdno pritrjen z žicami, bi bil gotovo strmoglavil s Trebušnikom vred na ledenik.

»Stric, sedaj pa le glejte iz stolpa! Gore in kraje, katere vidite skozi okna, imate vse naslikane na steno, da vam ni treba prav nič popraševati. Zabavajte se torej po svoje!« Tako sem ga bodril k občudovanju lepega razgleda in zaprl vratica.

Toda stric se še ni zadovoljil.

»Pravim, pravim,« se začne hudovati, »me boste mar pustili zmrzniti? Kje je moj plašč?«

Na plašč smo pa res pozabili popolnoma. Ko sem pogledal na mesto, kamor smo ga položili, ga ni bilo več. Iščem in iščem, pa vse zastonj; kakor bi ga bil odnesel veter.

»Kaj pa, ko bi se ga bila morda polastila Ivanka?« si mislim in se ogledam po nji. In res jo zagledam v zavetju velike skale, oblečeno v — stričev plašč. Precej sem imel opraviti, preden sem iztresel tega škrata iz njega. Slednjič se je Trebušnik vendar le potolažil, potem ko je dobil razen plašča tudi nahrbtnik, v katerem je bilo še nekaj pomagala zoper lakoto in žejo. Mi smo pa posedli okrog stolpa in se



zavarovali proti vetru in mrazu, kakor smo najboljše vedeli in znali.

Razgled s Triglava! Kje mu najdeš enakega? Velikanski je pogled s švicarskih snežnih vrhov na lesketajoče se ledenike, toda oko nam z njih zastonj išče zelenih dolin, sončnih planjav, bistrih rek, belih vasi in mest. S Triglava, od tu se nam pa kaže svet v vsej svoji mnogovrstni krasoti.

Obdajajo nas razburkanemu okamenelemu morju podobne planote — strme stene, razorani grebeni in ostri vrhovi se dvigajo iz njih kakor silne morske čeri iz šumečih valov, med njimi so pa posejane lepe zelene planine. Bistri vrelci hite iz svojih snežnih in skalnatih zibeli navzdol in se zbirajo v bistre potoke, ki se vijejo med zelenimi bregovi, podobni srebrnim trakom. Krog in krog se nam odpirajo slikovite doline, ki zginjajo kakor reke v veletoku v širnih planjavah, posejanih z vasmimi in mesti. Pogled se nam šele ustavi na ledenih vrhovih mogočnih Tur in na sinji površini Jadranskega morja.

»Pravim, pravim, jaz sem se že naveličal sedeti v tem kurniku,« zastoče glasno stric in nas zdrami iz našega občudovanja.

»Saj moramo res dol, če hočemo še danes biti v Bohinju,« mu odvrnem. »Kar ven pridite, pa gremo!«

»Pravim, pravim, saj sem že poskusil, pa ne morem.«

Treba mu je bilo torej iti na pomoč. Ponudila se nam je tudi Ivanka, da bo pomagala, pa nam je le nagajala. Pogumno se je lotila strica zlasti z jezikom, ker je videla, da ne more revež do nje.

»Stric,« ga je dražila, »vi pa ne spadate med ljudi. Pravijo, da je ta stolp za štiri, v sili tudi za šest ljudi, vi ste pa sami notri, pa se še komaj obrnete.«

Toda Trebušnik ji ni utegnil odgovarjati, ker je bil res v sitnem položaju. Vlekli smo ga z vso močjo za desno roko, pa vse zastonj; takoj smo spoznali, da je vlečenje veliko težje nego porivanje. Čudili smo se pa vendar, da ga ne moremo izvleči, ko smo ga noter zrinili. To uganko nam je pa kaj urno rešila Ivanka, ko je stricu pojasnila njegovo stanje takole:

»Stric, tega je kriva vaša snedenost. Pojedli ste nam vse iz nahrbtnika; zato ste se pa tako poredili, da ne morete ven. Drugega vam pač ne kaže, kakor da počakate par dni v stolpu in se postite. Med tem časom vam bo vampek že toliko splahnil, da bodo vrata tudi za vas dosti široka.«

Trebušniku pa ta svet ni bil posebno všeč. Poskusil je še zadnje ter odložil tudi jopič in telovnik. Slednjič smo ga vendar z mnogim trudom izvlekli na dan. Komaj srečno zunaj, je pa začel krepko zabavljati čez preozka vrata, premajhen stolp, prenizke stole in nazadnje tudi čez nas, češ da smo ga preveč vlekli. Zato ga skušam spraviti na druge misli in mu pravim:

»Ste kaj dobro videli skozi okna? Kajne, lep pogled je to?«

»Pravim, pravim, kaj bi tisto,« meni mož, »svinjska gnjat, hleb kruha in štefan vina, to je najlepši pogled.«

Tej »idealni« razsodbi se nisem upal ugovarjati. Zapisali smo se še v spominsko knjigo, potem smo jo pa odrinili navzdol. Šlo je seveda le počasi. Zakaj Arh je imel dosti opraviti, da mu Trebušnik ni ušel iz rok. Od daleč se je videlo, kakor da bi spuščal ogromen sod po skalah navzdol.

Ker sem imel dosti časa, sem razkazal Ivanki vse posebnosti Triglavskega grebena. Prav pod vrhom sva pokukala v Staničevo zavetišče, v katerem tudi lahko prenočiš za silo, prebrala sva Vodnikovo spominsko ploščo in pregledala stezo, ki vodi z Malega Triglava po globokem žlebu na Velo polje. Vkljub temu smo bili vsi trije s Tonežom vred že pri koči, ko je Arh še počival s svojim »sodom« visoko gori v stenah Malega Triglava.

Vedel sem pa dobro, da bo stric lačen kot volk, zato sem naročil Arhovi ženi, naj začne kuhati grahovo juho in pristavi pol tucata velikih mesenih klobas. Sedaj mi ni več ugovarjala, češ da bo preveč, ker je prejšnji večer spoznala Trebušnikov tek.

In kako ga je mož razvijal, ko jo je pripihal v kočo in položil težo svoje debelosti na klop, da je kar zaječala! Razume se pa samo ob sebi, da tudi Tone ni preveč zaostajal za njim. V svoji gorečnosti se zame in za Ivanko niti zmenila nista.

Krajšala sva si torej sama čas s »planinskimi« pogovori. Razložil sem radovednici pomen raznih slik, s katerimi so stene koč bogato okrašene, in tako je prišla slednjič govorica tudi na »Planinske piparje«. Ko je zvedela, da je to društvo imenitnih hnibolazcev s kratkimi pipami v ustih in z ostrimi pipci v žepih, je veselo vzkliknila: »Jaz bom pa ustanovila društvo planinskih ...«

»...klepetulj!« poseže vmes Tone in porine precejšen kos klobase v široka usta.

Ivanka se je čutila s tem bridko razžaljeno. Urno je vstala, šla iz sobe in treščila srdito vrata za seboj. Tone se je pa sam sebi čudil, da je naredil tako dober dovtip, in Trebušnik se mu je krohotal na vse grlo.

Jaz pa nikakor ne trpim, da bi bila med poštenimi hribolazci kaka jeza ali žalost. Zato sem šel Ivanko tolažiti.

Sedela je za kočo na kamnu kaj temnega obraza in malo je manjkalo, da ni jokala.

»Nikar si ne jemlji tega preveč k srcu,« ji pravim. »Tone jo je morda zinil z najboljšim namenom. Najbrž se ti je mislil s tem celo prikupiti.«

»Seveda prikupiti,« me oponaša, »ko me razgla-

šuje za največjo klepetuljo. Saj dobro vem, da boste vi popisali vse to naše potovanje in najbrž še kaj pridejali. Potem bo mislil vsak, kdor bo čital, da imam jaz najdaljši jezik na svetu. «

»Tega se ti pa prav nič ni treba bati,« jo mirim. »Opisal bom res to pot, in sicer v koledarju Mohorjeve družbe. Lahko ti pa že sedaj rečem, da bo glas o tvojem jeziku, ne, hotel sem reči: pogumu in tvoji vztrajnosti, šel daleč čez meje naše dežele, da, celo čez širno morje v daljno Ameriko.«

Ivanki je bila misel, da bodo čitali o njej celo Amerikanci, tako všeč, da je takoj postala boljše volje.

Medtem je prilezlo sonce že precej visoko ter nas opomnilo s tem, da se je treba posloviti od gostoljubne Triglavske koče. Trebušnika in Toneta sem komaj vzdignil z mehkega ležišča, na katero sta se položila k »zasluženemu« počitku.

Ko smo odhajali, nas je Arh vljudno povabil, da naj ga zopet obiščemo drugo leto. Sedaj je pa Trebušnik v svojem in Tonetovem imenu imel drugi dolgi govor v svojem življenju. Poslovil se je pa od Arha takole:

»Pravim, pravim, mož, vi ste mi bili drug angel varuh, vaša žena pa zna dobro kuhati. Nikjer mi ni še tako dišala ne jed in ne pijača kakor tu. Sem v kočo naju pa nikdar več ne bo, ker je pot iz Sela predolga in prestrma. Pravim, pravim, pa brez zame-re!«

Navzdol je šlo hitro. Posebno Trebušnika je gnalo tako, da mu je Ivanka v svoji človekoljubnosti vtihotapila precejšen kamen v žep, da bi se ne pregnal. Stric je pa to »cokljo« kmaľu opazil in molče odstranil, ker je imel toľiko sape, da ni mogel spraviti iz ust

niti besedice. Prišel je malo k sebi šele, ko smo dospeli v podnožje Vernarja do razpotja.

Na levo se odcepi steza v Krmo, na desno pa proti Velem polju. Izbrali smo si zadnjo. Vije se lepo polagoma navzdol. Stric je bil z njo tako zadovoljen, da je celo pozabil Ivanko ošteti z avoljo njene postrežljivosti.

Že nas je pozdravljal Mišelski vrh (2346 m) in kmalu se nam je odprl tudi pogled v divjo Mišelsko (Velško) dolino, po kateri vodi pot čez Hriberce mimo Sedmerih jezer v Bohinj. Sklep Mišelske doline je kaj krasen zlasti pogleda na strme stene, ki oklepajo kotlinaste planote, se nikakor ne naveličaš.

Toda pot mimo Triglavskih jezer ni za našega Trebušnika. Zato jo zavijemo po ovinkih navzdol na najlepšo bohinjsko planino, na Velo polje. Velik trop krav se je pasel po sočni travi. Stric jih je ogledoval s strokovnjaškim pogledom in bi bil najraje naredil takoj kupčijo, toda krave niso bile na prodaj. Krenemo torej naravnost v Vodnikovo kočo, ki stoji mogočno nad bornimi pastirskimi bajticami. Krasen je od tu razgled po planini navzgor, zlasti na Šmarjetno glavo in Triglav.

Trebušnik in Tone sta se kaj težko ločila, toda ne od razgleda, pač pa od dobre pijače, s katero je kočica poleti dobro preskrbljena. A moralo je tako biti. Še en Trebušnikov in Tonetov pogled nazaj na prazne steklenice, Ivankin na bodečo nežo, ki jo je pobodla, ko je segla po lepih planinskih cvetlicah, moj na ponosni Triglav, in šli smo dalje.

Steza se zavije sedaj zopet navzgor, kar je malo kateremu všeč, ko je namenjen z gorâ. Tudi v naših vrstah se je vzdignilo jezno godrnjanje, ki je šele po-

tihnili, ko smo vrh malega sedla zagledali pod seboj Bohinjsko dolino. Stric je seveda zopet začel gosti, ker smo morali strmo navzdol. Njegova nevolja je pa prikipela do vrha, ko sem zopet zavil navzgor proti Tolstčevi planini.

»Pravim, pravim,« se je hudoval, »čemu zopet navzgor, če pa hočem v dno? Kar naravnost dol jo mahnimo, saj imamo dolino pred nosom!«

»Stric, vi ne pridete dol,« ga zavrnem. »Naposled nam ostanete še kje v ruševju in potem vas utegne kak nedeljski lovec ustreliti, ker vas bo imel za velikanskega ruševca izza vesoljnega potopa. Pojdimo kar po tej lepi stezi, saj se kmalu obrnemo zopet navzdol!«

Karavana je sedaj lezla za menoj z dolgimi vzdihom in s kratko sapo. Sonce je pa tako silno pripekalo, da smo se morali malo ustaviti na lepi Tolstčevi planini. Ivanka je trgala planike, katerih je vse polno okrog koč, mi smo pa ležali in zrl po lepem Bohinju, na mirno jezersko gladino, na Fužine in Bohinjsko Bistrico. Tone je pokazal na njo in rekel imenitne besede: »Pojdimo urno naprej, da pridemo hitreje tam doli do kake dobre pijače.«

Zapustili smo mehko ležišče in jo ucvrli po stezi navzdol. Tonetove besede so tako vplivale na strica, da ni skoraj nič zaostajal za nami. Zato smo dosti hitreje prišli na Osekovnico, kakor sem mislil. Tu je pa naša družba narastla za dve članici.

Osekovnica je namreč velika planina, na kateri je toliko planinskih koč, da je skoraj podobna mali vasi. Tone je našel le eno napako na njej, in ta je, da nima gostiln. Stric je pa imel oči le za zares lepo govejo živino. Začel je takoj barantati in posrečilo se mu je, da je kupil še precej poceni dve kravici.

»Pravim, pravim,« se obrne na Toneta, »jih boš pa ti gnal.«

Tone pa ni bil posebno zadovoljen s tem predlogom.

»Še samega sebe bom težko gnal,« zagodrnja nevoljno, »potem naj pa še krave, posebno, ko gredo tako nerade od tropa.«

»Kaj se boš šobil, Tone,« ga zavrne Ivanka; »stric, nikar se ne bojte, bom pa jaz gnala krave in še Toneta zraven. Boste videli, kako pojdejo.«

In res so šle. Kakor hitro je krava kje malo postala, je zavihtela Ivanka svojo dolgo palico in je lopila po stegnih, da je kar zapelo. Stric se kar ni mogel načuditi njeni spretnosti, dokler mu ni povedala, da se na trgovski šoli uče tudi krave poganjati.

Tako smo prišli proti večeru s »čredo« vred srečno v Srednjo vas. Tu smo dali krave v hlev, sami smo se pa odpeljali v Bistrico. Tisti večer je bilo potem pri Mencingerju precej glasno. Trebušnik in Tone sta se namreč hotela odškodovati za pretrpeto žejo in sta se ga malce navlekla.

Drugo jutro sem jaz šel skozi predor v Podbrdo, stric pa po kupčiji; vzel je tudi Ivanko s seboj, menda za mešetarja. Nakupil je par krav in naredil izjemoma tudi — kakor se je pohvalil sam — dobro konjsko kupčijo.

Zamenjal je namreč konja, s katerim nas je prišel njegov hlapec iskat. Dobil je zanj lepega rjavčka; zato je pa tudi moral pridati sto kron.

Konjski in goveji likofi so trajali tako dolgo, da smo se odpeljali popolnoma v noči proti domu. Vozil nas je Tone, ker je Trebušnikov hlapec ostal v Bistrici pri živini. Vožnja je bila kaj mirna. Ivanka je utru-

jena od mešetarjenja zaspala, Trebušnik je smrčal poleg mene, Tone pa kimal na kozlu. Celo rjavček je skoraj dremal pred vozom. Stopal je s trudnimi, počasnimi koraki po cesti in se le tu in tam spustil v neroden tek, kadar ga je Tone kar v spanju malo bolj ošinil z bičem. Vozili smo se torej prav varno.

Zato se je pa tudi že skoraj svitalo, ko smo se peljali po veliki cesti proti Breznici. Sedaj se Trebušnik prebudi in silna jeza ga obide, ko zagleda Toneta v spanju pravičnega. Sune ga krepko pod rebra, kar je komaj pomagalo toliko, da se je Tone zaspano ozrl in se malo začudil, da je že skoraj doma.

»Pravim, pravim,« se stric togoti nad njim, »dobro, da sem kupil tako pametnega konja. Ako bi ne imel rjavček več pameti kakor ti, bi se bila zgodila gotovo kaka nesreča. In kako dobro pozna že pot na Selo, ta rjavček; gotovo je bil že večkrat v teh krajih. Zares, prav dobro sem kupil.«

Tako je sklenil Trebušnik in sam s seboj zadovoljen zopet zadremal. Seveda se Tone ni mogel ubraniti dobremu zgledu in tudi on je zakimal, še preden smo prišli do Studenškega znamenja.

Nesreče pa ni bilo zato prav nobene. Zakaj rjavček je znal prav dobro pot. Zavil je slednjič celo prav iz lastnega nagiba na Trebušnikovo dvorišče in obstal pred zaprtim hlevom.

Trebušnik se je sedaj še bolj čudil pametnemu rjavčku. Ko ga je pa ogledal bolj natančno, se mu je takoj nehal čuditi. Spoznal je naenkrat, da ga je pripeljala domov — njegova stara rjavka, ne pa nov rjavček.

Tone se je bil malo zmotil in je zapregel namesto

kupljenega konja — staro stričevo kobilo. Zato je poznal »rjavček« tako dobro pot.

*

»In stava,« bo vprašal kak radovednež, »kaj pa je bilo s to?« Trebušnik je dobil vedro »najboljšega, kar ga ima Kunt v kleti.« Izpiti so mu ga pomagali veseli dijaki, plačal ga je pa — sam.

Kako se je Trebušnik vozil v Trst

Odkar je stekla nova železnica, ni imel Trebušnik več miru. Kamorkoli je prišel, povsod so ga izpraševali:

»Stric Trebušnik, ali se res še niste peljali po novi železnici? Torej res ne? Škoda, škoda! Vsaj morje bi šli gledat v Trst, ko ste ga pozabili pogledati s Triglava!«

Trebušnika sicer ne skrbi posebno, kaj se godi onkraj domačih gorâ, toda to vedno vpraševanje ga je pa naposled vendar ujezilo, da je sklenil peljati se v Trst po novi železnici.

»Pravim, pravim,« je godrnjal nevoljno, »bom pa stopil tja dol do morja, da zavežem ljudem jezike. Vendar sam pa ne grem med Lahe, sam pa že ne. Poiskati si moram pripravno družbo.«

Naprosil je seveda mene, da bi mu bil za Rafaela na »dolgem in nevarnem« potovanju. Stopil je pa tudi do Rogatajevega Toneta, da bi ga zvabil s seboj. Tu je pa naletel slabo.

»Seveda pojdem z vami,« je vpil Tone pred drvarnico, »da bo potem zapisan v koledarju vsak požirek, katerega bom naredil. Poiščite si drugega osla, mene ne spravite nikamor več!«

Kakor vidite, mi je Tone zelo zameril, ker sem popisal v lanskem koledarju njegovo žejo. Prikupil sem se sploh s svojim spisom samo Trebušniku. Kajti tudi Ivanka je bila od začetka zelo jezna name. V

svoji prvi togoti mi je celo obljubila, da mi bo izpraskala oči, kakor hitro bo imela zadosti dolge nohte. Ker se ji je pa prej izkadila jeza, kakor so ji zrastle nohti, je ostalo le pri obljubi.

Trebušnik mi je pa zelo hvaležen, da sem ga opisal. Sedaj ga namreč poznajo po vsem Gorenjskem.

To pot torej ni bilo z Rogatajevim Tonetom nič. Toda Trebušnik ni bil prav nič v zadregi. Poslal je po Bečkovega Grogga, po tistega, ki se je na stare dni oženil s Parkelnovo Špelico, največjo klepetuljo cele brezniške župnije. Celo njen brat, Parkelnov Joža, je trdil, da ima Bečkova Špelica tak jezik, da lahko naenkrat obližne vso dolino od Brezij do Žirovnice.

Grogga je bil takoj pripravljen spremljati Trebušnika, posebno ko mu je ta obljubil, da bo zanj plačal.

»Nameraval sem že tako večkrat v Trst,« je dejal. »Obiskal bi rad brata, ki je doli oženjen. Torej je ta pot kakor nalašč zame. Bratu Francetu pa pišem, da nas pride čakati na kolodvor.«

Ko je Grogga naznanil Špelici, da jo bo zapustil za par dni, je mignila s suho brado in rekla: »No.«

Ta sama na sebi tako nedolžna besedica je pa Grogga silno raztogotila.

»Zakaj praviš meni ,no' ?« je vpil nad ubogo ženico.

»Lej ga, lej ga,« zareglja Špelica, »ali sem se kaj pregrešila s tem, če sem ti rekla ,no' ?«

»Kaj si se pregrešila? Nič se nisi pregrešila; toda meni ni treba reči ,no' !«

»Kaj je pa, ako sem ti rekla ,no' ? Je li to kaj hudega, če sem rekla ,no' ?«

»Hudega ni nič, če si mi rekla ,no'. A jaz nočem da bi mi ti rekla ,no'; in ako mi še enkrat rečeš ,no',



ti položim svojo pest na tvoje brezzobe čeljusti, da se ti razdrobe kakor počen lonec.«

Sedaj pa plane Špelica ven med duri in začne klicati na pomoč:

»Pomagajte, ljudje božji! Gropa mi hoče razdrobiti čeljusti kakor počen lonec, ker sem mu rekla ,no'. Še ubil me bo!«

Takrat je pa šel mimo Parkelnov Joža. Vzel je vivček iz ust, pljunil pred Špelico, pomolil svojo kuštravo glavo skozi okno v hišo in rekel nalahko:

»To ti povem, Gropa, če jo končaš, ne pozabi na jezik. Tega ji moraš posebej ubiti in pokopati deset sežnjev globoko pod zemljo, sicer še na pokopališču ne bo miru.«

Gropa pa Špelice ni končal, ker se mu je togota ravno tako naglo polegla, kakor je prišla. Samo obljubiti mu je morala, da ne bo več rekla »no«.

Neke lepe noči smo se torej odpeljali, kar nas je bilo Tržačanov, proti Trbižu. Napravili smo namreč majhen ovinek čez Vrbsko jezero in Celovec.

Trebušnik se je to pot oblekel v narodno nošo. Imel je škornje čez kolena, telovnik z niklastimi gumbi, na glavi čepico s »cofom« in klobuk »kastor«. Za brambo proti dežju in soncu je vzel ogromen rdeč dežnik.

Gropa si je pa nadel praznično obleko, da bi se ga ne sramoval brat v Trstu. Kamižole pa ni oblekel, ker je imel v enem rokavu zavezano steklenico vina, v drugem pa čutaro slivovke.

»Človek mora biti pripravljen za vse slučaje,« je menil mož, varno položil kamižolo na polico, sebe pa na klop ter kmalu zasmrčal.

Ivanka je pa razlagala Trebušniku, kateremu se je tudi začelo tožiti, kako nevarno je spati med vožnjo.

»Mislite si, stric,« mu je dokazovala, »ako se prigodi kaka nesreča, da skoči vlak iz tira ali kaj enakega, in vi spite, potem se prebudite že v večnosti. Pripeti se vam lahko na ta način, da se pripelžete namesto v Trbiž naravnost v pekel.«

Trebušnik ji je pa ves čas prikimal in Ivanka

je bila vsa srečna, da ga je tako lahko prepričala. Naenkrat je pa zapazila, da stric kima le v spanju; to jo je tako raztogotilo, da se je naslonila v kot in tudi zaspala. Priznati pa moram v njeno čast, da je ves čas med spanjem — molčala.

V celem vozu sva čula samo dva, neki tujec — bil je menda Prus ali kaj — in jaz. Akoravno je bila noč vkljub jasnemu nebu precej temna, je zijal venomer skozi okno. Ko se je prepričal na eni strani, da ne vidi nič, se je šel še na drugo stran prepričat. Morda je mož mislil, da je pri nas na eni strani dan, na drugi pa noč.

Mene sicer to skakanje ni motilo posebno, ako bi me ne bil dedec na vsaki postaji popraševal, kako se imenuje tisti kraj, je li mesto ali vas, kake narodnosti so prebivalci itd. Vse moje podatke si je vestno zapisoval.

Izprva sem mu odgovarjal še precej rad. Sčasoma sem se pa le naveličal tega posla, zlasti še, ker se me je loteval spanec. Naposled sem med Dovjem in Kranjsko goro zaspal popolnoma. Tu me nekdo naenkrat strese krepko za ramo. Prestrašen planem kvišku in mislim v prvem hipu, da smo že v Trbižu ali pa da je vlak skočil s tira in me smrt vabi s seboj v večnost. Toda bilo je vse kaj drugega.

Tisti preklicani Prusák je stal pred menoj in rekel mimno:

»Oprostite, da sem vas zbudil. Vedel bi rad, kako se imenuje postaja, na kateri smo se ravnokar ustavili.«

In zato je zbudil mene iz najslajšega spanja, katerega sem bil tako potreben! Ali mi more kdo zameriti, da sem se vsled te predrznosti prav pošteno

razjezil? Rad bi poznal človeka, ki bi ostal v takem položaju krotek in prijazen!

»Pojte se soliti!« sem rekel nevoljno motilcu nočnega miru in se stisnil nazaj v kot.

»Ah ‚Potsesolit‘ se imenuje ta postaja,« se čudi Prus; »zares čudovito ime; to si moram zabeležiti. Pesenice, Hušica, Dojen in sedaj Potsesolit; zares gotovo pristna slovanska imena.«

Malo je manjkalo, da se nisem zasmel na glas, ko je našteval ta »pristna slovanska« imena postaj.

Zbudil me je potem samo še dvakrat, v Ratečah in Trbižu. Tu sem se ga pa k sreči vendar iznebil. Odpeljal se je proti Pontebi, mi pa ravno v nasprotno smer, v Beljak. Tam prestopimo na južno železnico in se odpeljemo dalje proti Vrbskemu jezeru.

Groga je porabil tudi to kratko vožnjo, da je malo zadremal, ko se je poprej še odteščal iz rokava. V Vrbi smo ga potem komaj zdramili. Malo je manjkalo, da se ni odpeljal naprej v Celovec. Vlak se je že začel zopet pomikati, ko jo je šele pribasal za nami, zaspalnega obraza in brez — kamižole.

»Groga, kdaj ste pa kupili za kamižolo vozni listek, da ste jo poslali v Celovec,« ga Ivanka vpraša nedolžno.

Groga je bil pa sedaj naenkrat popolnoma zdramljen. Hotel je kar nazaj v voz, toda sprevodnik mu ni pustil, marveč je vrgel kamižolo kar skozi okno. Lovili smo jo tako dobro, da je padla tako na — tla, da je kar zažvenketalo, kakor bi kdo pobijal steklenice.

Groga je ročno pobral kamižolo, toda bilo je že prepozno. Ljubo pijačico je že popila zemlja.

»Pravim, pravim,« se oglasi Trebušnik, »nesreča nikdar ne počiva.«

»Danes bi že lahko,« zagode Gropa in pobira črepinje ubitih steklenic iz rokavov.

Okrog nas se je pa zbralo precej ljudi in gledalo čudno Grogovo početje. To je pa moža takoj raztogotilo.

»Kaj pa gledate!« se je zadrhl nad njimi. »Niste še nikdar videli ubite steklenice? Takrat glejte črepinje, kadar jo ubijete sami, mene pa ni treba zijati, saj nisem komedijant.«

Ivanko je bilo pa malo sram, da je v taki družbi; zato ga je skušala potolažiti, da ne bi vpil še dalje.

»Nikar ne bodite tako sitni,« mu prigovarja; »saj je slednjič vseeno, če je kamižola popila vašo pijačo ali vi, da je le ostalo v družini. Razloček je samo ta, da bi bili vi gotovo pijani, ako bi bili izpili vse naenkrat, kamižola pa ni.«

Ivanka jo je pa to pot dobro izkupila!

»Kaj, ti boš očitala meni pijanost,« je vpil Gropa; »ti, bledolična gosposka stvar, ti? Kdaj si mi pa ti še dala piti, te vprašam, kdaj? Povej, pravim, kdaj si me videla pijanega?«

To kričanje mi je bilo pa naposled že malo preveč.

»Gropa,« mu pravim ostro, »bodite lepo mirni; sicer vas pošljem nazaj domov, da vam bo Špelica že opoldne lahko zabelila kosilo s svojim jezikom.«

Gropa se je pa tako bal na ta način zabeljenega kosila, da ni zinił niti besedice več. Držal se je pa še potem grdo, ko smo že sedeli na parniku »Helios« in se peljali po mirnem jezeru.

Vožnja je bila sicer precej dolga, toda jako prijetna. Sedeli smo zložno na hropečem parniku ter zrlili na temnomodro vodno gladino, na zelene, z belimi

vasicami posejane bregove in na sive vrhove razoranih Karavank, ki kipe v ozadju proti nebu.

V Porečah se je ustavil parnik za dalj časa; cela truma gosposkih ljudi se je vsula na parnik kakor kobilice. To je bilo čebljanja, laškega, nemškega in ogrskega. Opazil sem med njimi tudi precej krivih nosov.

Našega Trebušnika so gledali z velikim zanimanjem. Mož je moral res vzbujati pozornost s svojo ogromno postavo in slikovito narodno nošo. To zijanje mu pa ni bilo prav nič po volji.

»Pravim, pravim,« je rekel nevoljno, »ti ljudje so pa res zijavi. Kaj še niso nikdar videli Kranjca?«

»Razpnite dežnik,« mu svetuje Ivanka dobrosrčno, »in se zakrijte, potem vas pa ne bodo več gledali.«

»Pravim, pravim, ta je pa modra,« pomomlja Trebušnik in razpne ogromno rdečo »marelo«.

Toda sedaj so ga prišli gledat še tisti, ki se poprej niso zmenili zanj.

To je pa Trebušnika tako razjezilo, da je vstal in pokazal radovednežem hrbet. Ogledali so si ga torej lahko od vseh strani.

Naposled se pa ozre izpod dežnika nazaj in zagode v svoji koroški nemščini:

»No, ali ste se že nazijali?«

To je pa pomagalo. Občinstvo se je smeje razšlo po krovu. Ostalo je le še neko majhno, gibčno človeče in še vedno ogledovalo s silnim dopadenjem našega junaka. Potem je pa pristopicalo bliže in mu reklo v najlepši judovski nemščini:

»Dovolite, gospod, da se predstavim. Jaz sem Moric Hercig, agent cirkusa Barnum. Kakor vam je gotovo znano, imamo mi tudi razstavo redkih stvari, živali

in ljudi. Imeli smo tudi silno debelega človeka; vsi so ga občudovali, akoravno ni vas dosegal v debelosti. Zadnjo pomlad nam je pa umrl nanagloma za jetiko. Zato me je naš ravnatelj poslal po svetu, da iztaknem kje kakega drugega debeluharja. Včeraj zvečer mi je pa zvonilo v desnem ušesu in piskalo v levi nosnici. Iz tega sem takoj spoznal, da pridem kmalu do zaželenega vampeža. In glejte, komaj zagledam vas, že vidim, da sem na cilju. Zakaj debelejšega, kakor ste vi, ne dobim nikjer. Ako hočete, vas vzamem še danes v službo; vse prosto in deset dolarjev na dan. Narediva kar pogodbo! Vi boste res privlačna sila prve vrste za naš cirkus. Imeli ne boste drugega dela, kakor da se pustite vsak dan par ur ogledovati.«

Možicu je šel jezik tako urno, da je Trebušnik kar strmel, akoravno je navajen Ivanke. Naposled se mu pa odreže moško:

»Midva že ne bova delala kupčije; saj nisem opica ali pa medved, da bi me vlačili okrog po semnjih.«

Hercig se pa ni dal odpraviti kar tako na kratko, ampak je vedno bolj silil vanj.

Trebušnik mu je pa naposled svetoval, naj vzame Ivanko v cirkus.

»Obljubite tistemu tisoč kron, ki ji bo kos v jeziku,« je rekel; »toda povem vam že naprej, da jih ne bo nihče zaslužil.«

Ivanka je bila pa zelo huda.

»Veste, stric,« je rekla, »kar s temle rdečim dežnikom bi vas namahala; ali je treba vsakemu postopachu obešati moj jezik na nos?«

Škoda, da je Hercig ni razumel! Trebušnika je pa še obdeloval vse do vojaškega kopališča. Otresli smo

se ga šele, ko smo prestopili s parnika na cestno železnico.

Groga je pa menil, da je Trebušnik zelo neumen, ker ni sprejel Barnumove ponudbe.

»Škoda,« je modroval, »da nimam jaz tvojega vampa. Kakšno življenje bi imel! Tisto stojo par ur na dan bi že prenesel, potem bi pa lahko jedel, pil in spal, kakor bi le hotel; poleg tega bi pa še imel tako lep zaslužek in Špelice bi mi tudi ne bilo treba poslušati. Je že tako na svetu: kdor ima talent, ga ne zna porabiti; kdor bi ga pa znal porabiti, ga pa nima.«

Med takimi in enakimi pogovori se pripeljemo ob prekopu v Celovec. Komaj izstopimo, že začne Trebušnik mahati z dežnikom in vpiti:

»Pravim, pravim, hoj, Janez, Joža, Tona, Tina, hoj, počakajte! Kam pa greste?«

Takoj nato jo primaha k nam par »kranjskih Janezov«.

»Pravim, pravim,« kriči dalje Trebušnik, »le sem, kar vas je izpod brezniškega zvona, danes dam za pijačo, kolikor hočete.«

Vojaki so bili takoj pripravljeni pokončevati pijačo na tuje stroške in tudi Bečkov Groga si je že naprej obrisal usta. Mahnili so jo po kratkem posvetovanju h »Kruljevi žabi«, midva z Ivanko sva pa šla ogledovat mesto.

To važno opravilo sva končala kmalu. Kajti v mestih nisva ravno posebno radovedna, ker so si vsa enaka. Razloček je samo ta, da imajo nekatera več hiš, druga manj in da so nekatera bolj umazana, druga pa manj.

Celovec ima kakor mesta sploh po sredi ceste, trge in ulice, ob straneh pa hiše. Nekateri so precej pro-

storne, ker so določene za več ljudi, kakor na primer norišnica.

Velika posebnost, s katero se ne more ponašati nobeno drugo mesto, je pa zmaj, katerega pobija na Novem trgu mlad junak. Pobil ga pa še ni, akoravno se že trudi z njim nad tri sto let.

Zlezla sva tudi na 91 m visoki stolp mestne župnijske cerkve, od koder sva imela krasen razgled.

Stopnice so naju pa utrudile tako, da sva šla gledat za Trebušnikom h »Kruljevi žabi«. Toda ta jo je bil že pobral z vojniki drugam. Okrepčava se nekoliko, potem ga pa greva iskat. Bila sva prepričana, da popivata z Grogo v kaki gostilni. Toda v kateri? Vseh tudi nisva mogla preiskati.

Ko hodiva tako po mestu in iščeva »izgubljenih sinov«, nama pride pri stolnici naproti Bečkov Groga prav počasnih korakov. Komaj sva ga spoznala.

Pokrit je bil namreč s Trebušnikovim klobukom, ki mu je zakrival pol zaspnega obraza. Namesto svoje kamižole je imel pa Trebušnikov suknjič. Rokave je kar zavihal, ker so mu bili predolgi.

»Kako pa, da si sam in tak,« ga vprašam začudeno.

»V neki gostilni smo pili, imena si nisem zapomnil. Sicer je bila pa pijača zelo dobra. Bili smo jako dobre volje in smo tudi peli. Pri tem sem se pa spomnil svojih vojaških let in storilo se mi je tako milo pri srcu, da sem zaspal. — Ko sem se prebudil, ni bilo nikjer ne strica in ne vojakov. Z njimi sta pa izginila tudi moj klobuk in kamižola. Zato mi je pa stric pustil svoj kastor in suknjič. Ker nama je bilo zelo vroče, sva se poprej slekla. Potem se je pa gotovo zmotil in zamenjal obleko. Mislim, da ga ima malo pod klobukom.«

»Vsega ima pod klobukom,« mu razlaga Ivanka; »v klobuku ga gotovo ni več. Mislim, da si se ga tudi ti nabral.«

»Kaj, jaz da sem se ga nabral,« se razjezi Gropa, »da moreš le tako natolcevatı nedolžne ljudi. Ves ljubi dan že tekam po mestu ter vas iščem; žejen sem pa tako, da bi izpil Vrbsko jezero, če bi bilo malo bliže. Sedaj pa ne grem nikamor več. Sem sedem pred cerkev, pa pojdita vidva strica iskat.«

»Nikar se ne prepirajta zopet,« pravim jaz. »Ako hočete, Gropa, lahko ostanete kar tu, midva pa greva po strica. Potem se pa dobimo tu pred cerkvijo.«

Ivanka se pa ni mogla premagati, da bi mu ne dala še tega blagohotnega sveta:

»Gropa, pazite, da zopet ne zadremljete; sicer vas naposled še kdo odnese in postavi za strašilo v turščico.«

Gropa se je sicer po svoji navadi raztogotil in nekaj vpil za Ivanko. Toda midva ga nisva utegnila poslušati.

Trebušnika sva pa našla kmalu potem na Novem trgu. Bil je res malo nadelan. Na glavi mu je čepel Grogov klobuk, kamižolo je pa imel nataknjeno na dežniku.

Komaj naju zagleda, že dere k nama in vpije na ves glas:

»Pravim, pravim, da sem vaju le dobil. Kje imata pa Gropo, tistega zaspanca? Zamenjal mi je suknjo in klobuk.«

»Nikar tako ne kričite,« ga mirim; »ljudje nas že gledajo; ako tako razsajate, vas še zapró.«

»Pravim, pravim, mene bodo zaprli?« je vpil še

glasneje. »Naj se me le kdo loti! Namlatim ga, da bodo cunje letele od njega.«

Umiril sem ga res prav težko. Pobrali smo še Bečkovega Grogo pred stolnico, potem smo pa šli večerjat in počivat. Trebušnik bi bil sicer še rad rogovilil okrog, toda nisem mu pustil, ker bi mi bil res lahko napravil kake sitnosti.

*

Naslednje jutro smo se odpeljali navsezgodaj po novi železnici proti Trstu. Vlak je bil popolnoma natlačen. Ravno komaj sem si osvojil prostor pri oknu. Tako sem lahko gledal na pokrajine, skozi katere smo se peljali, in dregali so me tudi le na eni strani.

Trebušnik je bil pa revež; vsak se je zadel vanj. Oponašali so mu celo obilnost njegovega života. Neka kljukasta babnica mu je očitala naravnost sleparijo, češ da bi moral plačati za tri sedeže, ne pa samo za enega.

Ker Trebušnik sam ni bil kos jezičnim klepetuljam, se jih je lotila Ivanka in jim povedala take, da je imel stric kmalu mir.

Jaz se nisem spuščal v ta boj, marveč sem gledal lepe kraje. Kmalu je obrnila moja pozornost nase slikovita dolina Rož, ki se mi je odprl takoj za postajo Žihpolje. Tudi Karavanke so mi razkazovale vedno jasneje svoje strme stene.

Dolgo časa so ločile Korošce od Kranjcev, toda z novo železnico je ta mogočni zid takorekoč padel. Dobrih pet let je vrtala človeška roka trde skale, da si je prebila pot skozi ogromno gorovje.

Proga od Žihpolj do Svetne vesi je delala graditeljem prve težkoče, kajti ves svet je kakor nasekan. Zato drdra naš vlak na visokih nasipih in močnih

mostovih, ki so zgrajeni čez globoke jarke. Najdaljši je seveda most čez Dravo; dolg je dve sto metrov in skoraj popolnoma železen.

Visoko nad koroškim veletokom pa stoji ponosno Humperški grad kot mogočen branik. Vidi se kaj lepo iz železnice, toda v meni ni vzbudil prav prijetnih spominov, akoravno sva si stara znanca.

Nekoč sem namreč prišel z Vidmarjevim Vinkom čez Ljubelj na Koroško. Bilo je to še v srečnih, brezskrbnih dijaških letih. Lepo počasi sva se pri-gugala do Humperka. Jaz imam pa že to neumno in prav malo koristno navado, da vtaknem v vsako stvar svoj nos. Takrat sem ga vtaknil v humperški grad. Zato je pa štirinogati grajski Sultan vtaknil svoje zobe v moje hlače in si odtrgal iz njih precejšen kos za spomin. Izbral si ga je pa mrcina ravno na najbolj kočljivem kraju. Vkljub temu sem bil lahko vesel, da sem odnesel vsaj celo kožo.

Po tem bolj zanimivem kakor veselem dogodku jo mahneva naprej proti Celovcu. Tu se oglasi tovariš Vinko:

»Tak pa res ne smeš naprej. Ako bi sedel, bi bilo že še, ako pa hodiš, se pa vidi malo čudno, ker ti od zadaj manjka toliko blaga.«

Drugega mi ni kazalo, kakor poiskati zavetja v grmovju in zašiti hlače. Krp sicer nisem imel s seboj. Odtrgal sem kar kos podvlake od suknjiča in začel mašiti z njo luknjo v hlačah.

Tu pa pnide naenkrat po cesti orožnik. Ker je videl nekaj belega v grmovju, me je takoj ovohal.

»Kaj pa delate tu,« se osorno zadere.

»Hlače šivam, kar sami lahko vidite,« mu odgovorim tudi ne posebno prijazno.

»Kdo ste?«

»Dijak na potovanju.«

»Pokažite mi izpričevalo!«

»Ga nimam.«

»Kaj? Ti potepuh, ti se boš izdajal za dijaka? Jaz ti že pokažem. Kje imaš potni list ali kako delavsko knjižico, s katero se lahko izkažeš?«

»Več let že potujem o počitnicah okrog, pa še nikdar nisem potreboval potnega lista; izpričevala pa tudi ne jemljem s seboj, ker ne prosjačim. Sploh pa govorite z menoj dostojnejše in tikati me tudi ni treba, ker se ne spominjam, da bi bila midva kdaj skupaj krave pasla.«

»Tako, pokažite torej denar!«

»Ga imam shranjenega pri tovarišu, ki me čaka tamle na cesti; on namreč vedno sam oskrbuje skupno popotno blagajno.«

Sedaj se je pa mož postave silno razjezil. Ukazal mi je se obleči in iti z njim. Sicer se je Vinko potegnil zame in potrdil resnico mojih besedi, toda dosegel je samo to, da je slednjič orožnik tudi njega »vzel«, ker se ni mogel izkazati. Denar mu pa ni pomagal nič, ker je orožnik sumil, da ga je — ukradel.

Odšla sva torej v varstvu svetlega bajoneta proti Žihpoljam.

Malo pred vasjo nas sreča ondotni župnik.

»Danes ste imeli pa dober lov,« nagovori orožnika.
»Kdo sta pa ta dva?«

»Sam ne vem,« odvrne najin varuh; »pravita, da sta dijaka. Toda dandanes hoče biti vsak potepuh dijak. Enega sem »vzel«, ker nima denarja, drugega pa zato, ker ga ima; najbrž ga je pouzmal. Morata

biti že prava ptiča. Posebno tale z raztrganimi hlačami jo bo gotovo pripeljal še daleč.«

Pri teh besedah me prijazni mož pravice dregne s puškinim kopitom tja, kjer je manjkalo hlač, da sem kar odletel. Takrat pa prikolesari mimo profesor Abraham, ki naju je poznal iz šole. Komaj naju zagleda, že skoči s kolesa ter vpraša:

»Kaj sta pa vendar naredila, da vaju žene orožnik?«

»Midva prav nič, gospod profesor, pač pa humperški sultan,« se oglasim. »Ta mrcina mi je raztrgal hlače; potem je pa orožnik aretiral naju namesto njega.«

Seveda se je potem vsa stvar pojasnila v vsestransko zadovoljnost.

Ves ta dogodek mi je stopil živo pred oči, ko smo se pripeljali mimo humperškega gradu na Dravski most. Urno zropotamo čez Dravo na visok nasip in se kmalu potem ustavimo v Svetni vesi. Tu je prišel Trebušnik zopet do sape, ker se je voz precej izpraznil. Veliko jih je bilo namreč namenjenih v Borovlje, in so morali zato prestopiti, ker se tu odcepi proga v podnožje Ljubelja.

Morda je celo vlak čutil to olajšavo, zakaj silno urno jo je mahal proti Bistrici v Rožu. Karavanke se nam bližajo vedno bolj in okolica dobiva že planinski značaj.

Onkraj Bistrice se kaže povsod nagajivost dveh hudournikov. Mali in Veliki Suhi potok se imenujeta poredneža, ki sta se ustavljala železnici. Toda mi drdramo vkljub njuni jezi mogočno na trdnih mostovih preko njih v Podgorje.

Tu sem se zaveroval v Kepo (Jepo) (2144 m), ki

se tako lepo kaže na zahodu. Naenkrat me Ivanka dregne in pravi:

»Poglejte no, kako se stric poti!«

Bil je res čuden pogled. Trebušnik je trdno spal; po obrazu so mu pa lezle debele črne kaplje ter mu padale s tolste brade na hlače.



Ko gledam, odkod prihajajo te kaplje, zapazim, da mu kapljajo s police na glavo.

Ivanka ga pa prijazno podrega pod rebra in mu pravi:

»Stric, včeraj ste se pa morali pošteno nalesti črmine, ker potite črni pot.«

Trebušnik se zbudi, debelo pogleda, izvleče žepno ruto in se obriše, rekoč:

»Pravim, pravim, kaj bo šele v Trstu, ko se že tu tako potim!«

Ko pa odmakne ruto izpred obraza, nastane v vozu velikanski smeh. Trebušnik je bil namreč ves črn po obrazu.

Tiste potne kaplje niso bile nič drugega kakor črnilo, katero je nekdo izlil na polico in je potem kapljalo na strica.

Ivanka mu je takoj postregla z ogledalom, da je lahko pogledal svojo lepoto. Hitel je umivati zamorca. Toda čim bolj se je brisal, tem bolj je bil črn, ker mu je črnilo še vedno kapljalo na glavo. Smeha ni bilo ne konca ne kraja.

Najglasneje se je krohotala neka debeluhasta, krivogleda deklina, ki je sedela poleg Ivanke. Smeh jo je pa minil, kakor hitro je zapazila, na kak način se je izpremenil Trebušnik v zamorca.

»Ah, moja simpatična tinta, moja simpatična tinta,« je javkala v gornještajerski nemščini in segla na polico. Drugega dobička ni imela od tega raziskavanja kakor prazno ubito steklenico in črno roko. Potem se je pa začela znašati nad Trebušnikom, češ da ji je on razbil steklenico.

Ivanka ji pa pravi:

»Kaj kričite tako zaradi tiste steklenice črnila; ako hočete, ga vam kupi stric en liter, da ga boste lahko kar pili.«

»Saj to ni navadno črnilo; to je simpatična tinta; te pa tukaj gotovo ne dobim nikjer,« vzdihuje dekle.

»Kaj, simpatična tinta, kaj pa je to?« vpraša Ivanka zategnjeno.

»No, vam pa povem, da spoznate mojo nesrečo. Veste, jaz imam v Ljubnem na Štajerskem ženina.

Tako lepega fanta ne dobite zlepa, kakor je moj Naci. Druga dekleta bi mi ga kaj rada preyzela. Sedaj grem za poletni čas v službo k Baškemu jezeru in se bojim, da se mi Naci ne izneveri. Zato sem si pa kupila doma od neke modre žene simpatično tinto, ki ima moč, da gotovo ostane vsak zvest, komur pišemo z njo. Sedaj pa ta nesreča! Brez te tinte gotovo izgubim Nacija. Oh, kaj naj storim!»

»Ako ni drugega,« pravi Ivanka sočutno, »vam lahko pomagam s prav dobrim svetom. Kadar pišete ženinu, zalepite pismo s teščo slino, in sicer opoldne, ko bije ura v najbližjem zvoniku dvanajst. Potem vam ostane Naci gotovo zvest. Seveda malo težko je biti tešč do opoldne.«

»Ako je treba, bom tudi do večera,« hiti zatrjevati zaljubljena bunka; »samo da pomaga.«

»Pomaga pa, pomaga, bolj že kakor tista simpatična tinta.«

»Ali ste vi že sami poskusili?«

»Seveda že, pa še večkrat,« se laže Ivanka silno resnega obraza.

»Ali imate tudi fanta? «

»Tudi!«

»Ali je lep?«

»Grozno!«

»Bogat?«

»Strašno!«

»Ali vas ima rad:«

»Pa še kako! Najraje bi me snedel od same ljubezni.«

»Gotovo mu vselej zalepite pismo s teščo slino, kajne?«

»Vselej.«

»Kdaj bo pa poroka?«

»Drugi mesec.«

»Kam se pa peljete?«

»V Trst balo kupovat.«

»Oh, kako ste srečni; jaz bom pa morala gotovo čakati še par let, preden si toliko prislužim, da kupim hišno opravo.«

Kdo ve, kaj bi ji bila Ivanka še natvezla, ako bi se bili peljali dalj časa skupaj! Toda v Podrožčici je morala Nacijeva nevesta izstopiti. Zunaj se je pa še enkrat obrnila in zaklicala Ivanki:

»Kajne, gospodična, s teščo slino in opoldne, ko bije ura dvanajst? Lepa hvala še enkrat!«

Sedaj smo se pa smejali na njene stroške. Stric se je tako drl, da mu je trebuh kar poskakoval. Držal ga je krčevito z obema rokama in dejal Ivanki:

»Pravim, pravim, deklič, ti boš še visel za jezik v peklu.«

»Zaradi te zatelebane deklina že ne, če ne bom zaradi česa drugega,« odvrne razžaljeno Ivanka. »Torej to imam za zahvalo, da sem vas rešila. Ako bi je ne bila jaz potolažila, bila bi vam izkopala oči od jeze, ker ste si z njeno simpatično tinto namazali obraz. Čakajte...«

Tu ji je naenkrat vzela tema besedo. Vlak je namreč že priropotal v Karavanški predor.

Veliko potu se je prelilo, preden je bila ta luknja prevrtana. Delo v gori pa ni bilo le težavno, marveč tudi nevarno. S strupenimi plini in krhkim skalovjem so žugale mogočne Karavanke ugonobiti predrzneže, ki so se pririli v njihovo osrčje. Zahtevale so za rano, katero jim je vsekali človek, tudi žrtve. In res je moralo pustiti štirinajst krepkih mož sredi rova

svoje življenje. Toda vkljub vsem zaprekam in težavam drdra sedaj vlak vamo skozi obokani predor.

Seveda je kazala Podrožčica drugačno lice za časa gradnje železnice kakor poprej in pa tudi sedaj. Samo kak hribolazec je zašel v ljubko gorsko dolino, da je od tod podel na bližnje gore. Kako je pač naenkrat oživel samotni kraj, ko je prišlo na stotine delavcev gradit železnico in predor! Delavci so sicer zopet odšli, toda dan za dnevom občudujejo potniki, četudi le iz vlaka, ta lični gorski kotiček.

Zakaj že s kolodvora se ti ponuja krasen razgled. Globoko pod teboj šume v globokem jarku bistri valovi gorskih studencev. Na zahodu vidiš zeleno obraščeno Gradšico (1362 m), nad katero se dvigujejo strme stene ponosne Babe (1894 m). Ravno nad postajo se šopiri Petelin (1734 m) in na vzhodu zaključuje Veliki Obir (2141 m) ta krasni venec gora.

Iz Podrožčice se lahko peljemo tudi kar naravnost v Beljak; tri četrt ure prijetne vožnje, in smo tam.

Vlak zapusti takoj za postajo glavno progo ter jo mahne skozi Svatne mimo Ledinc proti Baškemu jezeru. Št. Jakoba se previdno ogne. Menda zato, ker je središče slovenskega življa v Rožu.

Baškemu jezeru, z mogočno Kepo (Jepo) v ozadju, bo pa nova železnica gotovo dobro služila.

Za Bačami pridemo po močvirnatem svetu do Štebna in od tod pri Bekštanju v Ziljsko dolino. Nato zropotamo po velikanskem mostu čez Ziljo in smo kmalu potem v Beljaku.

Toda peljimo se raje iz Podrožčice skozi luknjo na drugo stran Karavank! Proga v predoru je dvo-tirna, da ni treba ustaviti prometa, ako se poškoduje en tir. Vožnja pa traja samo deset minut; toda

vkljub temu je še vedno predolga, posebno ako je v vozu tema, kakor je bila takrat, ko sem se vozil s Trebušnikom.

Moža je bilo menda malo strah; zato je začel kar sam od sebe:

»Pravim, pravim, gospod Janke, čudno se mi zdi, da se delavci niso zgrešili sredi gore, ko so jo vrtali od obeh strani naenkrat. Kako so vendar mogli preračunati tako natančno, da bodo prišli skupaj?«

Preden sem pa mogel do besede, se je oglasila že Ivanka:

»Stric, to vam pa prav lahko tudi jaz razložim. Inženirji imajo tako naučene krte, da nijejo tja, kamor jim ukažejo. Takemu krtu so navezali na rep dolgo vrvico in mu ukazali preriti se po najkrajšem potu iz Hrušice na Koroško. Za bolj trdo skalovje so ga preskrbeli tudi z dinamitom. Krt je ril in ril, včasih tudi malo pošaril z dinamitom in naposled prišel na dan v Podrožčici. Tako je bila vrvica potegnjena skozi hrib. Delavcem se je bilo pri vrtanju rova le držati te vrvice in na ta način niso zgrešili prave smeri.«

Ivanka je žela za to poljudno razlago vsestransko priznanje. Edini Trebušnik se je hotel malo pojeziti; toda potolažil sem ga hitro.

»Vidite, stric,« sem mu rekel, »ako bi vam jaz razložil stvar, bi me vi gotovo ne razumeli; Ivanka jo vam je pa pojasnila tako razumljivo in preprosto, da jo mora zapopasti vsak otrok.«

Medtem pridrdramo že v Hrušico. Silno živahno je bilo tu takrat, ko so gradili predor. Delavci raznih ver in narodnosti so se natepli skupaj in vsak dan je bilo kaj novega. Tu so koga povozili, tam zopet koga zaklali, sedaj se je zgodila kaka nesreča v predoru ali pa

so zažgali kako barako. Tako je bil promet iz časnosti v večnost ves čas kaj živahen.

Sedaj je pa kraj že precej zapuščen. Prazne so mnogoštevilne delavske barake, prazna tudi hiša s stolpom pred vhodom v predor, v kateri so se preoblačili delavci, preden so šli na delo. Videli smo samo še neštevilne vozičke za prevažanje gramoza in velikansko dvigalo, ki se je dolgočasilo med njimi.

Trebušnik je takoj hotel vedeti, kaj pomeni to velikansko strašilo; Ivanka je bila pa ravno tako umno pripravljena mu stvar pojasniti.

»Vidite, stric,« je razlagala, »temu stroju pravimo dvigalo. V tej mali hišici, ki je na kolesih, da se lahko prepeljava sem ter tja, stoji strojevodja. Tista dva železna, med seboj zvezana droga pa, ki imata na koncu škripec, se sučeta kakor hočete: gor in dol, na desno in na levo. Ko strojevodja zažvižga, zaro-pota veriga, ki teče čez škripec, in drogovala se priklonita. Delavci pritrdijo na škripec kak voz in stroj ga dvigne — od tod ime dvigalo — ter ga izprazni na mah, kamor je ravno treba. Strojevodju je le treba zažvižgati, in dvigalo se suče kakor vrtavka. Tudi vi bi potrebovali tak stroj, da bi vas zjutraj dvigal iz postelje.«

Trebušnik je sicer hotel ugovarjati tej potrebi, toda Ivanka ga ni pustila do besede. Hitela je na vso moč razlagati naprej:

»Ko so pa še delali predor, so imeli tudi neko dvigalo, ki je bilo pritrjeno na visokih železnih stojalih. Podobno je bilo skoraj ozkemu mostu. Tudi tu gori je bila majhna hišica s strojevodjo. Kadar je mož izpustil elektriko v stroj, so letali škripci kar

sem ter tja in vzdigovali najtežje skale, da je bilo veseljje gledati.«

Tu je pa morala Ivanka svoje zanimivo predavanje prekiniti, kajti vlak je zažvižgal in se ustavil. Bili smo že na Jesenicah.

Trebušnik in Gropa sta jo pobrala s čudovito naglico iz voza in izginila v restavracijo. Ivanka jima je pa dala na pot še blagohotni svet, da naj zamudita. In moža sta se res ravnala po njem.

Vlak se je že začel premikati, ko jo pribašeta zopet nazaj. V naglici sta vzela s seboj namesto klobukov na pol izpraznjena vrčka. Sprevodnik ju pa ni pustil več vstopiti. Stala sta sredi tira gologlava, v eni roki vrček, v drugi pa konec klobase, in gledala žalostno za odhajajočim vlakom.

Toliko, da jima je še Ivanka zaklicala, naj poprašata po naju v Bistrici, in izginila sta nama izpred oči.

Meni ta stvar ni bila prav nič všeč. Ivanka jima je pa celo privoščila in rekla:

»Prav je, da sta zamudila, štora pijana, midva se lepo peljeva k Bohinjskemu jezeru in prideva do popoldanskega vlaka nazaj; onadva naj pa čakata v Bistrici, če prideta sploh s prvim vlakom za nama. Morda zamudita še tega.«

Škode res ni bilo posebne, da sta zamudila. Kajti Trebušnik se je že naprej bal, da ne bo dobil v Bohinju zadosti prostornega voza; Bečkovega Groge pa že tako ni posebno veselilo k jezeru.

»Kaj bom hodil gledat tisto vodo,« je dejal; »saj jo imam doma v škafu bližje.«

Kratkomalo — pogrešala ju nisva posebno; sva vsaj imela več prostora.

Proga od Jesenic do Bleda je gotovo najlepša na novi železnici; da, sme se celo prištevati najlepšim nekdanje Avstrije. Sicer pozabi marsikdo pogledati na Šum v tesno globel, čez katero drdra vlak po predrzno izpeljanem mostu, toda krasnega pogleda na ljubko Blejsko jezero ne zgreši kdo tako kmalu.

Takoj onkraj Rečice se nam prikaže jasna njegova gladina; popolnoma razgrnjeno pa leži pred nami šele, ko pridemo na novo postajo Bled. Lepšega razgledišča gotovo niso mogli najti za kolodvor. Vsakemu, še tako razvajanemu človeku se mora takoj priljubiti jezero s slikovitim otokom v sredi, ko ga zagleda izpred lepega postajnega poslopja. Zato ni čudno, da je Bled postal svetovno letovišče.

Takoj za blejsko postajo izgine vlak pod zemljo. Toda predor je čisto kratek; komaj se stemni, se že začne zopet svetlikati. Ko pridemo ven, zagledamo še enkrat jezero; radi bi ga bili občudovali nekaj časa, toda vlak nas tira neusmiljeno naprej. Prevoziti pa moramo še dva predora — zadnji je celo okrašen z lepo galerijo — preden se ustavimo na Bohinjski Beli pod strmim Babjim zobom.

Dolina se sedaj vedno bolj zožuje in preide polagoma v ozko sotesko, ki nosi čudno ime »Štenge«.

Pred mnogimi leti še ni bilo tukaj tako lepe ceste, kakor je dandanes. Huda teta Sava Bohinjka je gnala popotnike, ki so hoteli v Bohinj, visoko gor v breg. Morali so po strmi, stopnicam podobni poti na eni strani v hrib, na drugi pa dol. Ni torej čudno, da so se Turki zbali strme »ceste«, ko so leta 1674 hoteli obiskati Bohinjce. Komaj so zagledali »Štenge«, so že obrnili konje in se šli na Bled kopat. Na ta dogodek nas še dandanes spominja selo Obme.

Gradnja železnice v ozki soteski, kjer so komaj našli poleg Save prostora za cesto, je delala inženirjem velike preglavice. Na več mestih so morali progo vsekati kar v steno; zgradili so močne obrane proti plazovom in zavarovali progo proti Savi s trdnimi zidovi. Tu in tam so morali tudi cesto preložiti.

Največ dela jim je pa dalo obzidavanje 1295 m dolgega Obmskega predora, ki se odpira kmalu onstran Bohinjske Bele. Plešasti vrh je namreč hotel ustaviti gradnjo železnice, zato so mu pa morali prevrtati trebuh. Sicer je zelo nagajal in večkrat skušal zamašiti luknjo, toda vse upiranje mu ni nič pomagalo. Načeli so ga kar na šestih straneh, da so ga lažje užugali.

Vožnja skozi slikovite Štenge je jako lepa, prijetnejša pa gotovo kakor hoja. Toda ako si se že večkrat peljal tu skozi, si prav vesel, ko pridrdra vlak onkraj Nomenja iz globokega preseka na železni savski most in se razgrne pred teboj Bohinj s sivo Podrto goro v ozadju.

Tudi Ivanka in jaz sva bila prav zadovoljna, ko se je vlak ustavil na krasno ležeči postaji v Bohinjski Bistrici. Izkrcala se nas je tu precejšnja množica. Zakaj malokdo se pelje mimo, ne da bi obiskal Bohinjskega jezera. Zato preži zunaj pred postajo dolga vrsta voznikov na svoje žrtve.

To pot niso zastonj čakali. Preden sva se do dobrega ogledala naokrog, so že zdirjali vsi po klancu navzdol.

Posebno se pa nisva žalostila vsled tega. »Slovan povsod brate ima«, si misliva in greva h gospodu župniku Pibru gledat, če ima Norma čas. In zares, imela ga je.

Tako smo se vsled prijaznosti gospoda župnika čez kratek čas že peljali z iskro Lipicanerico proti jezeru. Bili smo namreč na vozu trije; zakaj črni Jazon, zvesti varuh župnišča, je sedel kaj moško med nama. V zahvalo nama je pa skoraj naredil sitnosti; kakšne, zveste takoj.

Komaj je zagledal jezero, je že skočil z voza in planil naravnost v vodo. Midva sva se pa peljala dalje ob jezeru in se nisva več menila zanj.

Hlastno sva srkala vase sveži planinski zrak, poslušala šumenje valčkov, s katerimi se je igral veter, ter se ozirala po sinjih vrhovih, ki čuvajo dolino krog in krog.

Kdor ljubi samoto, je bilo zanj dosedaj to jezero kakor nalašč. Bilo, kajti kmalu ne bo več. Zakaj vsled nove železnice bodo rastle vile ob njegovem obrežju kakor gobe po dežju. V par desetletjih bo vladalo na sedaj še tako samotnem jezeru isto šumno življenje kakor na Blejskem. Bati se je le, da bo pri tem prevladal tuj živelj in da bodo domačini potisnjeni v kot. Že sedaj se sliši ob jezeru in v Bistrici včasih, zlasti ob nedeljah, toliko laščine, da bi človek skoraj mislil, da je v tržaški okolici, ne pa pod snežnim Triglavom.

Ko se pripeljeva do konca jezera, se obrneva proti Bistrici nazaj. Sedaj šele zapaziva, da ni psa za nama. Toda kmalu zaslišiva njegovo lajanje in ga tudi takoj potem zagledava.

Zaganjal se je v gručo otrok, ki so se ga branili s palicami in se zraven drli, da je bilo strah. Komaj naju zagleda, pusti otročaje in priskače v veselih skokih k vozu. Hotel sem kar mimo, toda neko suho in dolgo gosposko ženšče z velikanskimi naočniki na

nosu in z debelo knjigo v rokah me začne ogovarjati precej osorno:

»Kaj je ta pes vaš?«

»Ta pes da bi bil moj? Ne! Kaj vam je pa storil?«

»Napadel nas je. Otroci so se mirno kopali, kar pridirja ta pasja mrcina, skoči v vodo ter jih začne vlačiti ven, enega za drugim. Kakor hitro je šel kdo zopet v vodo, je skočil takoj za njim in ga vlekel nazaj, tako da se sedaj nobeden več ne upa v vodo. Vrhu tega jim je pa še raztrgal kopalno obleko in nekatere celo opraskal. Vi ga gotovo poznate. Kdo je njegov gospodar, da ga naznanim?«

»Psa poznam dobro; Jazon mu je ime. Le naznanite ga, toda opravili ne boste nič. Zakaj on je laški podložnik in celo grofovskega rodu.«

Tako se je namesto mene odrezala Ivanka. Jaz sem pa kar pognal in pustil Jazonove sovražnike na cesti.

»Kako si pa vendar mogla reči, da je pes grofovskega rodu,« očitam potem Ivanki.

»Kako sem mogla reči?« se čudi ona. »Saj ste sami pravili, da ga je grof Ceconi podaril gospodu župniku Pibru. Ako je pa Jazon iz grofovske hiše, potem je tudi grofovskega rodu. Zakaj spominjam se še dobro, kako ste nas učili, da pomeni 'iz hiše Davidove' toliko kakor iz 'rodu Davidovega'.«

Zoper tako sklepanje se seveda nisem mogel bojevati.

Ko prideva nazaj v Bistrico, ni bilo strica in Groge še nikjer. Bil sem prepričan, da sta zamudila tudi naslednji vlak. In res sta prišla šele s popoldanskim. Trebušnik je že od daleč migal in vpil, da naj vstopiva, češ da ima še dosti prostora. Tako smo

se zopet srečno sešli. Pridružil se nam je tudi neki inženir, ki je bil namenjen v Hudo južino po opravkih.

»Stric, kako je pa to, da pridete šele sedaj?« vprašam Trebušnika.

»Pravim, pravim, naj pa Gropa pove, ker mu beseda bolj gladko teče.«

In Gropa je povedal, toda vsega ne. Nekatero podrobnosti sem zvedel šele na Jesenicah.

Potem ko jima je vlak popihal, sta šla naša junaka nazaj v restavracijo ter se spravila nad pivo in golaže. Komaj so jima sproti nosili skupaj, tako sta hitela. Med tem opraviлом jima je čas potekel tako urno, da sama nista vedela kdaj. Kar naenkrat je tržaški vlak zopet prižvižgal.

Največ potnikov je izstopilo iz zadnjega voza. Zato sta Trebušnik in Gropa kar urno jadrata noter. Bila sta popolnoma sama. Ulegla sta se takoj vsak na svojo klop in zadremala.

Naenkrat prebudi Gropo močen sunek; toliko da ni odletel na tla. Kolesa se še parkrat premaknejo, potem se pa ustavijo. Čez nekaj časa se zopet voz pomika naprej in kmalu nato zopet ustavi. To se je zgodilo tolikrat, da se je slednjič tudi Trebušnik zbudil.

»Pravim, pravim, poglej, Gropa, kaj je, da se tako pogosto ustavljamo!«

»Pretežko so naložili,« meni Gropa, »pa ne morejo izpeljati. Čemu bi potem vstajal in zijal ven! Pojdi ti iz voza; boš že videl, kako bomo potem šli!«

Trebušniku se je pa zdela te vožnja vseeno malo čudna. Skobacá se torej s klopi in pogleda skozi okno. Kako se začudi, ko vidi, da sedi v vlaku, ki se prepeljava sem ter tja po jeseniški postaji!

»Pravim, pravim, slišite, mož s fanco'!« zavpije nad nekim železničarjem, »kaj ne morete najti pravega tira v Bohinj, da se prepeljavamo kar tu po kolodvoru?«

»Mož s fanco« ga pa pogleda začudeno, debelo zarobanti in skoči v voz.

»Kaj pa delate tu?« se zadere nad njim.

»Pravim, pravim, v Trst se peljeva.«

»Ha, ha, ha,« se zasmee delavec, »v Trst se peljeta. Kdaj je že vlak odšel! Ako se ne spravita hitro ven, vas peljemo slednjič še v Ljubljano.«

Trebušnik in Gropa jo nato pobašeta počasi ven in se silno začudita, da sta se izprehajala v tovrnem vlaku po Jesenicah, ko sta vendar vstopila v osebni vlak.

Reveža seveda nista mogla vedeti, da so njun voz, medtem ko sta spala, odpeli od tržaškega vlaka in ga uvrstili med vozove tovrnega vlaka.

Ko sta zvedela, da imata še dosti časa do prihodnjega vlaka, sta jo pobrala v — restavracijo.

Kakor hitro je pa zopet prišel vlak iz Celovca, sta urno bežala ven in se spravila to pot v najbolj natlačeni voz. Bila sta vsaj varna, da ju ne puste zopet na Jesenicah. Vkljub temu sta pa še dolgo časa vpila skozi okno nad sprevodniki, če se »peljeta prav v Trst«.

Bila sva torej lahko vesela, da sta jo sploh za nama pribrisala.

Gropa nam je s svojim pripovedovanjem kaj prijetno okrajšal vožnjo skozi Bohinjski predor, v katerega smo izginili z bistriške postaje. Kar naenkrat se je zopet posvetilo in bili smo v Podbrdu na Goriškem.

Kdo se je pač pred leti menil za to gorsko vas! Bila je popolnoma ločena od sveta. In kako tudi ne!

Dolina je tako ozka, da stoje hiše kar ena nad drugo; vidi se pa samo v nebo. Kamor si hotel, si moral v hrib. Zato so bili ubogi Podbrdčani zlasti pozimi popolnoma zaprti v svojem kotlu.

Drugačno življenje je pa prišlo v ta zapuščeni kraj, ko so začeli graditi predor. Prišlo je vse polno delavcev in inženirjev. Barake so rastle kar čez noč. Postavljati so jih morali tudi nad strugo Bače, ker ni bilo druge prostora. Seveda jih voda pozimi ni posebno grela. Skozi štiri leta — nekako tako dolgo so namreč gradili predor — je dolina kar odmevala od nenavadnega šuma. Sicer se je ta šum sedaj polegel, ker so odšli delavci, toda zveza z zunanjim svetom je le ostala. Poprej so imeli Podbrdčani v Bohinj čez Bačo (1273 m) štiri ure, sedaj se pa pripeljejo skozi 6339 m dolgi predor v dobrih desetih minutah. Tako se lahko vozijo pozimi v Bohinj se hladit, v Gorico pa gret.

Poleti je v Podbrdu jako prijetno. Posebno vroče je tu malokdaj. Izletov na bližnje gore in kraje, kakor na primer na Črno prst, Bačo, v Sorico itd., imaš pa veliko. Lahko si greš tudi zjutraj v Gorico kupit sadja, da ga imaš po kosilu za priboljšek. Ako te pa veseli zložna vožnja po gladki cesti med zelenimi gorami, se pelješ lahko čez Petrovo brdo v Selško dolino in od tod ob šumeči Sori v Škofjo Loko.

Kolodvor v Podbrdu stoji kakor oni v Bistrici na nasipu, katerega so nasuli, ko so izvažali kamenje iz predora. Vidi se pa, da je Bača zelo nagajala. Umirila se je šele, ko so ji zgradili lepo udobno strugo.

Pri gradnji predora so pa zadeli takoj v začetku na velike težkoče. Svet pri vhodu se jim je namreč vedno podiral. Morali so ga obzidati z velikanskim

zidovjem. Zato je pa ta vhod veliko lepši kakor oni v Bistrici, akoravno sta oba enako okrašena s cesarsko krono in napisom.

Trebušnika je pa Bohinjski predor spomnil na učene krte, o katerih nam je pripovedovala Ivanka, ko smo se vozili skozi Karavanke. Ker mu krti še niso utešili njegove ukaželjnosti, se je obrnil na inženirja, s katerim je bil precej znan, ter ga prosil boljše razlage.

»To vam pač lahko pojasnim,« pravi inženir prijazno. »Smer predora so pri nas v Bohinju načrtali kar na površju gore od Bistnice do Podbrda. Zabili so v tla na vsakih sto metrov en kol, in to v tisti smeri, v kateri so nameravali zgraditi predor. Da so pa to črto videli tudi iz doline, so postavili dobro vidna znamenja, in sicer eno onkraj Save v Bitnjah, eno pred vhodom v predor, eno pa na vrhu Črne gore, pod katero je sedaj zgrajen predor. Seveda so morali potem jako paziti, da so se tudi pod zemljo pri vrtanju rova držali te smeri.«

»Pravim, pravim,« mu seže tu Trebušnik v besedo, »to se mi ravno zdi čudno, da so v isti smeri prevrtali hrib, kakor so ga zaznamovali na vrhu. Še jaz jo gotovo zavijem kam v stran, ako grem v temni noči brez luči domov.«

Ivanka je pa takoj porabila to priliko, da ga je malo podražila:

»Seveda zavijete v stran, ko se ga tako naberete, da ne veste, ali greste v Žirovnico ali ravno v nasprotno smer na Breznico.«

Nato se je vnel hud prepir, katerega je hitro zaдушil inženir s tem, da je začel kar dalje razlagati:

»Kako ravnajo pod zemljo, da ne zgreše prave

smeri, vam je malo težko tako razložiti, da boste razumeli. No, povem vam stvar bolj preprosto. Inženir postavi pred vhod v predor posebno pripravo za merjenje. To je nekako stojalo z daljnogledom, v katerem je vrisana navpična nit. V predor se postavi potem luč tako daleč, da jo inženir še vidi. Svetilnica ima črni valjec, v katerem je navpična zareza, tako da luč sveti samo tu skozi. Sedaj pogleda inženir skozi daljnogled in eden mu premika svetilnico toliko časa, da zagleda skozi navpično nit luč. Tako je našel pravo smer. Tam, kjer je stala svetilnica, se vzida velik kamen.

Ko se rov zopet nekoliko podaljša, postavi inženir svojo pripravo na tisti kamen, pogleda skozi daljnogled najprej na dolg drog, ki kaže zunaj predora pravo smer; potem pa zasučje daljnogled in išče zopet luč, ki so jo sedaj postavili naprej noter v rov, dokler je ne dobi v navpično nit. Seveda morajo zopet vzdati kamen na mesto, kjer je stala svetilnica, da ve pozneje inženir postaviti daljnogled na pravi kraj.

Tako so iskali prave smeri od Bistrice in Podbrda proti sredini gore. Delavci so potem lahko vrtali predor od obeh strani naenkrat brez skrbi, da bi se utegnili zgrešiti.«

»Pravim, pravim,« meni nato Trebušnik, »nekaj sem že razumel, seveda...«

»Kajne, stric,« ga prekine Ivanka, »mene ste pa dobro umeli, ko sem vam pravila, kako je krt potegnil vrstico skozi Karavanke iz Hrušice v Podrožčico?«

»Pravim, pravim, seveda sem te dobro razumel; saj si povedala zadosti veliko neumnost.«

»Veste, stric,« se brani Ivanka, »jaz govorim,

kakor je človek: s pametnim pametno, z neumnim pa neumno. Da sem pa z vami govorila prav, kaže to, da ste mene razumeli, gospoda inženirja tu pa ne.«

»Pravim, pravim, kdo se bo prepiral s teboj! Toda kaj sem že hotel reči? Aha, že vem. Pravim, pravim, kajne, gospod inženir, to je bilo veselje, ko so delavci sredi gore zadeli skupaj?«

»Seveda, pa še kakšno! Vsa Bistrica je bila v zastavah in prišlo je od vseh strani silno veliko imenitne gospode; med drugimi celo nadvojvoda Leopold Salvator. Zjutraj je bila sv. maša v nalašč zato prirejeni kapelici. Ljudstvo je stalo kar na prostem; za povabljenega gospoda so pa postavili lepo ozaljšan oder. Po sveti maši so sedli gospodje na pripravljene vozove in se peljali v predor. Toda kmalu jih je ustavila tenka stena, katero so delavci še pustili nalašč za to slavnost. Navntali so pa vanjo precej lukenj ter jih nabili z dinamitom. Nadvojvoda je pritisknil na neki za to pripravljen gumb, dinamit se je vnel, in padla je zadnja stena. Gospoda je zopet sedla na vozove in se med veselimi klici odpeljala na Goriško.

Toda smo že tu v Hudi južini. Sedaj pa moram izstopiti. Srečno pot, stric Trebušnik, in nikar se ne prepirajte preveč z gospodično Ivanko!«

»Pravim, pravim, lepo se zahvalim za družbo, pa brez zamere!«

Vlak zažvižga in odpeljemo se dalje proti Grahovemu.

Proga od Podbrda do Gorice je silno zanimiva, ker vodi skoraj vso pot skozi daljše in krajše predore, ob strmih stenah, čez visoke mostove in skozi globoke preseke. Vožnja v mnogoštevilnih predorih ti že slednjič malo preseda, a zato bogato odškoduje pogled

na slikovito okolico, ki menja pri vsakem ovinku svoje lice.

Divja Bača je delala graditeljem železnice še večje zapreke kakor Sava v Štengah. Že med Podbrdom in Hudo južino so morali zgraditi dva mostova, dve galeriji in en predor.

Še večje težkoče so pa morali premagati, preden so prišli z železnico do naslednje postaje Grahovo. Takoj onstran Hude južine jim je zaprl pot nagajiv hrib. Ker se jim ni hotel umakniti, so ga odrezali kar kakih 500 m na dolgo. Ta operacija ga je pa menda tako razjezila, da se je hotel končati. In res se je začel nekega lepega dne posipati. Inženirji so pa spoznali svojo krivdo ter ga potolažili s tem, da so ga podprli z močnim zidom. Vrh tega so ga pa še navrtali na več mestih, da se mu je skozi te rove hitreje izkadila jeza.

Tudi Bača jim je prestrigla pot sedaj na eni, sedaj zopet na drugi strani. Zato mora vlak kar neprenehoma menjavati bregove. Nekaj časa se vozimo po levem bregu, potem zdrdramo čez visoki most na drugo stran menda samo zato, da se takoj potem zopet vrnemo nazaj čez vodo. Kratki predori med mostovi pa store, da ni vožnja preveč enakomerna.

Bečkovemu Grogi se je zdelo to silno neumno.

»Čemu toliko predorov, pa tako kratkih?« je menil. »Mar bi naredili samo enega, ki bi segal kar tja do Trsta. Bilo bi potem vsaj vredno zadremati. Tako se pa komaj naredi noč in malo zatisnem oči, pa smo že iz predora. No, že lezemo spet noter!«

Vožnja skozi ta predor — bil je Bukovski — je pa trajala nekoliko dalje. Dolg je namreč 939 m. Zaradi strupenih plinov je bilo v njem delo jako ne-

varno. Tudi je hrib tako močno pritiskal navzdol, da je večkrat zmečkal oporno lesovje.

Ko sem Trebušniku to omenil, je postal naenkrat radoveden, kako se »take luknje vrtajo«.

Seveda mu je Ivanka urno postregla s svojo razlago:

»Stric, to je prav hitro narejeno. Ko so delali Bohinjski predor, so postavili pred hrib velik top in ustrelili. Krogla je priletela v Podbrdu ven, in luknja je bila gotova. Potem so jo še malo razširili, položili tir, poslali skozi en stroj, ki je pred seboj porinil ven prst, in predor je bil narejen.«

Trebušnik pa ni bil s to razlago nič kaj zadovoljen, temveč je začel Ivanko oštevati. Toda ta se ni dala ugnati.

»Razložila sem vam stvar bolj po domače,« začne zopet; »ako pa ravno hočete, vam povem tudi natančnejše, seveda bolj učeno. Potem pa pripišite sami sebi, ako me ne boste razumeli.

Vidite, hrib morajo vrtati; vi gotovo mislite, da s svedri, pa ni tako. En mož drži na skalo jekleno, na koncu poostreno palico, ki se imenuje vrtalo, drug pa tolče po njej. To je silno težko delo. Ako bi vi to delali le en teden, bi izgubili gotovo pol trebuha. Ko je luknja v steni meter globoka, jo nabašejo z dinamitom. Takih lukenj narede kakih deset. Potem pa zažgo dinamit, pa ne s smotko, kakor je nekoč Gropa pri vojakihi zažgal top, ampak z dolgo netilno vrvico. Ta se na koncu prižge, potem pa tli toliko časa, da pride do dinamita. Bum, in en meter rova je narejenega.

Tako so delali Podbrdčani. Kajne, vam se zdi to počasno? Meni tudi.

Bohinjci so bili pa bolj pametni. Vrtali so namreč

s stroji, katere je gonila elektrika, pa ne tista, ki jo bodo menda začeli delati v Mostah. Tak stroj je podoben majhnemu topu. Od spredaj ima dolgo vrtalo, s katerim elektrika silno hitro buta v skalo. Komaj preteče par minut in luknja je izvrtana. Dinamit vžgo potem tudi z elektriko, ki jo pošljejo vanj po dolgi žici.«

»Pravim, pravim, od kod so pa dobili toliko elektrike?« popraša nato radovedni Trebušnik.

»Od kod neki?« se čudi Ivanka njegovemu vprašanju; »kar naravnost iz oblakov. Na vrhu Črne prsti so postavili velikanski strelovod, ki je vlačil nase vse strele deset ur naokrog. Ker pa ni strela nič drugega kot velikanska električna iskra, se je nabiralo v strelovodu vedno došti elektrike. To so potem napeljali po žicah v Bistrico.«

Trebušniku se je ta način »nabiranja« elektrike zdel še precej verjeten. Ko je Ivanka to zapazila, se je od samozadovoljnosti kar oblizovala. Veselje ji je pa pokvaril Grog, ki je poučil strica, da so imeli v Bohinju posebne stroje za elektriko, katere je gonila Bistrica. Bečkov Grog je namreč v teh rečeh precej izveden.

Trebušnik pa to pot ni bil posebno hud.

»Pravim, pravim,« je poizvedoval dalje, »kako pa naredi, da se rov ne podsuje, preden ga obzidajo?«

»Podpreti ga morajo,« mu pojasnjuje zopet Ivanka. »Ves predor razdele namreč v osem metrov dolge oddelke. Tak oddelek se imenuje obrok. Delavci izvrtajo najprej nov, katerega še ni treba podpreti. Ko je pa sto metrov dolg, se spravijo drugi delavci nad posamezne obroke. Razširijo jih ter podpro z debelimi

hlodi in deskami, da se ne posujejo. Ko je obrok zadostno razširjen in podprt, pravijo, da je vtesan.

Toda delo še ni dokončano. Treba ga je še obzidati. Najprej zgrade na obeh straneh obroka oporno zidovje. To je na nekaterih mestih debelo do pol drugega metra. Sedaj pa postavijo tik obeh opornih zidov močna debla, zvežejo jih z debelimi tramovi, nanje pa postavijo železne loke. Potem pa zgrade obok. Loki ga držijo toliko časa, da se utrdi. Nato jih pa odstranijo. To bi bilo pa jako težko in nevarno, ako bi loki sloneli neposredno na tramovih, ker se obok kolikor toliko posede. Zato pa ravnajo takole:

Lok postavijo na železne piskre, ki so napolnjeni s peskom. Ko je obok narejen, spuste vsak dan iz njih nekoliko peska. Vsled tega lezejo pokrovi piskrov polagoma navzdol, z njimi vred pa tudi loki. Tako se obok polagoma posede. Ko izpraznijo piskre, vzamejo tudi loke brez težave stran. Lesovje so že podrli poprej, in obrok je gotov. Tako obzidajo polagoma ves predor.

Včasih pa morajo tudi na dnu narediti obok, ako niso tla zadosti trdna. Tak predor je potem podoben zidani cevi, ki je potisnjena skozi hrib.«

»Pravim, pravim,« jo pohvali Trebušnik, »to si pa povedala dobro; sicer nisem vsega razumel, ker je preučeno; toliko pa le vem, da me to pot nisi nalagala.«

Ivanka je ravno končala »predavanje«, ko pridemo v Grahovo. Kraj je tak kakor sploh vsi v Baški dolini.

»Moj Bog,« je godrnjal Gropa, »kakšni kraji; potem se pa dobé celo ljudje, ki pravijo, da je tu lepo! Na desni in levi hrib, po sredi pa cesta, železnica in voda. Drugega ne vidim, odkar smo prišli s Kranjskega. Da le morejo ljudje živeti v takih krajih!«

»Gropa,« mu pravi nato Ivanka, »če vam ni všeč,

kar izstopite in pojdite čez Nemški Rut na Rodico, potem po vrhah na Črno goro, od tam pa dol v Bistrico! Slovensko planinsko društvo je tam gori zgradilo kaj imenitno pot. Hodili boste lahko celo od Rodice do Črne prsti z eno nogo po Goriškem, z drugo pa po Kranjskem. Tudi telebnili boste lahko, kamor se vam bo ravno zljubilo, ako boste kaj dosti zijali okrog. Zakaj razgled je ves čas silno lep; posebno Triglav se vidi krasno.«

Bečkov Groga pa ni hotel ubogati Ivanke, ampak se je raje peljal z nami naprej.

Komaj predirjamo par predorov ter skočimo nekolikokrat čez Bačo, se že spet ustavimo in sicer v Podmelcu. Tu zapusti okrajna cesta Baško dolino ter jo mahne čez brda in gozde po precej strmih klancih v Tolmin. V poldrugi uri prideš prav lahko tja. Pametneje pa storiš, ako se pelješ do Sv. Lucije in kreneš šele tam v stran. Ta vožnja je sicer kratka, toda zelo lepa.

Vozimo se dalje ob deroči Bači. Poleg nje je izpeljana tudi cesta, katero so zgradili, ko so delali železnico. Potrebovali so jo namreč za prevažanje gradiva. Kmalu pridemo v ozko sotesko, v kateri zagledamo lep slap. Ivanki je tako ugajal, da je celo Grogo opozorila nanj.

Beček je pa mirno obležal na klopi, na katero je bil položil svoje od lenobe utrujene kosti, in menil, da vidi lahko slap doma, kadar ga Špelica polije.

Toda tudi Ivanka ga ni občudovala dolgo, kajti kmalu nas je požrl Rakovec. Čuditi se pa ne moremo, da ima tak želodec, zakaj ta predor je dolg skoraj 300 m. Vlak mu pa ni storil posebno dobro; zato ga je vrgel kaj hitro spet ven. Najraje bi nas bil treščil v Bačo, toda prestregel nas je k sreči 90 m dolg kamnit

most. Desni breg potoka nas pa tudi ne trpi dolgo; kar naenkrat moramo zopet nazaj na levi breg. Slednjič zropotamo čez obokan most, zginemo v kratkem predoru, zapustimo potem Baško dolino in se preselimo v Idrijsko.

Tu se pa ne mudimo dolgo, marveč jo predrdramo urno na velikanskem mostu, ki je 260 m dolg in 30 m visok. Komaj da malo pogledamo po dolini navzgor in že se ustavimo na postaji Sv. Lucija-Tolmin.

Gromoviti »živio« nam tu zabuči na uho. Bilo je vse črno ljudstva na kolodvoru in opazili smo celo nekaj zastav.

»Pravim, pravim, kaj jim je pa taka sila, da tako kriče?« se oglasi Trebušnik in sili s svojo debelo bučo skozi okno.

»Kaj jim je, vas pozdravljajo,« mu pojasni vedno postrežljiva Ivanka. »Vsaj ven pojdite in se jim покаžite!«

»Pravim, pravim, torej praviš, da bi šel ven; potem naj mi pa zopet uide vlak!«

»Ah, kaj še! Bo že počakal toliko časa, da se vi zmenite.«

In Trebušnik je res kolovratil ven, da se zahvali za pozdrav, ki seveda ni veljal njemu, marveč nekemu društvu, ki se je pripeljalo na veselico Narodne čitalnice v Tolminu.

Komaj se izbaše ven, že mu zadoni naproti zopet navdušeni »živio«. Občinstvo je menda mislilo, da je prišel počastit veselico kak odposlanec kranjskih županov v narodni noši. Ravno v istem času pa zažvižga tudi vlak.

Trebušniku je pa šlo žvižganje bolj k srcu kakor

pa »živio«. Pokazal je prijazni množici svoj široki hrbet in jo hitro pobral nazaj v voz.

Hotel je pa ljudem vendar pokazati svojo naklonjenost in je pozdravljal s klobukom skozi okno tako dolgo, da mu je odletel iz rok. Veter je pa komaj čakal na to; urno ga je pobral s tal in ga odnesel v bližnje grmovje.

Trebušniku se je pa kastorja zdelo zelo škoda in je zagodrnjal:

»Pravim, pravim, to ima človek od teh pozdravov. Saj jih nisem naprosil, da naj vpijejo. Sedaj sem pa še ob klobuk! Kako se morem tak pokazati v Trstu?«

Ivanka ga je pa slednjič prepričala po dolgem prigovarjanju, da je v sami čepici še celo postavnejši.

Tako je Trebušnikov kastor z lepim peresom za trakom ostal v Sv. Luciji, mi smo se pa odpeljali dalje. Sicer bi bili tudi radi malo ostali tam, ako bi nam bil pripuščal čas; kajti kraj je zelo lep in res vreden, da si ga človek ogleda.

Vas sama leži na nekakem polotoku, ki ga tvori Soča z Idrijco. Obdana je od lepo obraščenih hribov, kar jako prija očem, ki so poprej v Baški dolini gledale skoraj samo sivo skalovje. Pozdravljajo te pa obenem tudi sivi velikani Triglavskega pogorja, od katerega si se poslovil pred Bohinjskim predorom. Zlasti pogled na Krn (2246 m) in Kanin (2582 m) je naravnost nepopisljiv. Zelo prijeten je tudi izprehod ob zeleni Soči. Ako se potrudiš do izliva Idrijce v Sočo, vidiš krasen slap Soče in divjo sotesko, v kateri buče jezni valovi »hčere planin«.

Sv. Lucija je pa tudi važno izhodišče na razne kraje in gore, ker se pri nji odpirajo tri doline, Soška, Baška in Idrijska. Poprej je šel ves promet od se-

verne strani v gornjo Soško dolino čez Trbiž. Sedaj nadomešča to postaja Sv. Lucija prav dobro. Zlasti Tolminci so lahko zadovoljni z novo železnico, akoravno imajo do nje dobro uro. Kobarid je že nekoliko bolj oddaljen. Celo Bovčani hodijo gotovo raje čez Sv. Lucijo, da se jim ni treba pehati po klancih dolgega Predela, akoravno imajo v Trbiž nekoliko bliže.

Takoj onkraj Sv. Lucije izgine vlak v 617 m dolgem predoru. Še en pogled na krasne Soške planine in zopet nas obdaja tema. Ko pa pridemo iz luknje ven, zagledamo ozko, slabo uro dolgo sotesko, skozi katero šumi bistra Soča v globoki skalnati strugi.

Ako pa hočeš natančno ogledati to krasno sotesko med Sv. Lucijo in Avčami, jo moraš prehoditi peš; kajti med vožnjo ne vidiš veliko. Komaj pridemo iz ene luknje in smuknemo čez kak most, že smo v drugi. Ivanka in Gropa sta si preganjala čas s tem, da sta jih štela. Ivanka jih je naštela osem, Gropa pa sedem.

Sedaj je nastal velik prepir, kdo ima prav. Ivanka je očitala Grog, da je en predor prespal, ta pa nji, da pove vedno več, kakor je res. Trebušnik jima je pa naposled svetoval, naj v Avčah izstopita in gresta nazaj predore štet, da se prepričata, kdo ima prav.

Toda njegov svet jima ni ugajal posebno. Peljala sta se dalje in prepirala. Ivanka je porabila vsako priliko, da je zbodla svojega nasprotnika.

*

Ko smo se peljali onstran Avč čez velikanski 163 m dolgi most in je Trebušnik kihnil, da bi bil kmaľu vlak poškočil v globočino, je pozabil Gropa reči »Bog pomagaj!«

Ivanka ga začne takoj oštevati:

»Kako morete vi predore prav šteti, ko niti ne rečete ‚Bog pomagaj‘, kadar kdo kihne? Kakšen kristjan ste pa?«

»Jaz ne pravim nikomur ‚Bog pomagaj‘, naj kihne potem tudi stokrat!« ji odvrne Gropa ves togoten.

»Zakaj pa ne?«

»Ker sem naredil tako obljubo.«

»Vi ste pravi pogan; gospod Janko, dajte ga no izpreobrniti!«

»Gropa, zakaj ste pa naredili tako obljubo?« ga vprašam.

»Zato, ker me je ‚Bog pomagaj‘ spravil nekoč v veliko nesrečo in škodo!«

»Povejte nam, Gropa, kako je to bilo,« ga prosi Ivanka; »ako nam poveste, vam pa porečem, da ste vi prav šteli predore.«

»No, vam pa povem, pa ne zavoljo tebe, ampak zaradi gospoda.«

»Gotovo vam je znano,« začne Gropa, »da sem služil v Ljubljani pri topničarjih. Imeli smo zelo hudega stotnika, ki se je pisal Salabolski. Bog mu daj dobro, saj je že davno umrl! Nekateri so celo trdili, da je bil vitez. Toda jaz tega nisem verjel in še danes ne verjamem. Kajti vitezi imajo železno obleko, Salabolski jo je pa imel iz suknja kakor mi. Sicer me pa to ni dosti brigalo.

Veliko bolj važno je bilo zame, da je pri njem služila Muckova Minca, ki je bila iz naše vasi. Komaj me je po mnogih letih prvič zagledala, že se je zatelebala vame, tako brhek sem bil takrat.«

»Zakaj pa pravite, da ste bili?« ga prekine Ivanka. »Saj ste še sedaj najpostavnejši mož pod brezniškim zvonom.«

Grog se je pa zdelo pri tem, kakor bi ga bil kdo po srcu namazal z maslom. Počil je s prsti, tlesknil z jezikom in rekel:

»Moj Bog, kaj bom sedaj, ko imam že pet križev na hrbtu! Takrat bi me morala videti, ko sem imel na ovratniku na vsaki strani po dve zvezdi in mi je rožljala ob strani bridka sablja! Kadar sem se zvečer izprehajal po Mestnem trgu in mi je ropotala sablja po tlaku, me je imel vsak za častnika. To so me vojaki pozdravljali! Roke so jim kar same letale h glavam.

Po izprehodu sem navadno krenil k Muckovi Minci. Stotnika ni bilo doma, gospa pa tako ni nikdar pogledala v kuhinjo. Tako sem sedel lepo za mizo in pokušal, kaj so pri stotnikovih večerjali. Minca je vselej vedela, kdaj pridem, in zato takrat skuhalo za tri več. Večkrat mi je celo za slovo stisnila v roko svetlo dvajsetico.

To prijetno življenje se je pa naenkrat končalo popolnoma nepričakovano. Prišlo je pa takole:

Nekega večera spet sedim pri Muckovi Minci v kuhinji in obiram lep kos stotnikovega hrbta. »

»Kaj, stotnikov hrbet ste obirali?« se čudi Ivanka.

»Ne bodi no sitna!« se raztogoti Grog. »Ako pravim, da sem obiral kos stotnikovega hrbta, hočem s tem le reči, da sem obiral kos srnjakovega hrbta, katerega je Minca spekla za stotnika.

Obiral sem torej košček stotnikovega ali pa, kakor hoče Ivanka, srnjakovega hrbta, akoravno je vseeno, stotnikov hrbet ali pa srnjakov. Razume me tako vsak pameten človek, kaj hočem reči, samo Ivanka ne. Naenkrat zaškripljejo vrata v sobi; iz nje stopi stotnikova gospa in jo mahne naravnost v kuhinjo.

K sreči je Minca to zapazila skozi steklo v kuhinj-

skih vratih. Toliko, da sem se še zbasal v Minčino omaro, in že je priplaval noter.

Seveda jo je morala najprej dregniti v nos moja sablja, ki je ležala na mizi. Stotnikov hrbet in polič z vinom sem k sreči vzel s seboj, na sabljo sem bil pa popolnoma pozabil. Kdo pa more tudi misliti na vse, posebno če se mu tako mudi, kakor se je meni takrat mudilo.

Gospa je najprej nasadila na nos očala, ki jih je imela nataktnjena na dolgo palico, gledala potem nekaj časa sabljo in naposled rekla:

»Čigava je pa ta sablja?«

»Moja,« ji odvrne Minca; »kupila sem jo na Starem trgu pri nekem starinarju, da sekam z njo meso, ker mi gre s sekalcem prepočasi.«

»Ako mislite,« je nosljala stotnikova gospa dalje, »da s sabljo lažje sekate, bi lahko prosili gosпода stotnika, da bi vam dal eno. Ker ste si jo pa že sami kupili, vračunajte jo med mesečne izdatke!«

Avša je res verjela, da je korporalska sablja za sekanje mesa. Je že tako; čim bolj izobražene so take gosposke stvarce, tem bolj so neumne. Povedala je še Minci, da bodo imeli drugi dan dva gosta pri kosilu, potem se je pa obrnila k vratom.

Tu je pa hotela nesreča, da je gospa kihnila, in jaz osel sem se takoj oglasil v omari in rekel: »Bog pomagaj!«

Da ste jo le videli, kako jo je obrnilo nazaj! Nekaj časa je kar obstala kakor Abrahamova žena, potem ko je bila izpremenjena v solnat steber.«

»Lotova si hotel reči,« ga opozori Ivanka.

»Lotova ali Abrahamova, to je vseeno pri meni,« se togoti Gropa. »Kaj se mešaš vedno vmes; potem

naj pa človek pripoveduje, če more! Sedaj ne govorimo o Lotovi ali Abrahamovi ženi, ampak o stotnikovi gospe, da veš.

Torej, da pridem enkrat do konca, stotnikova gospa se je kar izpremenila v solnat steber.«

Sedaj smo se pa vsi začeli smejati, Gropa se je pa jezil: »Čemu se pa smejite? Saj nisem povedal nič smešnega.«

»Prav nič«, ga tolaži Ivanka, »samo to ste dejali, da se je stotnikova gospa izpremenila v sol, ko ste vi rekli ‚Bog pomagaj!‘«

»Kaj, jaz da sem rekel, da se je stotnikova gospa izpremenila v sol? Jaz že nisem nikdar tega rekel.«

»Rekli ste, rekli, četudi niste mislili tako. Najbrž ste se zagovorili.«

»Saj se moram, ko mi vedno segaš v besedo. Sedaj pa ne povem več naprej; pa ti govori, ki bolje znaš!«

»Kaj mislite, da res ne znam naprej povedati,« se mu zasmee Ivanka poredno; »bolje nego vi. Le poslušajte!

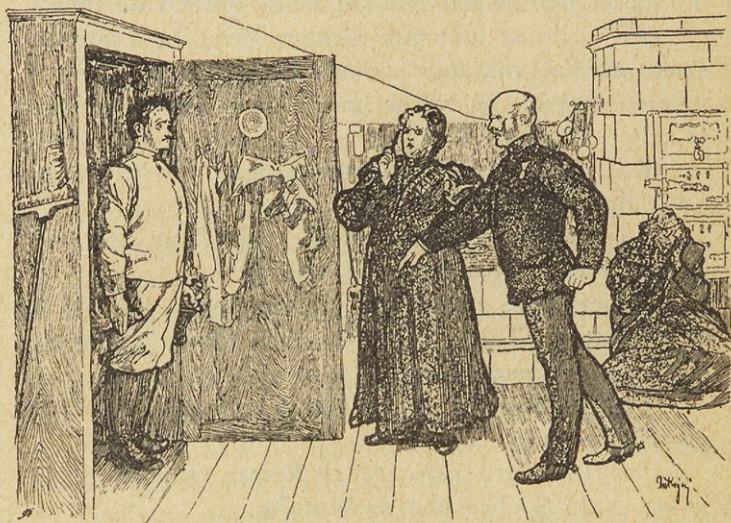
Ko stotnikova gospa zasliši pozdrav iz omare, začne vpiti nad Muckovo Minco, koga ima skritega. Njeno kričanje privabi v kuhinjo stotnika. Ko zve, zakaj gre, odpre urno omaro in nato se pokaže silno ganljiv prizor:

Gropa stoji zravnčan kot sveča; roko s poličem drži na strani ob hlačnem robu, tisto z na pol oglodanim ‚stotnikovim hrbtom‘ pa ob čepici, kakor je predpisano za vojaški pozdrav.

Konec te žalostne zgodbe je bil pa ta, da je moral Bečkov Gropa v luknjo, Muckova Minca pa v drugo službo.

Groga je takrat naredil obljubo, da ne bo nikomur več rekel »Bog pomagaj«; Minca se je pa poslovila od njega brez solz in brez dvajsetice. Poprej ga je pa še prepričala, da tako neumnega »kalanerja« ni v celem polku, kot je on...

No, Groga,« se obrne Ivanka potem na Bečka, »ali nisem dobro končala vaše zgodbe?»



»Dobro,« ji pritrdi ta. »Samo to bi morala še povedati, da sem pravzaprav jaz pustil Muckovo Minco, ker v novi službi še sama ni imela kaj jesti. — Toda kje spaka si to zvedela? Jaz ti gotovo nisem pravil. Saj sem danes šele prvičrat v svojem življenju to povedal.«

»Prav lahko vam povem, kje sem to slišala, toda dvomim, da bi me razumeli. To lepo dogodbo mi je povedal svak brata vaše žene.«

»Svak — brata — vaše — žene,« ponavlja počasi Gropa. »Kdo bi bil pa to? Brat moje Špelice nima nobenega svaka; vsaj jaz ga ne poznam.«

»Poznate ga, poznate, pa še dobro; kakor samega sebe.«

»Praviš, da ga poznam kakor samega sebe? Brat — svaka — moje — žene...«

»Ne,« popravi mu Ivanka; »svak brata vaše žene.«

»Ah kaj!« se raztogoti Gropa; »brat žene mojega svaka ali pa svak žene mojega brata, to je pri meni vseeno. Naj bo že, kakor hočeš, samo povej mi, kdo je to!«

»Kaj, še tega ne uganete, Gropa? Glejte, to ni nihče drug kot vi sami!«

»Kaj, jaz da sem svoje žene svaka brat,« se čudi Gropa; »tega ti pa že ne verjamem!«

»Zopet ste se zagovorili. Jaz sem rekla: 'svak brata vaše žene'. Takoj vas prepričam, da ste vi res to. — Kajne, vi imate ženo?«

»Imam, Parkelnovo Špelico; kesam se pa vedno, da sem jo vzela.«

»Sedaj me gre zato, če se kesate, ampak če jo imate. Vaša Špelica ima pa brata?«

»Ima, tistega Parkelnovega Jožo, ki je lansko leto padel pijan s kozolca in si zlomil nogo,« ji hiti Gropa razlagati.

»Kaj takega se tudi vam še lahko pripeti,« pripomni Ivanka poredno.

»Kaj, meni da se lahko kaj takega pripeti,« se razsrdi Gropa zopet; »kaj se mi lahko pripeti, vprašam te, kaj? Ali da sem pijan, da padem s kozolca ali da si zlomim nogo?«

»Vse troje,« se odreže Ivanka ročno. »Toda pu-

stiva to! Vi torej imate za ženo Parkelnovo Špelico, ta ima pa za brata Parkelnovega Jožo, zato ste vi svak tega brata vaše žene ali razumete sedaj?»

»Toliko, kakor poprej. Brat tega svaka moje žene, počakaj, da sam nekoliko premislim to sorodstvo!«

»Samo toliko pazite,« mu pripomni dobrohotno Ivanka, »da ne boste preveč napenjali možganov, sicer vam slednjič še uidejo skozi usta, široka so zadosti.«

Zadnje besede je rekla Ivanka bolj tiho. Toda Bečkov Grog se ni več menil zanjo. Legel je na klop in začel premišljevati.

*

Grogoва povest in Ivankino pojasnjevanje nam je precej okrajšalo vožnjo do Gonice. Imel sem dosti opraviti, da mi ni ušla kaka beseda in da sem obenem tudi opazoval okolico, skozi katero smo se vozili.

Dolina od Avč do Gorice je jako mična, četudi ne posebno slikovita. Vožnja je pa že zato prijetnejša, ker se peljemo samo skozi dva predora, katerih se sčasoma res že naveličamo. Mostov je pa še vedno dosti. Vseh skupaj jih je osem.

Prvi nam pomaga čez celo dolinico, ki se je vsilila iz bližnjega gorovja v dolino Soče. Vlak drdra visoko nad vodo po levem bregu. Več jarkov nam skuša preprečiti pot, toda urno smuknemo preko njih in zropotamo po 242 m dolgem mostu čez Sočo zopet na desni breg. Dolina se naenkrat razširi in ustavimo se v Kanalu.

Kraj je zelo lep. Vsa okolica nam pa kaže, da se že bližamo milejšemu podnebjju. Dolina je na več mestih podobna krasnemu vrtu. Vinogradi, ki se razprostirajo po sončnih brdih, breskve, smokve in druga

južna sadna drevesa nas spominjajo, da smo zapustili kraje, kjer je osem mesecev zima, štiri pa mraz.

Vlak odžvižga in odpeljemo se dalje. Pri odhodu nas pa Ivanka opozori na krasni Kanalski most čez Sočo. Povedala nam je tudi, da ga je dal zgraditi Napoleon I.

Trebušnik si je pa želel izpopolniti svoje znanje in je vprašal, če je bil Napoleon polir ali pa kak podjetnik.

Ko je pa zvedel, kako je ponižal slavnega francoskega cesarja, ga je bilo malo sram in zagledal se je v vinograde, skozi katere smo se vozili.

Konec tega rodovitnega koščka doline je v Plavah.

Dva predora onkraj te postaje nas še opomnita, da je proga od Podrožčice do Gorice bolj za noč prirejena kakor za dan. Ko pridemo iz drugega predora na svetlo, ugledamo pred seboj dolgo ozko dolino, ki je jako dolgočasna in samotna. Oživilja jo nekoliko edino le Soča, ki hiti neumorno naprej, da zapusti čimprej ta pusta kraška tla.

Ta enoličnost nas je tako prevzela, da smo vsi utihnili. Naenkrat se pa oglasi Gropa s klopi:

»Sedaj pa že razumem. Ivanka ima to pot prav, zakaj jaz sem res svak žene svojega brata.«

Mož nas je zopet spravil v glasen smeh in dobro voljo. Ivanka in »svak žene svojega brata« bi se bila pa gotovo začela iznova prepirati, ako bi ju ne bil opomnil na Sveto goro, katero sem zagledal skozi okno.

»Glejte slovenske barve,« zakliče veselo Ivanka. »Bel zvonik, modro nebo in rdeča samostanska streha, še smo na Slovenskem.«

Za ta izliv svojega domoljubja je pa prejela strupen pogled iz lokavih oči zagorelega človečeta, ki je

čepelo v nasprotnem kotu in se menda učilo na pamet neko staro številko »Piccola«.

Dolgočasne soteske se iznebimo šele blizu Solkana. Tu se prepeljemo čez Sočo po veličastnem Solkanskem mostu, ki je postal v kratki dobi svojega obstanka znan po širnem svetu. Edino Trebušnik ni o njem še nič vedel. Zato ga mu je Ivanka takoj začela opisovati:

»Vidite, stric, ta most je zato tako imeniten, ker ima samo en lok, ki meri nad vodo 85 m. Nobena druga železnica na celem svetu se ne more ponašati s takim mostom. Dolg je 220 m, oblok je debel pri temelju 3.5 m, na vrhu 2.1 m, visok pa 21.8 m. Kako so ga delali, vam pa ne morem povedati, ker me ni bilo zraven. Sicer bi se vam lahko nalagala, pa nočem, ker nisem navajena tega posla. Alo, stric, smo že v Gorici! Grad in Kostanjevica se že vidita.«

»Pravim, pravim, kaj, grad in Kostanjevica se vidita? Kako je pa to mogoče; saj je Grad vendar na Bledu, Kostanjevica pa na Dolenjskem. Pravim, pravim, lansko jesen sem tam kupil zelo vredno dva para volov.«

»Ne bodite no neumni, stric,« je vpila nad njim Ivanka, ker je vlak z neusmiljenim hrupom ropotal čez kretnice na goriški kolodvor; »saj imajo tudi v Gorici svoj grad, Kostanjevica je pa grič s frančiškanskim samostanom.«

Gorice si nismo ogledali, ker nas ni hotel vlak čakati. Obiskali smo samo častite očete frančiškane in to kar med potjo. Sprejeli so nas zelo prijazno, toda ne v samostanu, temveč — v griču pod njim.

Komaj smo namreč zapustili postajo, smo se že izgubili v predor pod samostanom.

Da si pa vendar nekoliko ogledamo Gorico, se po-

peljemo malo okrog mesta, potem jo pa krenemo naravnost proti vipavski železnici. Srečamo jo blizu Šempetra in se za izprembo peljemo malo proti Vipavi.

Trebušnik pa začne prav nemirno gledati skozi okno na obe strani, ker smo se ustavili v Volčji dragi, ki je prva postaja vipavske železnice. Ko pa kmalu potem zagleda Gradišče in se pripeljemo v Prvačino, je hotel na vsak način izstopiti.

»Pravim, pravim,« je sopihal; »mi se ne peljemo prav. Ta železnica drži v Ajdovščino.«

»Kam pa drugam?« mu pripomni Ivanka silno resno. »Tam pa počakamo, da zgrade železnico v Postojno, potem se pa potegnemo naravnost v Trst.«

Jaz sem pa imel veliko opraviti, da sem obdržal moža v vozu, tako neznansko je silil ven. Umiril se je šele, ko smo onkraj postaje zapustili vipavski tir in krenili na novo železnico. Tu smo morali takoj zopet skozi par predorov, kar je Trebušnika slednjič popolnoma prepričalo, da se pelje prav, posebno ker smo obenem tudi zapustili lepo Vipavsko dolino.

»Pravim, pravim,« je godrnjal, »sedaj pa vidim, da se peljem prav, ker ne vidim drugega kakor gore, predore in mostove. Kdaj bomo pač iz teh hribov ven?«

Mož je namreč mislil, da je onkraj Vipavske doline noter do Trsta sama planjava, posuta z mesti in vasmimi, sredi vrtov in vinogradov. Namesto tega so se mu pa pokazali poraščeni vrhovi Trnovskega gozda, češ tudi mi smo nekaj; pridi le gor in videl boš dovolj planjav.

Vrhovi Trnovskega pogorja sicer ne dosega višine 1500 m, toda vsled svoje lege so razgledne točke

prve vrste. Ako se povzpneš manje, se razprostirajo pred teboj vse nedogledne pokrajine od sivega Triglava do sinjega Jadranskega morja. Kako krasno nasprotje: na eni strani snežni razriti grebeni Julijskih planin, na drugi pa neizmerna morska gladina! Majhen trud, s katerim polezeš na Čaven, Veliki rob ali Mrzovec, se nikakor ne more primerjati s krasnim razgledom, ki ga dosežeš na tako lahek način.

Pot skozi košate gozde je nadvse prijetna in zdrava. Ako pa zaničuješ kot hud hribolazec lepa pota, lahko splezaš na vrh po strmih golih stenah, katerih tudi tu ne manjka. Morda se ti celo posreči, da se ponesrečiš na njih in trajen spomin v povestnici slovenskega hribolaštva ti je zagotovljen. Posebne slave seveda si ne pridobiš s tem, kajti slavna ponesrečenja se začenjajo šele v višini blizu 3000 m.

Kmalu potem ko zapusti vlak vipavsko železnico, prižvižga v kratek predor, menda samo zato, da pride na nasprotni strani zopet ven. Tu zagledamo iznova Čaven in Veliki rob, ki sta nam predstavila svoja strma rebra že poprej v Prvačini.

Nato se poslovimo od Vipavske doline in se zopet podamo pod zemljo. Ko pa priblizga »lukamatija« iz predora, začne sopihati na ves glas, kajti naslednja postaja Rihemberk leži 56 m više od Prvačine.

Kolodvor stoji na lepem bregu, katerega so morali nasuti. Globoko pod njim leži ob Branici vas Rihemberk. Ravno nasproti se pa šopiri na strmem griču grad istega imena.

Tu se poslovimo tudi od Trnovskega gozda. Toda komaj predrdramo dva kratka predora, že zagledamo Hrušico s strmim Nanosom.

Spominjam se še dobro, kdaj sem Nanos prvokrat videl. Nastopil sem ravno službo v Postojni. Otatov Jože me je prijazno sprejel na kolodvoru in mi takoj pokazal Nanos.

»To je naš Triglav,« je rekel ponosno. »Glej, da se kmalu seznaniš z njim!«

Jaz sem pa dolgo odlašal s tem obiskom, kajti Nanosovih 1200 m mi je bilo veliko premalo. Slednjič sem se pa nekega jutra vendarle spravil na pot.

Stopil sem tja do Razdrtega in zlezel kar naravnost na strmi rob, ki se dviguje nad vasjo. Tam ležem na mehka tla, odložim suknjo in kolar ter iščem po zemljevidu vasi in sela, ki so se belila na lepi planjavi pod menoj. Naenkrat začne vse plesati; plesale so mimo mene njive, gozdovi, vasi in naposled pripleše tudi Postojna.

»Počakaj še malo,« si mislim, »da pride na vrsto tudi tvoje stanovanje; potem lahko stopiš kar noter in se uležeš na posteljo.«

Naenkrat se mi pa vse to skrije v nekako meglo, omahne mi glava in — zaspim.

Zbudi me šele sonce, ki me je začelo neusmiljeno žgati. Ura je bila nekaj čez deset; imel sem torej še dosti časa do noči. Zato začnem premišljevati, kaj naj naredim slavnega.

»Ali naj grem na najvišji vrh Nanosa?« se vprašam. »Ne, to stori lahko vsaka šleva. Narediti moram nekaj takega, kar še ni napravil nihče. Kaj, ko bi preplezal vse stene do Sv. Brica?«

Ta misel mi je ugajala. Bila je gotovo zelo pametna, kajti te neumnosti gotovo še ni nihče zagrešil.

Poberem torej suknjo in se zapodim z neznansko gorečnostjo v skale. Kolar in zemljevid sem seveda

pustil na tleh; samo pozabil sem jima naročiti, naj prideta za menoj.

Prijetnosti tega plezanja ne bom popisoval. Kdor jih pa hoče okusiti, naj gre kak soparen dan v juliju na Nanos in naj se plazi po stenah proti Sv. Bricu. Prepričan sem, da v drugo ne bo šel več.

Omenim naj samo toliko, da je v tistem skalovju dosti kač, gadov in modrasov. Mene seveda niso dosti begale, kajti jaz sem precej vaje takih reči. Kakor hitro sem katero zagledal, sem jo urno zgrabil za rep, in frčala je v dolino, še predno ji je prišlo na misel, da me lahko popade. Ako je prišla cela na tla, ne vem, toda to je bila njena skrb, ne pa moja.

Bil sem ravno nad Srednami, ko zazvoni v Postojni poldne. V mojem želodcu je bilo pa že precej čez, zakaj bil sem še skoraj popolnoma tešč. To in pa črni oblaki, ki so se zbirali nad Sv. Trojico, so me napotili, da sem sklenil pustiti v miru Sv. Brica.

Spustim se po skalah navzdol in jo pocedim po strmem melu proti Srednam. Ko pridem do vasi, hočem natakiniti kolar; toda tega nisem mogel pri najboljši volji storiti. Rad bi tudi poznal tistega, ki zna natakiniti kolar, če ga nima.

To me pa ni posebno motilo. Kajti bil sem tudi brez kolarja za v vsako še tako odlično družbo. Samo suknji se je pripetila majhna nesreča. Hotela je namreč po vsej sili ostati v Nanosovih pečinah. Zato se je tako trdno oprijela nekega grma, da sem moral rabiti silo. Potegnil sem najprej za seboj suknjo, potem pa še rokav, ki je obvisel trdovratno na veji. Sitno je bilo le to, da sem moral potem oblačiti suknjo posebej in rokav posebej.

Hlače so se pa ohranile zelo dobro vkljub ostremu kamenju, s katerim so prišle v najožjo dotiko. Sicer so imele na zadnji plati precej velika okna, tudi na kolenih je bila tu in tam kaka luknja, spodaj so bile pa le nekaj malega razcefrane; drugače so bile popolnoma cele. Zato sem bil lahko prepričan, da bo vsak spoznal v meni dekanijskega kaplana iz Postojne, ako-ravno sem bil brez kolarja.

Mahnem jo torej v edino gostilno v vasi in sedem samozavestno za mizo. Ko pride gospodar v sobo, ga vprašam, če bi dobil lahko kaj kosila.

»Ako hočeš dobiti kaj jesti,« mi pravi čemerno, »pojdi v vežo! Tu je za goste, ne pa za berače.«

Začudil sem se, ko sem zaslišal ta pozdrav, zameril mu pa nisem. Kajti ogledalo na nasprotni steni mi je kazalo znojen obraz, razgaljene prsi in odtrgan rokav. Zato sem mu rekel kolikor mogoče prijazno:

»Ne bojte se, vse vam pošteno plačam! Le prinesite mi kaj za med zobe, kajti Nanos mi je napravil veliko lakoto in žejo!«

Mož zagodnja nekaj v brado o »vsiljivih postopačih« in zapusti sobo. Nato pa pride gospodinja ter prinese kos kruha in četrto vremščine; oboje postavi na mizo in pravi osorno:

»Drugega nimamo nič.«

Potem pa izgine za možem v vežo.

Sedel sem torej sam, pil tisto kislico in prigrizoval kruh iz prejšnjega meseca. Šlo mi je zelo v slast. Kdor ne verjame, naj gre tešče iz Postojne ob štirih zjutraj na Nanos, tam naj lovi slepe miši po skalah, opoldne naj se pa zateče v gostilno v Sredne. Videl bo, da se mu v ustih izpremeni najslabša vremščina v najboljši šampanjec in najtrši kruh v medeno potico.

Vendar me je nekaj motilo ves čas; namreč tisto, ki je zunaj v kuhinji cvrčalo in vselej tako lepo za-
dišalo, kadarkoli so se odprla sobna vrata.

Ženska radovednost, koliko si bila ti že zaničevana in še boš! Toda naj te vsi teptajo v blato, jaz te bom vedno proslavljal. Kajti tebi se imam zahvaliti, da sem bil deležen tistega, ki je v Srednah pod Nanosom tako glasno cvrčalo in tako prijetno dišalo.

Čez nekaj časa pride gospodinja v sobo, sede za mizo ter me vpraša, od kod in kam. Jaz ji seveda popišem vso pot iz Postojne do Sreden. Samo ob sebi se razume, da nisem pozabil povedati, kako sem gade in modrase lovil za rep ter jih metal v dolino.

To je bilo ženi silno všeč. Nato me nekaj časa gleda pozorno, potem pa pravi:

»Nekomu se mi zdite podobni. Komu že? Čakajte, že vem, postojnskemu kaplanu.«

»Kaj pa, ko bi bil jaz res postojnski kaplan?« se zasmejem; »seveda, kolar sem pustil na Nanosu, ker mi je bil preveč nadležen za vratom.«

»I seveda ste,« vzklikne ona; »saj vas poznam tudi po glasu! Kje sem neki imela prej ušesa in oči, da vas nisem takoj spoznala! Gotovo ste zelo lačni! Potrpite malo, grem gledat ven, mogoče se bo še kaj dobilo za prigrizek.«

In res se je še dobilo. Kmalu je ležala pred menoj na krožniku lepo opečena polovica piške, ki me je poprej ščegetala v nos. Tudi gospodar se je zopet prikazal in se opravičeval, da me je sprejel tako »prijazno«.

Jaz sem mu pa hitel zatrjevati, da nisem prav nič zameril, kar je bilo tudi res. Pri odhodu sem mu celo obljubil, da pridem zopet pod njegovo gostoljubno

streho, kadar bom preplezal drugo polovico sten od Sv. Brica do Sreden.

Potem sem jo pa mahnil po bližnjici čez Predjamo in Studeno v Postojno, kamor sem prišel šele drugo jutro.

Predjamskega gradu si nisem mogel ogledati, pač pa sem zvedel tam, da grad ne stoji zato, da bi vsak capin vtaknil svoj nos vanj.

Tudi v Studenem nisem mogel toliko časa v župnišče, dokler ni prišel gospod župnik. Njegova sestra je namreč trdovratno zatrjevala, da »vandrovc« prenočujejo na hlevu v mrvi, ne pa v hiši.

Naposled bi bil pa skoraj prišel v Postojno v takem častnem spremstvu kakor nekdej v Žihpolje, ako bi me ne bil rešil postojnski stražmojster, za kar sem mu še danes hvaležen.

D drugega posebnega se mi ni pripetilo na tej poti.

Eno škodo sem pa menda vendarle napravil s svojim izletom. Kajti lovci mi še dandanes očitajo, da sem jaz kriv, da ne pride na Nanosu noben medved več na strel.

Gospod Pavlič, najboljši lovec daleč naokrog, je namreč pravil, da je videl na Nanosu, kako je velik medved, z mojim kolarjem okrog vratu, zijał v moj zemljevid. Do streła pa ni prišel, ker ga je kosmatinec prekmalu zapazil. Zgrabil je s taco zemljevid in se izgubil v goščo. Od tistega časa ne pride noben medved več na izpregled. Ker imajo dober zemljevid, se vedo dobro ogibati bolj obljudenih krajev.

Tako je pravil gospod Pavlič. Jaz tega že ne verjamem; vsaj vsega ne, kajti lovci radi lažejo.

Take spomine mi je obudil Nanos, ko sem ga čez dolgo let zopet zagledal, četudi le iz vlaka. Povedal

sem jih tudi svoji družbi. Toda ako bi bil vedel, kako jih bodo sprejeli, bi jih bil raje ohranil zase.

Mislite si, jeli so se smejati, smejati tako resnim, tu in tam celo žalostnim spominom! In kako so se smejali!

Trebušnik se je tako krohotal, da bi bil kmalu vlak skočil s tira, Ivanka se je kar solzila, Groga se je pa hitel na vso moč prepasovati, da bi ne bil počil.

Toda vas, ljubeznive Mohorjanice in dragi Mohorjani, vas kličem na pričo in vprašam:

»Ali ni bila moja pot iz Postojne v Postojno čez Nanos resno, da, junaško dejanje, vredno slovenskega hribolazca? Ali je bilo potem prav, da so se smejali mojim dragim spominom? Ali se nisem lahko čutil kruto razžaljenega? — Gotovo!«

*

In res me je ta porogljiv smeh globoko užalil. Umolknil sem in gledal skozi okno v pusti kraški svet, na katerega smo stopili pri postaji Sv. Danijel-Kobdilj. Tla so tu in tam razorana z globokimi vdrtinami, ki se imenujejo doline. Graditelji železnic so jih morali na mnogih mestih zasuti, drugod so si pa morali preko gričevja odpreti pot z globokimi preseki. Na obeh straneh vidimo več starih taborov, v katerih so naši predniki branili sveto vero in zlato svobodo proti turškemu sovragu.

Takoj za vasjo Kopriva izginemo iz površja zemlje v globok presek; drugega ne vidimo kakor skalnate stene in grozoviti ropot vlaka nas kar gluši. Zato smo pa tem prijetneje iznenadeni, ko priropotamo iz tal in zagledamo Skopo, ki leži, rekel bi, sredi vrta. Tak razloček je med tem selom in kamnito okolico.

Onkraj postaje Dutovlje-Skopo se podamo za iz-

premembro iznova v kratek predor. Ko pridemo zopet na dan, zagledamo Repentabor. Vlak hiti v Repentabor in se ustavi v Repentabru. Potem se poda zopet na pot in zdrdra skozi Repentabor. — Kajne, to je čudno?

Nič ni čudno! Kajti Repentabor se imenuje cerkev, ki je božja pot, dalje dolina, v kateri ta cerkev stoji, potem postajališče, na katerem se ustavi vlak, in slednjič grič, skozi katerega je predrt predor za železnico.

Omenim naj le še to, da je ta grič tak, kakor so bile tiste hlače, ki sem jih prinesel z Nanosa. Ima namreč polno lukenj, ki so deloma tudi s predorom v zvezi.

Potem ko zropotamo še čez most visoko nad progo južne železnice, pridemo kmalu na Opčine.

Tu vlada silno živahno življenje. Kajti Opčine so kraj, kamor Tržačani, pa tudi tujci, jako radi zahajajo zaradi dobrega zraka in lepega razgleda.

Lep obelisk ti kaže, da je ta kraj počastil sam cesar Franc s svojim obiskom. Nekoliko višje pa stoji razgledni stolp, s katerega se ti nudi krasen razgled.

Proti severu obrnjen zreš na razorano kraško pokrajino. Ako se naveličaš tega pogleda, se ti odpočijejo oči na silnih vrhovih Julijskih planin. Na sinjem obzorju te pozdravljajo sivi Krn, snežni Kanin in drugi znanci, v katerih osrčju si se vozil še pred kratkim časom. Toda tudi proti jugu je pogled na neizmerno morje nepopisno lep, naj ga že gladi lahen veter ali pa biča jezna burja.

Lahko bi se peljali z Opčin z električno železnico, ki posreduje osebni promet s Trstom, toda nočemo se izneveriti novi železnici, ko smo že tako blizu cilja.

Vlak odpiha s postaje, se poda po svoji navadi takoj v predor, ki je jako zanimiv vsled votlin, s ka-

terimi je v zvezi. Ena je železnici celo prestrigla pot. Morali so zgraditi čez njo 21 m dolg most. Vidimo ga seveda ne, ker nas obdaja popolna tema. Kako prijetno smo pa iznenadeni, ko pridemo iz tega, nad tisoč metrov dolgega predora in zagledamo naenkrat morje v njegovem krasnem okviru!

Pred nami leži šumno mesto, na desni se pa razprostira strmo obrežje, podobno skrbno obdelanemu vrtu. Pogled nam sega daleč noter do laških planjav, za katerimi se jasno črtajo na temnem obzorju obronki razritih Dolomitov. Sredi tega pisanega okvira se pa giblje in vali krasna pa tudi grozna, poslušna in vendar uporna, silno koristna in tako nenasitljivo prešerna pošast — morje.

Trebušnik je mislil, da je to le megla. Komaj smo ga prepričali, da je res morje.

Železnica nas privede tako blizu Trsta, da slišimo šum in trušč, ki vlada v njem; toda vanj ne moremo. Kajti še vedno smo nad njim 308 m. Vlak pa ne more po stopnicah dol; zato se vije proga v velikanskem ovinku okrog mesta. Zdi se nam, kakor bi iskali, kje pridemo najzložnejše noter.

Z grozovito naglico dirjamo navzdol; klanec je tako hud, da zavore kar škripljejo. Trikrat moramo še pod zemljo in vrhu tega nas v Rocolu celo ustavijo. Groga je menil, da tu gotovo ogledajo vlak, če je zadosti čeden za v Trst. Trebušnik je pa zamomljal:

»Pravim, pravim, peljemo se v mesto, kakor bi z levo roko segel za hrbtom v desni žep.«

Nato se poslovimo v predoru sv. Jakoba od podzemeljske vožnje in pridrdramo z neznanskim hruščem na novi državni kolodvor v Trstu. Vse hiti ven in vlak je izprazen v nekaj minutah.

Ljudstva se je kar trlo. Eni so se ravnokar pripeljali, drugi so čakali, da se odpeljejo, drugi zopet so prišli sprejemati znanke. Med zadnjimi bi moral biti tudi Bečkov France.

Toda Gropa je zaman stegoval vrat in sukal na njem glavo na vse strani, da bi ugledal brata. Ni ga bilo nikjer. Zato ga vprašamo, če sploh France ve, da pridemo.

»Kaj ne bo vedel,« odvrne Gropa čemerno, »ko sem mu pa pisal! Saj imam pismo še pri sebi.«

»Kaj, še pri sebi ga imate,« se čudi Ivanka, »zakaj ga pa niste oddali na pošto?«

»Čemu bi dajal pošti zaslužiti, ko mu ga sam lahko izročim in si tako prihranim groš?«

»To pot ste bili pa malo preveč varčni,« mu pravim jaz. »Kako more vaš France vedeti, da pridete, ko pa ni prejel pisma? Zato vas pa tudi ni prišel čakati.«

Gropa je nato nekaj časa strmел predse z odprtimi usti in izbuljenimi očmi ter premišljeval, potem je pa rekel: »Imate prav! Na to pa res nisem mislil. Saj pravim, človek ni nikdar zadosti premeten.«

Šli smo torej s pismom iskat Franceta; našli smo ga kmalu, ker je imel Gropa precej natančen naslov. Potem smo se pa zatekli v Narodni dom.

Bečkov France je pa Bečkovemu Gropu povedal za pozdrav, da naj gre kar nazaj, odkoder je prišel, ako mu takoj ne izplača tistih dvesto, katere ima še dobiti iz hiše.

Bečkovemu Gropi se je pa ta sprejem od strani ljubljeneega brata, Bečkovega Franceta, tako pokadil pod nos, da se je obrnil na mestu in jo pribrisal za nami.

Delali smo ravno načrt za drugi dan. Po dolgem preudarjanju smo določili jutro in večer za ogledovanje mesta, popoldanske ure pa za izlet v Miramar.

Iz vsega tega pa ni bilo nič in sicer iz sledečih vzrokov: Ko drugo jutro ogledujemo pristanišče, se spomni Trebušnik, da so ga ponoči opikali komarji, in da se zato mora kopati. Isto potrebo je začutil kar naenkrat tudi Gropa. Zmenili smo se torej, da se snidemo čez kako uro pred cerkvijo Novega sv. Antona.

Trebušnik in Gropa sta se nato odpravila proti kopališču, midva z Ivanko sva pa naprej ogledovala živahno življenje v luki.

Ob določeni uri pa korakava počasi proti Novemu sv. Antonu. Tu nama pridirjata naša junaka že naproti. Moralo se jima je silno muditi, ker sta razvijala čudovito naglico. Trebušnik je kar lovil sapo; bil je brez dežnika in čepice, zato je pa imel visok cilindar, ki mu je čepel na glavi kot jabolko na zvoniku.

»Stric, kam pa tako urno,« ga vpraša Ivanka, »pa s pinjo? Kje ste pa pustili dežnik in ... ?«

Toda ni ji pustil dalje govoriti.

»Pravim, pravim,« je sopihal, »hitro na vlak in domov, sicer naju še dobé!«

»Kaj se vam pa mudi tako,« se čudim jaz, »kdo vas pa lovi?«

»Pravim, pravim, sedaj ni časa za razlaganje; ako nočete, greva pa sama. Gropa, le hitiva! Najbolje je, da nimava z gosposko nič opravka.«

In drla sta jo naprej tako naglo, da sem ju komaj dohajal, Ivanka je pa kar zaostajala.

Tudi na kolodvoru še nisem mogel ničesar spraviti iz strica. Zapazil sem samo to, da je zlezel kar na

kup, kakor hitro je zagledal kakega redarja. Zelo ga je tudi begalo, ker so ga ljudje tako gledali.

Kdo bi ga pa tudi ne, velikana z ogromnim trebuhom v kranjski narodni noši in s premajhnim cilindrom na glavi! Jezik se mu je razvezal šele, ko smo sedeli varno v vlaku in se odpeljali iz Trsta.

»Pravim, pravim,« se oglasi, »pa ti povej, Gropa, v kaki nevarnosti sva bila.«

»Ko prideva v kopališče,« začne Gropa na ta poziv, »vidiva celo vrsto vrat s številkami. Neki pošvedran dedec nama odpre dvoje takih vrat in morala sva vsak v svojo sobo, da sva tam odložila obleko. Potem sva pa planila v morje. Bilo je že precej ljudi v vodi, največ seveda otrok. Plavali in skakali so okrog naju kakor žabe. Stric je lepo ležal na hrbtu, da sta mu samo trebuh in obraz molela iz vode. Otročaji so mu pa za kratek čas bobnali po trebuhu.«

»Pravim, pravim, zato sem pa tudi enega pograbil, da mi je kar cel šop las ostal v roki,« pripomni Trebušnik.

»Kaj mi segaš v besedo,« se raztogoti Gropa takoj; »čemu si pa naprosil mene, da naj govorim, ko pa hočeš ti govoriti? Pa ti govori in potem ni treba siliti, da bi jaz govoril!«

»Pravim, pravim, pa pripoveduj naprej; saj te ne bom več motil.«

»Ko sva se skopala,« nadaljuje Gropa nekoliko pomirjen, »sva šla po obleko. Sedaj pa nisva vedela, kje sva se slekla, ker sva pozabila pogledati na številko. Nato začneva kar od kraja odpirati vrata, ker sva upala na ta način najlažje priti do pravih. Tu in tam je šlo malo težko, ako so bila zaklenjena; ker sva pa dobro potegnila, so morala vsaka odjenjati.

Tako sva pregledala že več takih kurnikov, ko prišepa tisti dedec, ki nama je poprej pokazal, kje naj se slečeva. Drl se je na vse pretege, menda laški ali kako. Da ni bilo slovensko ali nemško, to dobro veva. Postrežljiv je bil pa vendar toliko, da nama je odprl prava vrata.



Ko se oblečeva in prideva ven, stoji že zopet tista pokveka pred nama in začne nekaj gobezdati. Ker je pa videl, da sam ne opravi nič, je poklical še enega na pomoč. Oba sta potem toliko stlačila skupaj, da sva razumela za kaj gre. Dedca sta namreč zahtevala odškodnino za ključavnice, ki sva jih menda potrla.

»Iz te moke pa ne bo kruha,« pravim jaz in porinem tisto švedro malo v stran, da bi mogel naprej. Dedec je pa koj žlempnil v vodo. Kdo ga je pa tudi naprosil, da je tako na kraju stal! Drl se je pa potem

tako, da je vse letelo vkup. Naenkrat jih je bilo okrog naju kot listja in trave. Eden je potegnil Trebušniku čepico z glave, drugi mu je iztrgal dežnik, nekaj se jih je pa lotilo mene.

»Slišiš, Trebušnik,« pravim jaz, »pomečiva no tole sodrgo v morje.«

Trebušnik pa še odgovoril ni, ampak je zgrabil z eno roko najglasnejšega kričača in ga zalučal v vodo, kakor bi mignil.

Potem sva pa začela. Metala sva jih kakor žabe. Vse je moralo v vodo, naj je bilo že oblečeno ali ne, ker nisva imela časa izbirati. Na ta način sva si napravila hitro prostor.

Trebušnik je pobral še eno pinjo, ker v naglici ni mogel najti čepice, potem sva jo pa ucvrla ven, da se je kar kadilo za nama. Tudi dežnik sva morala pustiti tam, ker ga je vzel eden s seboj v vodo. — Drugo pa tako veste sami.«

Grogovo pripovedovanje nas je spravilo v kaj dobro voljo. Samo Trebušnik se je držal še žalostno.

»Pravim, pravim,« je rekel, »vi se lahko smejite, ko vam nihče nič noče; jaz se pa ne oddahnem poprej, da pridem domov. Morebiti me že čakajo na kaki postaji orožniki, ker so gotovo iz Trsta brzojavili na vse strani, naj me iščejo.«

Toda Trebušnikov strah je bil brez potrebe, kajti prišli smo v Žirovnico brez vsake zapreke.

V Trst pa ne gre Trebušnik nikdar več.

»Pravim, pravim,« se je pritoževal, »vozil sem se en dan tja, en dan nazaj, trpel vso pot lakoto in žejo, užil toliko strahu, in vse to samo zato, da sem se kopal v morju. Drugič se pojdem kopat raje v jezero; bliže je, pa tudi ceneje.«

Trebušnik na dunajski lovski razstavi

Leta 1910 so priredili ljubitelji lova na Dunaju lovsko razstavo. Za ta — vsaj za Dunaj — imenitni dogodek so delali naravnost velikansko reklamo. Poplepili so do malega vso avstrijsko državo s pisano barvanimi lepaki, ki so ti obljubljali na razstavi nenavadne užitke. Ako si stopil na vlak, te je na steni nabita »Mednarodna lovska razstava« takoj opomnila, da se pripelješ na Dunaj na pol zastonj, ako jo obiščeš; v mestih so bili vsi hišni vogali okrašeni z enakimi lepaki, da, nabili so jih celo na polomljene plotove ob blatnih vaških potih. Ne smete se torej čuditi, če sem bil prepričan, da bom videl na razstavi same čudovite reči. Sploh sem pa tudi jaz velik ljubitelj lova in divjačine, zlasti take, ki pride okusno prirejena in v omako položena na mizo. Zato sem se čutil dolžnega ogledati si razstavo, ki je imela namen, radovednemu občinstvu pokazati, kaj so pravi in »nedeljski« lovci že nastreljali.

Da bi mi ne bilo treba samemu tavati po širnem razstavnem prostoru, sem si preskrbel kaj kratkočasno, dasi tu in tam malo sitno družbo. Vzel sem namreč s seboj Trebušnika in Grogga. Kajti vedel sem, da ju bo razstava zelo zanimala, saj sta oba imenitna lovca.

»Kaj, Trebušnik, da je lovec?« se boste čudili. Lovec, lovec, pa še kakšen! Poprej je hodil samo na

srnjake in zajce, odkar je pa prinesel svojih 145 kil na Triglav, podira najraje divje kozle.

Že njegova hiša kaže, da prebiva v njej strasten lovec. Takoj med vrati visi velikansko jelenje rogovje. To lovsko trofejo si je Trebušnik v pravem pomenu besede priporil tisto leto, ko se je vozil po novi železnici v Trst. Ta njegov junaški čin je gotovo vreden, da ga otmem pozabljenosti.

Med Begunjščico in Srednjim vrhom leži krasna planina Zelenica. V poletnih mesecih je na njej vse polno živine, ki se ob sočni paši prav dobro počuti. Tudi Trebušnik pošilja tja gor svojo goved v rejo. Nekega dne je prišel kot dober gospodar na Zelenico pogledat, kako se godi njegovi živinski družinici. Ker se mu ni ljubilo po isti poti nazaj, jo je mahnil preko Sv. Ane v Tržič.

Sam s seboj zadovoljen koraca širokih korakov naprej, ko zagleda naenkrat pred seboj — velikanskega jelena. Umno seže po puški, toda bilo je že prepozno; ni je mogel zgrabiti. Tega mu tudi kot lovcu ne smemo zameriti. Kajti puška mu je visela mesto na rami — doma na steni. Toda naš Nimrod* ni bil prav nič v zadregi. Kakor blisk se vrže na jelena in ga pograbi za rogovje. Začne se hud boj. Jelen je takoj spoznal, kakšnemu možu je prišel v roke. Kar naenkrat ga je minila tista besnost, katero napada ob gotovih časih ljudi in živali. Mislil je samo še na to, kako bi rešil rogovje in kožo. Toda kar Trebušnik enkrat zagradi, tega ne izpusti več izlepa. Ko vidi jelen, da mora na vsak način od protivnika odkupiti svojo svobodo, se zažene z velikansko silo nazaj ter prepusti Trebušniku — rogovje, kožo pa srečno od-

* Svetopisemski lovec.

nese v bližnji gozd. Ta odkupnina je pa imela za zmagalca nekoliko neprijetne posledice.

Kakor hitno se je namreč rogovje snelo, je padel Trebušnik kakor vreča moke na tla ter se potakal par metrov po stnmi rebri navzdol. Predno je vstal in prilezal nazaj na bojišče, je bil begunec že na varnem v Bornovem zverinjaku, od koder je prišel na boj. Trebušnik je pa rogovje, ki ga tudi med padcem ni bil izpustil, prinesel domov ter ga kot znamenje svoje zmage obesil nad hišna vrata. Morda je tudi mislil, da bo njegov posestnik prišel nekega lepega dne po svojo imovino. Da se to ni zgodilo, je gotovo kriv edinole Bornov gozdar.

Ta je namreč zapazil nekega jutra jelena brez rogovja ter ga ustrelil. Meso je pojedla gospoda, glavo je pa obesil gozdar na steno ter jo rad pokaže kot posebnost svojim obiskovalcem. Kajti jelenja glava z odtrganim rogovjem kaže, da je bil rajnki njen gospodar pogumen borilec, ki je izgubil svoje krasno orožje v hudem boju s sovražnimi jeleni.

Ta zgodba o junaškem Trebušnikovem dvoboju z jelenom ni prazna izmišljotina, kakor so večinoma lovske povesti, marveč je gola resnica. Kdor se hoče o tem prepričati, naj si ogleda jelenje rogovje nad Trebušnikovimi vrati in pri Bornovem lovcu glavo, ki spada zraven.

Tudi Gropa je kaj hud lovec. In kako bi tudi ne bil, saj je najzvestejši Trebušnikov spremljevalec na vseh njegovih »krvavih« potih. Iz njegovega lovskega življenja bi vam lahko povedal marsikako zanimivost. Toda kaj več o tem pozneje. Samo toliko naj omenim, da so stene v njegovi bajti, kakor tudi v Trebušnikovi hiši, kar pokrite z najrazličnejšim rogovjem. Kakor

vojaki pri paradi se vrste tu večji in manjši rogovi divjih kozlov in srnjakov, ne manjka tudi nagačenih kraguljev, divjih petelinov in drugih takih ptičev, da, celo nekaj zajčjih repov binglja od začrnelega stropa.

Morda bi radi vedeli, če sta tudi Trebušnik in Gropa kaj imenitnega poslala na dunajsko lovsko razstavo? Seveda sta poslala, pa še kako imenitne stvari, samo škoda, da jih niso razstavili. Razen velikih, silno močnih rogov, ki jih je nosil divji kozel naprej obrnjene, sta izročila razstavnemu odboru tudi nekaj repov sedaj že jako redkih planinskih zajcev. Delavci so pa vso pošiljatev nekam založili in tako sta prišla naša dva razstavljavca ob najdragocenejše spomine na srečne lovske dneve.

Toda dovolj o tem. Gotovo ste že prepričani, da sta imela Trebušnik in Gropa z menoj vred zadosti povoda iti na lovsko razstavo.

Dvakrat plačana kobilica

Domenili smo se, da se podamo šele jeseni na Dunaj, toda neka Trebušnikova nezgoda nas je prisilila, da smo jo že v drugi polovici meseca avgusta potegnili. Menda mi ni treba še posebej poudarjati, da je reveža zadela ta neprijetnost pri konjski kupčiji.

Bilo je na zadnjem našem skupnem potovanju po Albaniji. Sedeli smo v starodavnem Skadru v neki kavarni ter gledali skozi okno na pisano množico, ki je šumela po ulici. Naveličan tega vrvenja vzamem v roko turški časopis, v katerem naletim na tole čudovito pravljico:

Neki Turek, Ibrahim po imenu, je šel s svojim

oslom na semenj. Na glavi je imel — namreč Ibrahim, ne osel — velikanski turban, izpod katerega je gledalo dvoje majhnih oči tako neumno v svet, da je vsak takoj na prvi pogled spoznal, kako malo ve njihov posestnik o zvijačah in goljufijah malopridne turške mladine. V svojih razhojenih in pošvedranih opankah je drsal počasi po prašni cesti, vlekel za seboj na povodcu dolgouho živinče ter lovil z gibčnim kljukastim nosom prijetni vonj čebule in česna, ki se je širil po mestu.

Tu pride mimo nekaj turških potepuhov. Komaj zagledajo Ibrahima, že se dogovoré, da mu ukradejo osla. In eden izmed njih, Juzuf po imenu, pravi: »Jaz stopim na oslovo mesto, vi pa odpeljite žival takoj na semenj in jo prodajte! Za vse drugo se vam ni treba bnigati.«

Vsa družba gre tiho za Ibrahimom. Čez nekaj časa sname Juzuf previdno oslu uzdo ter si jo obesi čez glavo. Nato vzamejo njegovi tovariši živinče ter ga odženo po bližnjici na semenj. Oni potepuh se pa guglje z uzdo na glavi za Ibrahimom naprej po cesti.

Že sta bila blizu trga, kjer je bil semenj, ko se naenkrat Ibrahim ozre in pogleda na osla. Kako se začudi, ko zagleda na povodcu človeka namesto sivčka, ki ga je bil doma obrzdal!

»Kdo si pa ti?« ga vpraša strmeč.

»Jaz sem vaš osel,« mu odgovori navihani Juzuf. »Oh, poslušajte mojo žalostno povest! Nekega dne sem razjezil svoje starše. V silni togoti so me prekleli, in spremenil sem se v osla. Prodan sem bil najprej nekemu peku, potem pa nekemu vrtnarju. Naposled ste me vi kupili. Priznati moram, da se mi je pri vas še najbolj godilo. Ko tako krevsam za vami na se-



menj ter premišljuje svojo žalostno usodo, me zagledajo moji starši. Takoj se jim zasmilim v srce. Zato prekličejo svoje prekletstvo ter poprosijo zame Alaha blagoslova. Tako sem zopet postal človek.«

Ibrahim si pogladi svojo sivo brado, nekoliko pomisli ter pravi: »Kar si mi ti pripovedoval, ni nič nenavadnega. Vendar bi bil raje imel, da bi se bil ti spremenil v sosedovega osla, ne pa v mojega. Pojdi v miru, moj sin, in ne jezi več svojih staršev!«

Juzufu ni bilo treba tega dvakrat reči, marveč je urno snel uzdo z glave ter jo ročno pobral, da se je kar kadilo za njim.

Ker je pa Ibrahim potreboval osla, gre naprej na trg, da si kupi drugega. Silno se začudi, ko zagleda tam svojega dolgoušca na prodaj. Urno stopi k njemu ter mu zašepeta v uho: »Nesrečnež, kaj si zopet razžalil svoje starše? Ker se mi pa smiliš in se ti v moji službi dopade, te kupim še enkrat; samo paziti hočem, da te starši več tako hitro ne blagoslove.« — In pošteni Ibrahim je gnal osla v velikem ovinku krog mesta domov, da bi ga njegovi starši ne srečali in — ne blagoslovili.

To ganljivo povest sem takrat doli v globoki Turčiji povedal tudi Trebušniku, ki je kar pokal od smeha. Jaz sem ga pa posvaril in ga opomnil, da se mu pri konjski kupčiji tudi lahko pripeti kaj takega.

»Pravim, pravim, kaj takega se mi pa že ne bo pripetilo; saj nisem tako neumen kakor tisti 'Hibram', ki je verjel, da se ljudje spremenjajo v osle.« Tako je dejal Trebušnik ter se krohotal, da je kar odmevalo od visokega stropa.

In vendar se mu je pripetilo, in sicer ravno tisto

poletje, ko je bila na Dunaju mednarodna lovska razstava.

Pri mlinarju na Potokih je imel kupljeno lepo rjavkasto kobilico. Ker je bil ravno takrat brez hlapca, je moral sam ponjo. Prav posebno se mu sicer ni ljubilo krevsati gor, posebno zato ne, ker ga je po ušesih trgalo. Zabasal si je torej ušesa z bombažem, vzel palico ter odromal na Potoke.

Ker je bilo treba kobilico še zamočiti, da je šla raje od doma, je bilo že precej pozno, ko se je odpravil Trebušnik s svojo iskro tovarišico proti Žirovnici. Počasi se je zibal po mehki blatni cesti ter premišljeval, koliko dobička bi se dalo narediti pri tej kupčiji, kobilica je pa stopala za njim na povodcu s povešeno glavo, kakor bi bila žalostna, ker je morala zapustiti domače jasli.

Poleg ceste v grmovju so taborili cigani in si kuhali ukraden krompir. Trebušnik jih niti opazil ni, ker je bil pregloboko zamišljen v svoje račune. Zato so ga pa cigani kaj dobro opazili, njega, njegovo zamišljenost in lepo rjavko. Tiho se mu priplazi eden izmed teh capinov za hrbet ter mu prereže povodec prav blizu roke. Nato zadrži kobilico ter počaka, da se Trebušnik nekoliko oddalji. Kaj se je potem zgodilo, to pa vedo samo tisti cigani, ki so tam poleg ceste kuhali ukraden krompir.

Trebušnik vsega tega ni prav nič čutil, ker je bil preveč zatopljen v svoje gospodarske misli in je vrhu tega imel tudi zamašena ušesa. Zadovoljen sam s seboj, ker je tako vredno kupil, je korakal po cesti ter držal v roki odrezani konec povodca. Prav nič ni slutil, da je kobilico že »prodal«, in to zelo poceni.

Tako jo primaha do prvih hiš v Mostah. Tu ga

sreča Tefkarjev Jaka ter mu pravi: »Dober večer, Trebušnik! Od kod pa?«

»Pravim, pravim, Bog daj, Jaka,« odzdravi Trebušnik; »pri mlinarju na Potokih sem kupil tole kobilico in jo ženem domov. Pravim, pravim, kupil sem prav poceni.«

»Kaj pravite, da kobilico ženete? I kje jo pa imate? Jaz je nikjer ne vidim.«

Pri teh Jakovih besedah se ozre Trebušnik nazaj in kar ostrmi, ko zapazi, da je sam. Od samega začudenja odpre usta na stežaj ter ogleduje sedaj odrezani konec povodca v roki, sedaj zopet prazni prostor na cesti, kjer bi po njegovem mnenju morala stati »poceni kupljena kobilica«.

Ko se dovolj načudi, zapre usta, pogleda še enkrat odrezano vrv in pravi žalostno: »Pravim, pravim, kdo mi je pa to naredil? Neki potepuh mi je gotovo na tihem prerezal povodec ter mi kobilico odpeljal. Toda kdo bi to bil? «

»Kaj niste nikogar srečali med potjo?« pozveduje Jaka.

»Pravim, pravim, nikogar. Za menoj je pa prav lahko kdo prišel, da ga nisem slišal, ko imam ušesa zamašena in je tudi cesta tako mehka.«

»Morda se je kobila sama odtrgala in zbežala?«

»Pravim, pravim, to pa že ne; gotovo bi jo bil čutil. Saj se tudi na vrvi pozna, da ni pretrgana, ampak odrezana. Pravim, pravim, nesreča me je iskala; da mi gre potepuh iz roke ukrast kobilico! Kaj takega se mi je pa do danes šele prvič pripetilo.«

To Trebušnikovo jadikovanje je pa ujela na uho brezzoba Glistovčeva Barba ter v svoji človekoljubnosti urno razbobnala po celih Mostah, kaj se je zgodilo.

Letala je po hišah, kakor bi jo veter nosil, ter zavpila v vsako hišo posebej: »Hoj, ljudje božji, poslušajte, kaj se je zgodilo! Trebušniku je nekdo ukradel kobilo prav iz roke.«

Kmalu je bila skoraj vsa vas zbrana krog Trebušnika. Najprej so poizvedovali, kako se je tatvina^o izvršila, potem so se čudili, nazadnje pa posvetovali, kako bi predrznega tatu izsledili. Dolgo niso mogli priti do nobenega sklepa.

Iz te zadrege jih je nazadnje rešil Čehlov Lojz, ki se je bil pripeljal počasi v vas. Sedel je na vozu ter si krajšal čas s prijetnim žvižganjem. Fant je namreč v tej stroki pravi umetnik. Komaj ga zagledajo vaščani, ga že ustavijo in obsujejo z vprašanji.

Lojz se pa ni dal motiti. Najprej dokonča svojo pesmico, nato pa odpre široka usta in pravi: »Kaj kričite vsi vame? Eden naj govori, da bom vsaj vedel, kaj hočete.«

Ta govorica se je vsem zdela pametna, najbolj pa Tefkarjevemu Jaki. Zato zamahne s svojo orjaško roko ter zaukaže mir. Nato pa začne Lojza izpraševati: »Od kod prideš?«

»Saj nisem prišel, pač pa sem se pripeljal,« mu ta odvrne.

»Lojz, govori pametno, sicer spoznaš, kako znam takim fantičem izbijati muhe iz glave! Torej od kod se pelješ?«

»Iz Save.«

»Si li koga srečal na cesti?«

»Tisto pa tisto. Na klancu pri Soteski sem videl Žončeta, tisto pijanko. Tako je klela, da se je kar ogenj kazal.«

»Za Žončeta te ne vprašujemo. Mi bi le radi vedeli, če si kdaj videl, da je gnal kako kobilico.«

»Ne, kaj takega pa nisem videl, vsaj nocoj ne. — Hi, luca!« Tako se je odrezal Lojz, udaril z bičem po kobili in oddrdral skozi vas. Ko je bil že onstran Završnice, se obrne še enkrat nazaj in zavpije:

»Ravno sedaj sem se spomnil, da sem malo pred Javornikom srečal trop ciganov, ki so imeli s seboj nekaj konj. Če je bila tudi kaka kobilica vmes, pa ne vem natančno.« Po teh besedah je izginil muhasti Lojz zbranimu občinstvu urno izpred oči.

No, Jaka in Trebušnik sta zvedela dovolj. Takoj sta spoznala, da so cigani odpeljali kobilico. Urno sta dobila voz ter se odpeljala za njimi. Dohitela sta jih na Jesenicah, toda kobilice nista našla pri njih. Zaman so tudi orožniki zasledovali tatu, bilo je, kakor bi se bil z ukradeno živalco vred vdrl v tla.

Nekaj dni potem je bil v Beljaku konjski semenj. Ker je moral Trebušnik imeti na vsak način konja, se pelje tudi on na Koroško, da si poišče kaj pripravnega. Komaj pride na semenj, že zagleda cigane, ki jih je Tefkarjev Jaka osumil tatvine. Takoj se mu zopet na vso moč oživi žalostni spomin na tako skrivnostni način izgubljene kobilice.

»Pravim, pravim, moram pogledati, če je morda tisti preklicani potepuh pripeljal mojo kobilico sem na semenj.« Tako si je mislil Trebušnik sam pri sebi ter pazljivo pregledoval konjsko živino, ki so jo prignali od vseh strani. Toda zaman je bilo vse njegovo pregledovanje in poizvedovanje.

Naposled pride zopet nazaj k ciganom. Imeli so na prodaj razen par suhorebrnih kljuset tudi še precej lepo marogasto kobilico. Trebušniku je bila takoj na

prvi pogled všeč. Barva mu sicer ni posebno ugajala, a drugače je bila žival videti kaj iskra in močna. Ker je bila cena jako nizka, je bila kupčija kmalu sklenjena. Nato so jo cigani pobrali takoj s semnja, kakor bi bili samo na to kupčijo čakali.

Tudi Trebušnik se je s kupljeno kobilico kmalu odpravil proti domu. To pot je pa ni peljal za seboj na povodcu, marveč je raje nanjo sedel, da bi jo na ta način obvaroval pred tatvino. Ko je prijezdil čez Podkoren na Kranjsko, je začelo precej dobro deževati. Vedril je najprej v Kranjski gori, potem pa še na Dovjem. In čudno, čim huje je deževalo, tem bolj so ginile s kobilice — maroge. Naposled se je na poti med Hrušico in Jesenicami kobila marogica spremenila v krasno rjavko.

Trebušniku je sprva ta izpremembra jako ugajala, in ni se ji mogel dovolj načuditi. Ko je pa kobilo natančneje ogledal, je takoj spoznal, da se prav nič ne razlikuje od one, ki mu je bila pred par dnevi od povodca odrezana. S tem spoznanjem je pa mahoma zginito vse začudenje s Trebušnikovega obraza, zakaj vsa stvar mu je postala naenkrat jasna.

Cigani so mu ukradli kobilico in jo prebarvali. Potem so jo gnali v Beljak na semenj ter mu jo prodali — marogasto. Zato so jo tudi tako poceni dali.

Trebušnik jo je hotel v prvi jezi udariti naravnost za cigani. Toda kje so že bili takrat ti capini! Polagoma se je pa pomiril ter jezdil naprej. Ko pride domov, zve takoj vsa Žirovnica, da je Trebušnik zalotil v Beljaku ukradeno kobilico ter jo srečno prignal domov. Ker je pa preveč usmiljenega srca, ciganov ni nanznanil, ampak jih je pustil uiti.

S takimi vestmi se je skušal Trebušnik obvarovati

škodoželjnosti in zbadanja. Toda delal je račun brez tistih Dolincev, ki so videli, kako je v Beljaku kupil marogasto kobilico in kako se je ta polagoma izpremenila v rjavko. Ti poštenjaki so poskrbeli, da je prišla čista resnica na dan ter se razširila od Radovljice do Rateč in še nekoliko naprej.

Trebušnik jih je moral tiste dni veliko preslišati. Naposled se je naveličal vednega zbadanja o dvakrat plačani kobilici in je ostrim jezikom svojih sorojakov ubežal na Dunaj.

»Pravim, pravim, ta čas se bo ta stvar že nekoliko pozabila. Predno pridem nazaj, bodo dobili že kako drugo kost, da jo bodo glodali.« Tako mi je tožil stric Trebušnik ter me pregovarjal, da bi šli na razstavo še v avgustu. Jaz sem seveda rad ugodil njegovi želji, ker mi je bilo pač vseeno, kdaj si ogledam tisto razstavljeno divjačino.

Trebušnik išče svojo posteljo

Najpripravnejši vlak iz Ljubljane na Dunaj za nas navadne zemljane, ki se vozimo v tretjem razredu, je gotovo brzovlak, ki zapušča ljubljanski kolodvor krog polnoči. Sedeš lepo v voz, malo dremlješ, malo bediš in ob devetih zjutraj si že na Dunaju. Ako pa dobiš prostor, da se lahko potegneš po klopi, je vožnja toliko prijetnejša.

No, mi lovski romarji smo se še dokaj prijetno in zložno vozili. Za vse to sta poskrbela Trebušnik in Gropa prav dobro.

Oboroženi z voznimi listki smo pričakovali na ljubljanskem kolodvoru polnočnega brzovlaka, ki je imel priti iz Trsta. Trebušnik in Gropa sta porabila

to priliko, da sta razkazovala potujočemu občinstvu lepo narodno nošo, ki jo nosijo drzni gorenjski lovci. Hodila sta moško po peronu, da so se jima kar iskre delale pod podkovanimi čevlji. In kako bi tudi ne! Trebušniku je mahala na prepranem lovskem klobuku taka brada divjega kozla kakor srednjevelika metla, Grogove oguljene jerhaste hlače so pa glasno govorile o pogumu njihovega posestnika, ki se je v njih plazil že za marsikaterim ubitim kozlom, če ne divjim, pa vsaj — domačim. Škoda le, da je bil čas za to »razstavo« zelo kratek. Kajti kmalu smo zaslišali od Tivolskega gozda sem hripav žvižg in takoj nato je prihrumel brzovlak ter se hipoma ustavil.

Urno skočimo v voz, da si poiščemo pripraven prostor za dolgo vožnjo. In res smo dobili popolnoma prazen oddelek. Takoj smo si razdelili prostore. Gropa je rekel, da bo spal na tleh, Trebušnik si je izbral desno klop, jaz pa levo. Toda veselili smo se prezgodaj. Kajti naenkrat se odpro vrata in pribaše se noter popotnikov, da se je kar tema delala. Bili so trije mladi fantje in ena že bolj jesenska gospodična.

Z ležjo torej ni bilo nič, celo s sejo je bila bolj žaltava. Ostalo nam je še edino to upanje, da bodo vsiljenci morda kmalu pobrali svojo obilno popotno ropotijo ter izstopili. Tem se je pa tudi bralo kar z obrazov, da pričakujejo od nas iste prijaznosti. Obojno upanje je pa splavalo po vodi, ko je prišel sprevodnik ščipat listke in smo zvedeli, da imamo vsi isto pot. Morali smo se torej vdati v skupno usodo.

Do Litije smo še nekaj malega čebljali, potem se nas je pa začel lotevati spanec. Trebušnik se je naslonil v kot ter sprva bolj natihoma poskušal svoje inštrumente. Gropa si je pa hotel pred spanjem še

privoščiti pipo tobaka. Izvleče torej iz žepa čedro in mehur ter začne basati svojo ljubljenko. Toda komaj jo prižge, ga že opomni tista gospodična iz jesenske dobe, da je v prostoru za nekadilce.

Groga jo ježno pogleda, zagodrnja v brado nekaj o »sitnih babnicah«, spravi čedro v žep ter pljune srdito po tleh. To ne baš lepo znamenje velike nevolje mu pa prinese takoj drugi opomin, da je prepovedano pljuvati na tla. Privoščil si ga je bil eden izmed gospodičninih spremljevalcev. Groga je že odprl usta, da bi se bil znebil kake krepke, ko se naenkrat oglase čudoviiti glasovi iz kota, kjer se je vgnezdil Trebušnik.

Mož je namreč medtem že uglasil inštrumente ter začel svoj koncert. Zastavil je najprej z milo flavto, tej se je pridružil klarinet, oboje je začel polagoma spremljevati bombardon, nato se je oglasila pozavna kakor trobenta sodnega dneva, finale je pa udarjal veliki boben. Po kratkem odmoru ali pavzi, kakor pravijo glasbeniki, se je koncert pričel iznova.

Ker je bila »viža« vedno ena in ista, so se je naši nepovabljeni gostje hitro naveličali. Začeli so se glasno pritoževati čez smrčanje, kakor so v svoji brezobzirnosti imenovali to krasno godbo. Toda Groga se je takoj postavil za svojega prijatelja in sobojevnika iz 78. leta.* »Kaditi se ne sme, pljuvati tudi ne, ker pravite, da je vse to tam na steni prepovedano. Povejte mi še, kje je tudi zapisano, da se ne sme smrčati! Povejte mi, pravim, kje je to prepovedano na steni!«

Pri teh besedah je Groga tako srepo pogledal, da so se protivniki Trebušnikove godbe kar stisnili v kot ter vsak hip pričakovali, kdaj bo udaril.

Ko se nekoliko oddahnejo od strahu, stavi eden

* Leta 1878 so avstroogrske čete okupirale Bosno in Hercegovino.

izmed njih pomirjevalni predlog, ki je meril na to, da bi godca vzbudili ter tako napravili mir. Temu predlogu sem se pa uprl jaz.

»Gospoda,« sem rekel, »tega vam pa ne svetujem storiti, če niste zavarovani za telesne poškodbe. Jaz poznam dobro tega moža, ki tu v kotu — ne bom tajil — res nekoliko preglasno sope. Da bi ga popolnoma zdramili, o tem ni niti govora, v polspanju je pa ta človek živina. Začel bo razgrajati in zdrobil bo vse, kar mu bo prišlo pod roke. Potrpimo z njim, pa je. Predno pridemo na Dunaj, bo že davno sam od sebe nehal smršati. Sicer pa — kakor vas je volja. Ako ga hočete na vsak način zbuditi, se jaz raje poprej odstranim, ker je moja zavarovalna doba za telesno poškodbo ravnokar potekla.«

Vkljub mojim prepričevalnim besedam je bil predlog sprejet z dvetretjinsko večino glasov. Toda bili smo tam kakor poprej, kajti nihče se ni upal predloga izvršiti. Trebušnik je pa vedno glasneje koncertiral. Pozavna in boben sta se kar neprenehoma glasila.

To je gnalo našo štiriperesno deteljico skoraj v obup. Naenkrat se dvigne s sedežev in plane, ne na Trebušnika, marveč — skozi vrata. Najbrž se je podala na poizvedovanje po kakem mirnejšem kotičku. Sreča ji je morala biti mila; kajti kmalu se vrne, pobere svojo prtljago ter nas zapusti, seveda v naše veliko veselje.

Bili smo zopet sami. Gropa poravna Trebušnika lepo po klopi, jaz mu pa zavežem usta z robcem. Na ta način sem mu pobral vse inštrumente razen flavte. Med tem opraviлом se mož ni prav nič zdramil, marveč je mirno dalje spal ter s tem dokazoval, da ima mirno vest, akoravno kupčuje s konji. Nato se tudi jaz po-

ložim na klop, Gropa se pa uleže na tla k zasluženemu počitku. Ker je imel Trebušnik samo flavto na razpolago in je tudi na to le polglasno pritiskal, sva se preselila tudi midva kmalu v kraljestvo sanj in prevare.

Spali smo skoraj noter do Mürzzuschlaga. Trebušnik se je seveda zbudil zadnji, ker je začel prvi. Tudi se je nekoliko začudil, ko je zapazil, da ima usta zavezana. Ker Ivanke ni bilo zraven, ga je zato skušal Gropa prepričati, da si je zvečer sam zavezal »gofljo«, ker so ga zobje boleli. Nato sem mu pa jaz popisal nočne dogodke in mož se je smejal na vse grlo. Celo tiste »živine« mi ni zameril.

Na Dunaju nas je na kolodvoru pričakovala vsem dobro znana Kuntova Ivanka. Bivala je ravno takrat na počitnicah pri svoji teti, ki ima na Dunaju veliko trgovino. Komaj je zagledala Trebušnikovega strica, ga je že zbodla.

»Stric, zakaj pa niste raje prijezdili na marogasti rjavki?« ga je vprašala zlobno.

»Pravim, pravim, komaj si me zagledala, pa me že dražiš. Pravim, pravim, če hočeš, da ostaneva prijatelja, mi nikar več ne zini o tisti nesrečni kupčiji.«

»Nikar ne zamerite, stric!« ga hiti Ivanka tolažiti, »saj vas nisem vprašala iz nagajivosti, ampak iz golega — sočutja. Ker pa vidim, da o tem neradi slišite, tudi jaz ne bom več govorila o tisti iz roke ukradeni, marogasto pobarvani in dvakrat plačani kobilici. Prišla sem vam le povedat, da je teta dobila za vse tri stanovanje v hotelu Beatriks. Vi, gospod Janko, imate svojo sobo, stric in Gropa bosta pa skupaj.«

Nato se odpeljemo vsi skupaj v hotel. Tu pospravimo svoje reči v sobe ter se očistimo umazanije,

katere smo se nabrali na železnici, potem smo se pa pomenili, kako bi si najlažje ogledali razstavo. Slednjič sem stvar uredil takole: Ker sem moral tisti dan obiskati nekega prijatelja, sem naprosil Ivanko, da pelje moja tovariša malo po Dunaju. Za drugi dan — bil je torek — sem pa določil, da odidemo takoj zjutraj na razstavo ter ostanemo v njej do večera. Trebušniku in Groggi sem pa ostro zabičal, da naj se varujeta vseh izgredov, ker z dunajskimi policaji ni dobro češenj zobati. Nato odide Ivanka s svojima varovancema po Dunaju, jaz pa k prijatelju.

Ko pridem zvečer v hotel, ni bilo še o Trebušniku in Groggi ne duha ne sluha. Ker sem bil jako truden, ju nisem čakal, ampak sem se odpravil kmalu k počitku. Vedel sem tako že naprej, da me bosta zbudila, ker sta imela sobo poleg mene. In res sta prišla okrog polnoči. Slišal sem ju še nekaj časa ropotati, potem sem pa zaspal nazaj.

Naenkrat me prebudi zopet velik šum na hodniku. Nekdo se je zunaj glasno prepiral in zdelo se mi je, kakor bi bil slišal Trebušnikov glas. Nato se zapre par vrat in glasovi so utihnili. Že sem se pripravljaj, da bi nadaljeval pretrgano delo, ko zopet zaslišim pri-tajeno govorjenje, ki se je bližalo mojim durim. Na-enkrat nekdo potrka.

»Kdo je?« se oglasim.

»Pravim, pravim, gospod Janko, jaz sem, Trebušnik.«

Takoj sem spoznal, da je Trebušnik tisti, ki moti nočni mir ter budi goste iz sladkega spanja.

»Kaj se je pa zgodilo, da šarite okrog, namesto da bi spali?« ga vprašam nevoljno.

»Pravim, pravim, nič posebnega, samo sobe, kjer

z Grogo leživa, ne morem najti. Pravim, pravim, obral sem že vse čumnate, pa le ne najdem prave; iz dveh so me celo ven vrgli.«

»No, ta je pa lepa; zakaj si pa niste zapomnili številke? Takoj tukaj na levo odprite prva vrata, pa ste v svoji sobi. Potem pa mirujte!«

»Pravim, pravim, hvala lepa!« zagodrnja Trebušnik in se zopet poda na iskanje svojega gnezda.

Toda, je li ta hotel začaran ali kaj? Toliko da sem malo zadremal, me že zbudi glasen prepir v sosedni sobi na desni. Takoj nato zaloputne nekdo vrata, in zopet se oglasi Trebušnik na hodniku: »Pravim, pravim, že zopet sem zašel v tujo sobo; kamor pridem, me vržejo ven.«

Njegovega nadaljnjega moledovanja pa nisem več poslušal. Urno sem vstal, šel ven ter ga peljal v njegovo sobo prav do postelje, da ni mogel zaiti v »tuje sobe« in ga ni bilo treba »ven metati«. Trebušnik je najprej zbudil Grogo, da ga je oštel, ker se mu ni oglasil, ko je sobo iskal, potem je pa lepo zasmrčal.

Pozneje sem od drugih gostov natančneje zvedel, kako je Trebušnik tisto noč potoval po hotelu ter preiskoval sobe. Pozabil je namreč številko svojega prenočišča ter ni vedel, katera vrata so prava. Naredil je torej tako kakor takrat, ko se je v Trstu kopal. Začel je takoj pri prvih vratih ter jih poskušal odpreti. To prizadevanje mu je doneslo nekaj laških psov, ki ga pa niso prav nič razburile, ker jih ni razumel.

Pri drugi sobi je imel že več sreče. Ker so se vrata odprla, je mislil, da je prišel prav. Stopi torej noter in leze v temi k postelji. Na tem potu pa prekucne stol, ki se mu je bil brezobzirno postavil na-

sproti. Takoj nato se vzdigne iz dveh postelj vpitje in kletvina, iz česar je revež spoznal, da je zašel v tuj brlog. V par trenutkih je bil zopet zunaj na hodniku; ta naglica je bila seveda posebna zasluga stanovalcev tistega brloga, ki sta drage volje pomagala nepoklicanemu gostu na prosto.

Nato se poda Trebušnik naprej. Naslednje tri sobe je zastonj poskušal odpreti. Zato je pa zvedel, da je tepec in gumpec, in nekdo mu je celo svetoval kar pri zaprtih vratih, da naj se pobere k vragu. Trebušnik ga ni ubogal, marveč je še naprej poskušal svojo srečo.

In res jo je našel; kajti takoj naslednja vrata so se mu odprla. Prišel je tudi srečno do postelje, ki je pa imela dve za Trebušnika neprijetni lastnosti. Najprej ni bila prazna, kakor bi bilo pričakovati, poleg tega pa tisti, ki je v nji ležal, ni bil ne Trebušnik in ne Groga, marveč čisto navaden boječ človek. Ko je namreč Trebušnik lezel k njemu v posteljo, je začel prav brez potrebe na ves glas kričati, kakor bi bil nedolžni stric iz Žirovnice kak razbojnik. Saj bi mu bil lahko na tihem povedal, da v njegovi postelji ni zanj prostora. Tako je pa njegovo klicanje na pomaganje privabilo več gostov iz sosednih sob, ki so prišli reševati, kar sploh v nevarnosti ni bilo.

Tem je Trebušnik kmalu pojasnil vzrok svojih ponočnih obiskov in tako dokazal svojo nedolžnost. Kot pričo svojega poštenja je navedel seveda tudi mene. Nato ga je eden izmed njih, ki sem se z njim seznanil pri večerji, pripeljal k mojim vratom, češ da bo najlažje pri meni zvedel za svojo sobo. Kako sem mu jaz postregel, sem že poprej omenil.

Ker je bil Trebušnik proti meni obrnjen, je imel tam desnico, kjer jaz levico, in zato mu ne moremo

zameriti, da je zagazil zopet v tuje prenočišče. K sreči je našel notri prazno posteljo. Njen gospodar jo je namreč menda ravno takrat šele mahal proti hotelu. Trebušnik je najprej oštel Grogo ter se zelo čudil, da se mu nihče ne oglasi; potem je pa zlezal v posteljo. Opravil je vse to kar v temi.

Začel je ravno poskušati, v katerem duru bi zasmrčal, ko se naenkrat odpro vrata in se obenem soba razsvetli. Kdo se je bolj čudil, ali ponočni prišlec, ko je zagledal takega debeluharja v svoji postelji, ali Trebušnik, ko se je zaman oziral po Grogi, tega vam ne morem natančno povedati. Samo toliko vem, da se je nesrečni stric po kratkem prepiru znašel zopet pred mojimi vrati. Našel je šele mir, ko sem ga pripeljal prav do njegove postelje.

Tako se je končalo tisto Trebušnikovo »poučno potovanje« v tihi noči po sobah hotela Beatriks.

Voščeni huzar

Takoj poleg živahnih dunajskih ulic se razprostira velikanski cesarski park Prater. Do cesarja Jožefa II. je bilo to krasno zabavišče širnemu občinstvu zaprto. Ta ljudomili cesar je pa odprl njegova vrata vsem svojim podložnikom brez vsakega razločka. Oholo plemstvo je sicer vihale prevzetne nosove, ko je moralo dihati isti zrak kakor preprosto ljudstvo, toda pomagalo mu to vihanje ni prav nič. Dandanes jih je celo veliko takih, ki se sprehajajo po zelenih praterskih gozdovih, pa morda niti ne vedo, da je vse to cesarjeva zasebna last.

Prater je zavljo svoje razsežnosti zelo pripraven za velike prireditve. Kakor sploh vse večje razstave

je bila tudi lovska prirejena v njegovih prostorih. Vanjo je vodilo troje glavnih vrat. Mi smo si izbrali južni vhod, kamor smo se pripeljali po električni železnici prav izpred hotela.

Ko pridemo skozi vrata, zagledamo pred seboj široki Cesarski drevored, na desni in levi pa lične stavbe, v katerih so bile razstavljene različne reči, ki spadajo na lovsko razstavo. V prva dva paviljona, kakor se imenujejo take stavbe, nismo mogli, ker sta bila zaprta. Kaj posebnega tako ni bilo v njih. Na tretjem smo pogledali samo napis, pa smo že dosti imeli. V njem so bile namreč razstavljene knjige in časniki, ki obravnavajo razne vrste lovcev, lova in lovnih živali.

Bolj nas je zanimal narodopisni paviljon. V njem smo videli zares lepe diorame. — Toda monda ne veste kaj je to, diorama? Počakajte, takoj vam razložim!

Poglejte doma skozi okno na cesto ali kamor je že. Mislite si ljudi in živali, ki jih vidite, deloma naslikane, deloma pa nagačene. Ravno tako si predstavljajte cesto, travo, drevesa ali sploh vse reči, ki jih vidite z okna: kar jih je spredaj, ponarejene, kar jih je bolj zadaj, pa naslikane. Sedaj pa veste, kaj je diorama.

V teh dioramah smo videli Avstralce, Botokude, Eskime, Indijance in še različne druge divjake na lovu. Trebušnik in Grogga sta se jim silno čudila ter sta sprva mislila, da je vse to »zares«. Ko sem jima pa pojasnil, da je vse to le tako narejeno, jima ni bila stvar več všeč. Rekla sta, da ni lepo, da so divjake — nagačili, ko so vendar »še ljudje« in ne živali. Ker sta le preveč zabavljala, sem gledal, da sem ju hitro spravil ven.

Nekaj naslednjih paviljonov je bilo odločenih umetnosti. Ker je Ivanka, sama dobra slikarica, silila noter, smo prehodili tiste prostore ter si mimogrede ogledali razstavljene podobe in kipe. Nekaj starih slik je bilo prav lepih, nove so bile pa vse skupaj zanič, slike in kipi. Jaz sploh vse moderne podobe delim v tri vrste. Pri prvi vrsti misliš nehote na četrto telesno delo usmiljenja, pri drugi so barve zmešane: nebo je zeleno, tla višnjeva, voda pa rdeča; pri slikah tretje vrste pa moraš dolgo premišljevati, kaj predstavljajo, nazadnje pa le ne veš, pri čem si. Ti misliš, da je naslikana ladja, ki jadra po morju v Ameriko, napis pod sliko te pa pouči, da je le velblod, ki nese drva v Jeruzalem.

Iz umetniških paviljonov pridemo do majhnega angleškega lovskega gradiča. Prostori, oprava, različno lovsko orožje, vse je bilo lično. Goga se je celo izrazil, da prav rad zamenja svojo bajto za to »hišo«, da, pripravljen je bil celo Špelico navreči, ako bi prišlo do kupčije. Ker se pa kupčija ni sklenila, mu Špelica še vedno bere levite.

Nato gremo v Rotundo. To velikansko okroglo poslopje so sezidali leta 1873., ko je bila na Dunaju svetovna razstava. Takrat so avstrijski obrtniki razstavili v njej svoje najlepše izdelke. Sedaj jo pa uporabijo vselej, kadar potrebujejo kak velik pokrit prostor. Ob lovski razstavi so navlekli trgovci, obrtniki in tovarnarji vanjo vsakovrstno ropotijo, od neznatne šivanke do najtežjega stroja, od otroškega vozička do najhitrejšega avtomobila. Celó zrakoplovi so bili na prodaj. Ivanka je takoj Trebušniku svetovala, naj si kupi tako zračno pripravo, da se popelje z njo v nebesa. To je pa moža, sam ne vem, zakaj, zelo razjezilo.

»Pravim, pravim, tebi pa ni treba zrakoplova, ker boš gotovo v peklu za jezik visela,« ji je rekel ter pogledal okrog, če je še kdo drug tega mnenja.

Groga mu je seveda takoj pritrdil, Ivanke pa to odkritje njene prihodnosti ni posebno razveselilo.

»No, je že dobro, stric,« mu odvrne vsa razžaljena; »lepo znate prerokovati. Ako bi bila jaz taka, kakor ste vi, bi vam pa napovedala, da bo vaš trebuh služil v peklu Luciferju za podnožek. Toda jaz vam kaj takega ne rečem, ker ...«

Zakaj Ivanka ni tega stricu rekla, ne vem, ker nas je naenkrat množica razdelila. Ko smo se pa čez nekaj časa zopet dobili, je že pozabila na vse: na dunajske balone, na svoj jezik in na stričev trebuh.

Ker nam je bilo v Rotundi prevroče, smo šli zopet na prosto. Najprej smo si na Veselični cesti ogledovali različne paviljone od zunaj. Toda te krasne stavbe iz cementa, železa in lesa niso bile več paviljoni, marveč cele palače. Najlepša in največja je bila »Avstrijska državna hiša«. Tu so razstavile skoraj vse avstrijske dežele svoje za lov znamenite reči, in sicer vsaka sama zase v posebni dvorani.

Pred glavnim vhodom v palačo smo zagledali najprej dve velikanski sohi, cesarja Maksimilijana in Leopolda Babenberškega, oba na konju in v lovski opravi. Iz veže smo prišli v razstavno dvorano kronovine Moravske, ki je bila prirejena v obliki lovske sobane. Vse stene so bile pokrite s slikami, ki predstavljajo dogodke iz lovskega življenja. V kotih so stale lepe skupine nagačenih živali, ki so bile ubite v moravskih loviščih, med njimi tudi zadnji volk in medved. Rogovja in rogov je bilo pa toliko, da smo se komaj razgledali. Trebušniku in Grogu so pa najbolj uga-

jali zložni hrastovi stoli, ki sta jih bila poslala na razstavo grofa Harracha. Komaj sta jih zagledala, sta že sedela. Nič kaj jima ni bilo všeč, da sem ju pognal naprej.

Skozi čisto preprosta vrata smo prišli v veliko sobo, kakor so v navadi v Istri. Manjkalo ni niti velikanskega ognjišča z običajnim kotlom na verigi. Od črnega lesenega stropa je viselo vse polno majhnih čolničev, kakor jih istrski ribiči nosijo v dar na Trsat in druga božja pota v zahvalo za rešitev iz viharja. Na stenah je bilo tudi veliko večjih in manjših ptičev, ki so bili v Istri ustreljeni. V kotih in ob ognjišču nam je pa kazalo nekaj zverjadi svoje še vedno ostre zobe. Da je bilo vse to zanimivo, nam je pričala množica, ki se je v »Istri« prerivala. Ker pa tega od nas nihče ne ljubi, smo se podali naprej na »Štajensko«. Akoravno je bila ta dvorana jako velika, so naši sosede pokrili vse njene stene z najlepšim rogovjem, ki je nekdanj krasilo glave ponosnih jelenov, skočnih srnjakov in divjih kozlov. Najzanimivejša je bila lovska koč, zgrajena v istem slogu in isti obliki, kakor so jih delali v sedemnajstem stoletju. Razume se, da je imela več občudovalcev kakor tisto rogovje na steni. Kajti rogovja in nagačenih živali je bilo povsod vse polno, koč pa ne. Koliko je bilo pač tudi obiskovalcev razstave, ki še nikdar niso videli koč, še manj pa lovske!

»Škoda,« je rekel Grgo, »da nisem privlekel sem svoje bajte. To bi šele gledali, to!«

»Posebno, če bi se vidva s Špelico v njej prepirala,« je pristavila hitro Ivanka.

Ta poredni pristavek je pa Grgo silno razjezil. »Kaj, ti boš meni očitala moje besede z mojo zakonsko

ženo? Povej, kdaj si naju slišala prepirati se! Povej, pravim, kdaj! — Ako se včasih malo zbesediva, kaj pa to tebi mar? Saj vpijeva v svojem, ne pa v tvojem.«

Kdo ve koliko časa bi se bil Gropa še na ves glas togotil, ko bi ne bil stopil k njemu varuh štajerske razstave in ga nagovoril:

»Kajne, mož, vi ste Parkelnov Gropa iz Žirovnice?«

»Da, jaz sem Gropa, pa ne Parkelnov, ampak Bečkov, pač pa je moja žena Špelica Parkelnova. Tudi nisem iz Žirovnice, ampak imam svojo bajto tam na rebri za selsko cerkvijo. Kako me pa poznate?«

»In vi ste gospodična Ivanka,« nadaljuje neznanec, »vi, njen stric Trebušnik; vi ste pa ...«

»Nekak varuh te triperesne deteljice,« mu pretrgam besedo. »Odkod nas pa tako dobro poznate?«

»Kako bi vas ne poznal? Saj vas mora vsak, ki bere Mohorjeve knjige, takoj na prvi hip spoznati, če le vidi Trebušnika ali sliši, kako se Gropa jezi nad gospodično. Jaz sem Ratej, Windischgrätzov lovec, in sem sedaj tu za nekakega varuha. Prav veseli me, da imam čast vas spoznati, ko sem toliko o vas bral. Dovolite mi, da vas nekoliko pospremim po razstavi, ker sem slučajno prost. Tu je namreč veliko stvari, ki jih vidite v vsakem oddelku, zato vas hočem opozoriti samo na posamezne znamenitosti. Na ta način si boste kmalu vse ogledali.«

Mi smo z veseljem sprejeli to ponudbo in se nismo kesali. Kajti gospod Ratej se je skazal veččega vodnika. Nič več nismo tratili časa z ogledovanjem rogov, katerih sem se tako nagledal, da so mi potem ponoči v sanjah na glavi zrastle, marveč smo si ogledali samo značilnosti iz lova vsake posamezne kronovine.

Lovci, večinoma plemenitaši iz Galicije in Buko-

vine, so razstavljali posebno velike nagačene medvede in merjasce. Nekateri medvedi so stali na zadnjih nogah, kakor takrat, ko gredo nad lovca. Eden izmed njih je bil pravi velikan. Trebušnik se je postavil poleg njega, pa mu je segel komaj do vratu. Ljudje so ju kar občudovali in nekdo je celo rekel, da se medved meri z medvedom. Toda ne vem, kako bi bilo, ako bi bil nagačeni medved oživel. Dasi je Trebušnik pravi orjak med ljudmi, taki mrcini bi pa vendar le ne bil kos.

Veliko miroljubnejše lice kakor »Galicija«, ki so v njej strašili medvedi in merjasci, je imela nižje-avstrijska dvorana. Posebno so mi ugajale dragocene slike, ki so kinčale z rogovjem kaj okusno okrašene stene.

Nato pa pridemo skozi mogočna vrata domov — na Kranjsko. Takoj pri vhodu zagledamo dve krasni diorami. Na levi se je dvigal ponosni Triglav z lično lovsko kočo v zelenem vznožju, na desni nas je pa Ljubljansko barje povedlo v tiste čase, ko se je še Krim zrcalil v velikanskem jezeru. Videli smo celo v kože oblečenega moža, kako je peljal v izdolbenem deblu uplenjeno žival v svoj lesen dom, ki je stal na koleh v vodi. Stene so bile vse pokrite z različnimi lovskimi trofejami, ki jih je poslalo »Slovensko lovsko društvo«. Posebno lep je bil kozorog, ki je bil ustreljen v Bornovih loviščih nad Tržičem. Razen lepih ujed smo opazili tudi veliko število povodnih ptičev, katere sta medved in volk v družbi lisice in divje mačke občudovala po svoje.

Največjo pozornost je pa vzbujalo drevo, ki so se na njem preganjali polhi. Zakaj kaj takega ni imela nobena druga razstava. Ljudem sta bila posebno všeč

tista dva debeluharja, ki sta se bila za vrat ujela v past. Sploh je bilo pri tej mednarodni lovski razstavi zlasti to poučno, da si tudi videl, kako živali živé in na kak način jih lové.

Trebušnik in Gropa sta seveda iskala svoje naprej obrnjene rogove in zajčje repe, ki sta jih bila poslala na razstavo. Toda nista jih mogla najti. Zaradi tega sta se silno jezila in sklenila poiskati si pravico. Gospod Ratej jima je sicer obljubil, da ju bo peljal k ravnatelju razstave, a gledal je precej čudno, ko je slišal o zajčjih repih in rogovih, ki jih je divji kozel nosil naprej zavite. Mudilo se jima je pa tako, da smo v dobrih dvajsetih minutah prehodili kar vse ostale dežele. To smo storili toliko lažje, ker smo skoraj povsod videli eno in isto. Razlike so bile čisto malenkostne.

V Šleziji in Gornji Avstriji smo zasledovali s pomočjo razstavljenih slik, orožja in živali razvoj lova od prvih početkov prazgodovinske dobe noter do naj-novejšega časa. Solnograška, Tirolska in Predarlška so nam pa razkazale, kaka zverjad vznemirja poleg hribolazcev njihove ledenike. Čudno se mi je zdelo, da niso bile razstavljene tudi ledeniške miši in planinske — bolhe, ki so zares največje znamenitosti goratih pokrajin.

Naposled smo prišli na Češko. Tu smo videli leseno lovsko hišo v severnočeškem slogu z vso potrebno opremo. Cela zbirka krasnih slik, pravih umotvorov, nas je pa seznanila z različnimi pripetljaji iz življenja lovcev in lovnih živali.

Iz češke dvorane smo stopili zopet v vežo. Tu smo se ločili. Gospod Ratej je šel nazaj v svojo lovsko kočo, Trebušnik in Gropa v prvo nadstropje nad rav-

natelja po pravico, midva z Ivanko pa ven v senco košatih kostanjev. Tu se usedeva na klop ter čakava, kdaj bo prišel Trebušnik z naprej zavitimi rogovi, Groga pa z zajčjimi repi.

Prišla sta kmalu, toda brez pravice. Kakor sta pripovedovala, sta morala biti celo vesela, da ju niso zaprli. Ravnatelj je namreč mislil, da sta se prišla iz njega norčevat. Slednjič se potolažita z mislijo, da so stvari nekam založili in da jih ob koncu razstave gotovo dobita nazaj. Toda to upanje je bilo prazno. Kajti razstava je že davno razdrta, o naprej obrnjenih rogovih in zajčjih repih pa še vedno ni ne duha ne sluha.

Ker smo bili že trudni in se je bližal čas, ko taki navadni ljudje, kakor smo mi, kósijo, smo se začeli ogledovati po kaki gostilni. Takih, zoper lakoto in žejo ustanovljenih, a največkrat prav malo človekoljubnih naprav je bilo v razstavi zelo veliko. Z izbiranjem nismo tratili časa, marveč smo krenili kar naravnost k »Nagačenemu medvedu«.

Med kosilom mi je Ivanka tožila, kakšne sitnosti je imela prejšnji dan s stricem in Grogo. »Le sami ju vodite jutri po Dunaju,« se je jezila, »jaz sem ju že sita do grla. Najraje sta hodila po sredi ceste, kjer je največ voz. Bila sem v vednem strahu, da ne bi prišla pod kakšen avtomobil. Ako sta se pa ustavila pred kako izložbo, pa tudi nista znala stran. Najbolj me je pa togotilo, da jima ni bila nobena stvar všeč. Edino stolp Sv. Štefana sta nekoliko občudovala, toda cerkev se jima je zdela zunaj preumazana in znotraj pa pretemna. Vendar si jo bo Groga dobro zapomnil, ker je malo manjkalo, da ga niso iz nje peljali naravnost v zapor. Bilo je pa takole:

Kakor veste, hodi po cerkvi vedno vratar z dolgo palico v roki in s klobukom na glavi. Komaj ga Gropa zagleda, da je pokrit, je bil že pri njem. Predno sem ga pa mogla nazaj potegniti, mu je že izbil tisto pinjo z glave. Seveda je bilo takoj vse črno ljudi okrog njega in že so nekateri sitneži klicali po policiji. Tu pride k sreči neki kanonik iz zakristije ter povpraša, kaj pomeni ta šum na svetem kraju. Ko je pa spoznal, da je Gropa privedla do njegovega nastopa edino le gorečnost za čast božjo, je izposloval, da so ga pustili iti v miru.

Stric se pa ni odkupil za tako nizko ceno. Po kosilu sem namreč peljala oba gosta v mestni 'panoptikum'. Stricu so tiste voščene figure zelo ugajale. O nekaterih je celo mislil, da so žive. Med drugimi je visela na steni lepa slika, ki je predstavljala poraz ogrskih huzarjev*) pri Blagaju. Ker je stric tudi pomagal osvajati Bosno, ga je ta podoba silno zanimala. Žal, da ni mogel blizu. Pred njo je namreč stal širokopleč huzar, ki se kar ni mogel ločiti od nje, tako mu je bila všeč. Strica je pa kmalu zapustila potrpežljivost.

'Pravim, pravim, boš pa lahko še potem gledal,' je rekel ter porinil huzarja v stran, da se je kar prekopicnil po tleh in se mu je vrh tega še glava razbila. Bila je namreč — voščena. Stric je pa štel potem svetle 'kronice' za ponarejenega huzarja.«

Vsled te nezgode sta Trebušnik in Gropa takoj izgubila vse veselje nad tistimi figurami in jo pobrala iz panoptika v mestno klet. Tu vsaj nista mogla drugega razbiti kakor kak kozarec, kar je pa seveda precej ceneje od vsake glave, če le ni zelnata.

* Huzarji so bili ogrski vojaki-korenjaki.

Ivanka jima je nekaj časa delala družbo in kratek čas. Ko je pa videla, da sta sedla na smolo, ju je nažgala s pijancema in odšla pomagat teti kuhat večerjo.

»Kaj sta potem ves čas ostala v kleti?« vprašam Trebušnika.

»Pravim, pravim, ves čas; kam sva pa hotela iti, ko sva bila tako trudna od vožnje in tekanja.«

»Kakor vidim, sta od Dunaja še prav malo videla. Ako ne bosta pridno ogledovala mesta, ne bosta doma vedela o drugem govoriti kakor samo o mestni kleti in razstavi.«

»Kdo bo pa hodil tod okrog!« se oglasi Gropa. »Saj nisem niti življenja varen. Po 'lajštru', ki mu Ivanka pravi — menda v kitajskem jeziku — trotoar, ne smem, če nočem Dunajčanov spraviti v nesrečo. Počasi me že tako ne puste hoditi, ker tu vsi ljudje tečejo, kakor bi bili znoreli. Ako pa hitreje stopim, imam takoj kaj mehkega pod nogami. Včeraj sem se samo parkrat malo hitreje prestopil, pa sem že imel dva otroka pod seboj na tleh. Na cesto si pa tudi ne upam, ker sem tam vsak hip v nevarnosti, da me kdo povozi.

Pri nas doma je vse drugače; leto in dan se mi ni treba nikomur ogniti. Tukaj bi bilo pa najbolje, da bi po zraku frčal. — Hiše so res lepe, precej večje kakor v Ljubljani ali pa na Breznici. Toda kaj mi pomaga, če jih vidim, ko pa niso moje! Povem vam, da sem Dunaja že sit, komaj sem ga videl.«

»Kajne, v mestni kleti je bilo pa kratkočasno?« ga prekinem. »Kaj sta pa tam videla posebnega?«

»O, pa še dosti! Ko je bil liter prazen, je takoj ukazal Trebušnik prinesiti drugega. Na ta način je bilo vedno kaj novega na mizi. Ljudje so prihajali in

odhajali, tako je bilo vedno kaj izpremembe. Sedela sva lepo mirno pri mizi in nikomur se ni bilo treba ogniti. Kar je res, je pa res, v kleti je bilo prav fletno.«

Iz tega modrovanja sem spoznal, da bi Groga s Trebušnikom vred prav nič ne imel zoper to, če bi šli kar naravnost v mestno klet, »kjer vedno kaj novega na mizo pride in se ni treba nikomur ogniti.« Toda jaz sem včasih malo poreden. Zato sem kmalu po kosilu peljal svojo deteljico zopet po razstavi. Ivanka je sicer prav z zanimanjem ogledovala, kar je bilo res zanimivega, zato sta pa Trebušnik in Groga toliko bolj zabavljala.

Najprej gremo v paviljon, kjer so bile razstavljene živali iz drugih delov sveta. Videli smo vse polno levov, tigrov, panterjev in drugih takih zveri, seveda nagačenih. Krasne diorame so nam tudi kazale, kako ta zverjad zalezuje svoj plen in kako jim lovci pridejo do živega.

Takoj poleg tega paviljona je stal majhen snežen eskimski brlog, ki je bil tako dobro ponarejen, da sta se Trebušnik in Groga branila iti noter. Bala sta se namreč, da se ne bi prehladila, ker sta mislila, da je koča iz pravega snega in ledu. Zeblo ju je kar od samega pogleda. S trdo zapeto suknjo in rokami v žepih sta ogledovala v tem malem prostoru razstavljene severne živali in lovske priprave, s katerimi se love.

V »Zgodovinskem paviljonu« je bila lepo podana zgodovina vsega lova. Razstavljeni so bili ostanki že davno izumrlih živali. Razni muzeji, med njimi tudi ljubljanski Rudolfinum, so poslali veliko starega orožja, s katerim so ljudje v prazgodovinski dobi pobijali zveri. Pač so morali biti naši predniki v starodavnosti drugačni orjaki, da so šli s kamnitimi sulicami.

camí nad velikanske jamske medvede in leve, kakor lovci dvajsetega stoletja, ki čakajo z repetirko, kdaj jim gonjači pripode kako upehano žival pred cev, da jo — zgreše.

V mala paviljona Perzije in Kanade smo samo mimogrede malo pokukali. Perzijci so menda vse svoje preproge poslali na prodaj, toliko jih je bilo; zviti Amerikanci so pa v tesnem paviljončku delali samo kričečo reklamo za svojo »Sibirijo« ob Hudsonskem zalivu.

Na levi strani Veselične ceste so si Angleži postavili prostoren paviljon, kamor so nakopičili vse polno reči, ki so z lovom le količkaj v zvezi. Novega pa tu nismo ničesar videli razen okostnjakov dveh imenitnih konj, ki jih je poslal sam kralj Edvard. Angleži hodijo namreč na lov večinoma na konjih, zato prištevajo menda konje k »lovnim živalim«.

Naslednji paviljoni, kakor n. pr. kinematograf, ki so v njem kazali razne cesarje na lovu, dalje lepa prostorna stavba, ki je imela namen s svojo raznovrstno vsebino pospeševati obrt, in druge različne umetnosti pospeševalne barake nas pa niso nič kaj zanimale. Zato smo si jih ogledali kar od zunaj. Ta način ogledovanja je bil prav posebno všeč Trebušniku in Grogí, ki bi bila najraje vso razstavo tako »temeljito« predelala.

Nato smo zapustili Veselično cesto ter se podali naravnost v »Bosno in Hercegovino«. Ta paviljon je bil zgrajen v slogu letne hiše mohamedanskega veljaka. Odlikoval se je z mnogimi lepimi dioramami, ki so predstavljale lov v bosanskih šumah in močvirjih. Tudi pusti hercegovinski kras je bil zastopan. Takoj na desni strani vhoda v glavno sobo se je branil volkov veli-

kanski medved, ki se je bil za šapo ujel v past. Ravno nasproti tej skupini so pa stopicali dolgonogi ptiči po Utovem blatu. Da smo zvedeli, kdo na slovansko-turškem jugu opravlja posel konjača, so rastavili tudi nič kaj okusno konjsko mrho z beloglavimi jastrebi. Na galeriji in v stranskih prostorih so bile razstavljene lovske trofeje in orožje iz preteklosti in sedanjosti, same stvari, podobne onim v drugih paviljonih. Edino »pristna« bosanska posebnost sta bila dva Bosnjaka v narodni noši, ki sta se pogovarjala v najlepši debrecinski — madžarščini!

Iz turške vile smo prišli po zložnem klancu v cesarjev lovski gradič Mürzsteg, ki je stal na nekoliko vzvišenem prostoru. Cesar ima namreč pri Mürzstegu na Štajerskem šimna lovišča in lep grad, kjer biva s svojimi gosti za časa velikih lovov. Da bi si ga lahko ogledali vsi obiskovalci lovske razstave, so zgradili popolnoma enakega na gričku poleg bosanskega paviljona. Celo oprema je bila prav taka kakor v onem pri Mürzstegu.

Lahko trdim, da je ta gradič imel največ privlačne sile. Zlasti Gropa ve to dobro iz lastne izkušnje; kajti komaj je stopil čez prag, se je že spotaknil nad debelo preprogo ter telebnil po tleh. Zato mu je Ivanka blagohotno svetovala, naj si najprej ogleda grad in se potem šele ubije, če že ni drugače sklenil. Gropa se ji je hotel za ta svet »zahvaliti« z običajnim ogorčenjem, toda ni prišel do tega. Kajti množica nas je potegnila s seboj ter nas vlekla po stopnicah v prvo nadstropje.

Trebušnik je mislil, da bo videl zlate postelje, z demanti obite stole in marmornate mize ter se je jako čudil, ko je opazil, kako so vse sobe preprosto oprem-

ljene. Ta preprostost, ki je bila pa združena z največjo eleganco, nam je kazala, da biva v lovskem gradu mož, ki se hoče vsako leto vsaj za par tednov znebiti svojega cesarskega sijaja. Cesarjeva spalnica v Mürzstegu se odlikuje od vseh drugih zlasti v tem, da ima poleg najpotrebnejše oprave tudi lep klečalnik in križ. Mnogoštevilne slike, ki so z njimi sobe okrašene, so večinoma delo članov cesarske rodbine. Nagačene živali in rogovi so bili vsi preneseni iz Mürzstega. Tudi čuvaji, ki so delali v gradu red, so bili pravi cesarski lovci iz zelene Štajerske.

Z Mürzstega je bil lep razgled po celi razstavi. Ko Gropa zagleda množico še neogledanih paviljonov, me s strahom vpraša, če bo treba še vse to »obzijati«. No, jaz sem ga potolažil z obljubo, da si zabavni del razstave ogledamo šele drugi dan. Zdelo se mi je pa, da ta obljuba ni imela nameravanega uspeha, kajti silno čemernege obraza se je vlekel za nami mimo — »Dunajske restavracije« v italijanski paviljon.

Ta je bil zgrajen v slogu laške palače. V predsobi so bili razstavljeni ptiči iz beneških lagun, v glavni dvorani pa večje lovne živali. Največ je bilo kozorogov, ki jih je laški kralj sam postreljal ter poslal na razstavo. V nekem stranskem prostoru so bili razstavljeni tudi tisti kozli, ki jih njegovi generali in ministri ob raznih prilikah streljajo. Ker je bila soba slučajno zaprta, si jih nisem mogel natančneje ogledati. Drugih znamenitosti ni bilo.

Madžari so svoje lovske trofeje hranili v velikem paviljonu, ki je bil podoben ogrskemu lovskemu gradu. Priznati jim moram, da so se res postavili. Navlekli so pa toliko rogovja, živali, zveri in orožja, da so

menda izpraznili vse svoje gradove. Vhod v grad sta stražila dva velikanska medveda, ki pa nista bila pravi nič nevarna. Narejena sta bila namreč iz nekakega betona. Ker so ljudje šli večinoma kar naravnost na dvorišče, smo jo tudi mi potegnili za njimi. In ni nam bilo žal, kajti splačalo se je dobro.

Prostorno dvorišče je bilo namreč spremenjeno v lepo pokrajino Visoke Tatere. Na strmih, z redko travo poraščenih pečinah se je pasel cel trop divjih koz, spodaj pod skalovjem je kazal velikanski medved svojo ogromno glavo iz grmovja, ne daleč od tod je lisica zalezovala brzonogega zajca, na katerega se je ravno pripravljala planiti krvoločna ris, in na več drevesih so klicali divji petelini svoje izvoljenke. Visoko gori, prav pod stekleno streho, so se pa vozili onli in druge roparice. Človek bi bil skoraj res mislil, da je gori visoko v Tatri, ne pa na Dunaju.

Ostalih zbirk v mnogoštevilnih sobanah si nismo ogledali, ker se nam res ni več ljubilo gledati z rogovjem pokritih sten, kakršne smo našli v vsakem paviljonu.

Takoj poleg Ogrov so se utaborili francoski lovci. Svoj paviljon so si zgradili v obliki lovskega gradiča »La Murette«, ki leži v gozdu St. Germain. Razstavili so pa večinoma razno opravo lovskih soban in lovsko orožje, jako dragoceno deloma po delu in tvarini, deloma pa po zgodovini. Zato je bilo vse kmalu ogledano v veliko Grogovo veselje.

Tudi v nemškem lovskem gradiču se nismo dosti mudili. Najprej smo občudovali v veži dva velikanska bizona, ki ju je nemški cesar sam ustrelil, potem smo pa še vtaknili svoj nos v sobo, ki je v njej svoje dni pokojni kralj Friderik Viljem I. z ministri kadil tobak,

menda »pakelec po štini krajcarje«. Prav radi bi bili še videli oddelek, v katerem so nemški šovinisti razstavili — lov na poljska posestva, toda rekli so nam, da še ni popolnoma urejen.

Ko pridemo iz »Nemčije«, izjavita Trebušnik in Gropa, da imata že zadosti tekanja. Ker je to pot tudi Ivanka potegnila z njima, sem moral poleg zabavnih tudi nekaj resnih in poučnih paviljonov odložiti za naslednji dan.

Lovska smola

Med Mürzstegom in nemškim lovskim gradom se je razprostiral velik ribnik s krasnimi nasadi. Tu je vsak večer igrala godba. Sklenili smo poiskati si kakih pripravnih sedežev in počakati koncerta.

Pri tem iskanju naletimo na okrogel paviljon, na katerem se je blestel napis: »Lovski dogodki«. Na vratih nabit oglas nas pouči, da si v tem prostoru pripovedujejo lovci, kaj so vse doživeli v svojem lovskem življenju. In sicer so bile dopoldanske ure določene za lovsko srečo, popoldanske pa za lovsko smolo. Tisti, ki dokaže, da je imel največjo srečo, oziroma smolo, dobi primerno darilo. Prvi in najvažnejši pogoj je seveda ta, da je dogodka resnična.

Ker ni imela moja tovarišija ničesar proti temu, smo stopili noter. »Predavanja« o lovski sreči in smoli so se vršila v veliki zaokroženi dvorani. Poslušalcem ravno nasproti je sedelo pri zeleni mizi razsodništvo, ki je obstajalo iz predsednika in štirih odbornikov. Vsi so bili v lovski opravi in na mizi je stal mesto običajnega elegantnega zvončka velik kravji zvonec, ki ga je predsednik pri vsaki priliki neusmiljeno vihtel. Na steni za razsodniško klopjo je bila naslikana »Pra-

vica« z nabito puško in tehtnico v rokah. Poleg razsodništva je stal govorniški oder, za njim je pa na visokem podstavku stoječa boginja resnice pretila vsakemu, ki bi se bil predrznil s kako lažjo oskruniti ta tempelj lovske resnicoljubnosti. Ob odru sta sedela tudi dva zapisnikarja, ki sta vestno zapisovala vsa predavanja.

Ker smo si bili že pri vhodu priborili z dvema kronama pravico do istega števila sedežev, smo sedli lepo ponižno v zadnjo vrsto ter pazljivo sledili golobrademu lovcu, ki je ravnokar pričel opisovati svojo smolo.

Njegovo povest vam hočem navesti v kratkih potezah. Peher — tako je bilo namreč ime tistemu lovcu — si je kupil novo lovsko obleko, novo puško, nov nahrbtnik in novega psa ter šel vse to poskusit. Sreča mu je bila sprva mila. S pomočjo brzonoge Diane je bil ustrelil že eno lisico in enega zajca. Kmalu mu je pa pes z veselim lajanjem naznanjal, da dobi še drugega zajčka pred cev. In res, takoj nato pridrvita iz hoste preganjalec in preganjanec, trdo eden za drugim. Peher urno pomeri in ustreli: nesrečna Diana se še v ognju prekopicne in obleži v svoji krvi.

Nesrečni posestnik še bolj nesrečnega psa zre ves presenečen nekaj časa za zajcem, ki je tako srečno unesel kožo, potem pa gre gledat k Diani, če bi ji bilo mogoče še kaj pomagati. To pot bi si bil pa prav lahko prihranil, kajti pes ni imel niti toliko življenja več v sebi, da bi bil vsaj z očmi očital gospodarju njegovo nehvaležnost in nerodnost.

Nato gre ves potrtn nazaj po ubito lisico in zajca, a tudi to pot bi si bil ravno tako lahko prihranil; kajti prišel je še ravno prav, da je videl, kako se je »ustre-

ljena« lisica pobrala in z njegovim zajcem v gobcu izginila v goščavi.

Kakšne častne naslove je podelil Peher takrat lisici, zajcu, psu in sebi, tega, žal, nismo zvedeli. Povedal nam je pa — s solzami v očeh — da njegove smole tisti nesrečni dan še ni bilo konec.

Ko se je namreč zavoljo tolike izgube ves obupan vračal domov, ga sreča orožnik. Strogi varuh javnega miru in reda ga poprosi vljudno za orožni in lovski list. Ker je pa Peher oboje slučajno pozabil doma, mu mora izročiti puško in naznaniti svoje častito ime. Orožnik obesi puško na ramo, si zapiše ime v trajni spomin v beležnico, nato se pa čedno poslovil in odide.

Peherju je ostal torej samo še nahrbtnik, ki je bil dobro založen z jedjo in pijačo, in nova lovska obleka. A tudi teh stvari se je na prav srečen način znebil, predno je prišel domov. Revež je bil namreč že od samih nesreč ves zmešan in vrtoglav. Ker je pa vedel, da spravi mrzla kopel zmedene možgane v red, odloži na zelenem bregu bistre Murice obleko »ter se zažene« — tako je jokaje pripovedoval — »v mrzle valove«.

Medtem ko si nesrečni lovec izganja v vodi svojo vrtoglavost, se priplazi neki cestni postopač na breg ter se čudovito naglo spravi iz svojih cap. Ker pa ni imel zmedenih možgan kakor Peher, se ni »zagnal v mrzle valove«, marveč je urno oblekel njegovo obleko, oprtal nahrbtnik, se zahvalil plemenitemu dobrotniku za velikodušni dar ter odšel po svojem potu. »Dobrotnik« je sicer hitel takoj iz vode, kakor hitro ga je bil zagledal, ker mu je hotel menda še prijateljsko seči v roko, a potepuh mu je kar s klobukom mahnil v slovo ter jo odkuril, da so ga komaj dohajale pete.

Peher je ves poparjen gledal za njim kakor malo poprej za zajcem. Kaj je pa tudi hotel storiti! Tak, kakor je prišel iz vode, tako ni mogel za njim. Preden se je pa oblekel, je potepuh že davno izginil.

Sploh je pa moral biti zadovoljen, da mu je capin blagohotno prepustil svojo »monduro«, kajti prav lahko bi bil tudi to odnesel. Potem bi bil Peher prisiljen, igrati vlogo Adama, ko se je skrival po raju. Žalostno je obračal tisto zapuščino in kar gabilo se mu je pred njo, kajti perilo ni bilo ravno od prejšnje nedelje; vrhu tega je pa zasledil v njem lovne živali, ki jih sme vsak tudi brez orožnega in lovskega lista loviti...

Toda če je hotel domov, je moral stud premagati. Otresel je torej nekoliko tiste cape ter jih oblekel; potem se je pa podal proti »domačemu krovu«. Da bi ga nihče ne srečal, jo je mahnil kar čez travnike. To je bilo pa zopet v njegovo nesrečo.

Ravno takrat pride namreč po cesti neki orožnik ter se pazljivo ozira na vse strani, kje bi zagledal človeka, kateremu bi podaril par »zapestnic«, ki jih je imel celo zalogo v svoji torbi. Tu zapazi, kako jo briše Peher v capinovi »gali« po polju. Takoj sta bila skupaj.

Ujetnik je bil sprva zadovoljen s tem srečanjem, kajti orožnik se mu je zdel ravno pravi mož, ki mu je lahko z uspehom opisal svojo zadnjo nezgodo. Žalibog, da je pričakovani uspeh izostal.

»Ha, ha, ha,« se zakrohota orožnik, »zares prav lepo povest ste si izmislili, samo škoda, da nisem tako neumen, da bi jo verjel. O, jaz imam bistro oko za take ptiče, kakor ste vi. Mene ne boste premotili. Še tele 'zapestnice' vam natakнем na roke, potem pa

z menoj! Danes ste moj gost, potem pa greva v Bruck...«

Tisto popoldne je bilo pred »Jelenom« v Kapfenbergu jako živahno. Za dolgo mizo v senci košatih dreves so sedeli veseli lovci ter si hiteli gasit žejo. Na steno obešeni zajci, torbe in puške so kazale, da so prišli ravnokar z lova. Naenkrat se obrnejo vseh oči na cesto. Orožnik je prignal mimo vklenjenega postopača, ki se jim je takoj na prvi pogled zdel nekako znan. Ko jih ta ugleda, se obrne proti orožniku ter mu začne živahno nekaj pripovedovati. Toda mož postave se posmehlja ter mu ukaže naprej. Sedaj pa planejo vsi lovci hkrati kvišku ter obkole oboroženo oblast in njen plen, kajti v capinu so spoznali svojega tovariša Peherja.

Stvar je bila sedaj hitro razrešena. Peher je dobil zopet zlato prostost, njegov bivši varuh z nasajenim bodalom je pa šel s svojim »bistrim očesom« gledat za pravim zločincem.

»Šel sem na lov v novi lovski obleki, z novim nahrbtnikom, novo puško in novim psom, ustrelil sem lisico, enega zajca in tudi v drugega sem že pomeril, a vrnil sem se vsega oropan, v tuji obleki in ujetnik. Ali ni to največja smola, ki more lovca zadeti?«

S temi besedami je Peher končal svojo žalostno povest ter zaihtel na glas, da bi ganil poslušalce do solz. Kajti le tisti je po predpisih dobil častno darilo, čigar smolo je objokovala dvetretjinska večina navzočih.

Toda Peherjeve solze so bile zastonj. Kajti le nekateri njegovi ožji prijatelji so si brisali — suhe oči, vsi drugi so pa ostali resni, da, kar je bilo pravih lovcev, so se celo škodoželjno posmehovali.

Razsodništvo se nekoliko časa posvetuje, potem pa zavihti predsednik kravji zvonec ter pravi: »Slišali ste gospoda Peherja ter ga obenem že tudi obsodili. Častnega darila mu ne moremo prisoditi, ker ni dobil dyetretjinske večine solznih oči. In prav je tako! Kajti to, kar nam je on pripovedoval, ni bila niti lovska smola. — Vprašam vas, kaj je lovska smola? — Lovska smola je nesreča, ki zadene lovca na lovu brez lastne krivde. Sedaj pa obrnimo to na gospoda Peherja.

Res, zadela ga je občutna izguba, toda po njegovi krivdi. Grešil je že v tem, da je šel v novi opravi na lov, česar pravi lovec nikdar ne stori. Mi hodimo na lov v povaljani obleki, z zakrpanim nahrbtnikom, s puško, dolgoletno družico, in s psom, ki je naš zvest spremljevalec že od mladih nog

Lisica mu je zajca odnesla. Prav se mu je zgodilo, zakaj je pa ni takoj odrli! Ustrelil je psa. Tudi v tem se mu je prav zgodilo, seveda le njemu, ne pa psu, čigar žalostno smrt vsi obžalujemo. Gospod Peher niti ne ve, da se mora meriti pred zajca, ne pa vanj. Ko bi bil to naredil, bi bil prestregel morilno zrnje v zadnjem skoku zajec, ne pa uboga Diana, ki je bila za petkratno dolžino svojega repa za njim.

Orožnik mu je vzel puško. Prav je storil. Kaj misli gospod Peher, da nam je dala gosposka zato orožni in lovski list, da ju imamo doma v okviru? — Kar se pa tiče ostalih njegovih nezgod, ne spadajo več med lovske dogodke, kajti gospod Peher je v tistem hipu, ko mu je bila odvzeta puška, nehal biti lovec in je postal čisto navaden človek. S tem je ta zadeva končana in preidemo na dnevni red.

Ker danes še nihče ni zaslužil častnega darila za največjo lovsko smolo, pozivam slavno gospodo, da

se eden ali drug oglasi ter nam opiše svojo smolo. Da lažje pomislite ter se potem odločite, prekinem sejo za pet minut.«

Sedaj je na mah zašumelo po dvorani kakor v panju, ki se pripravlja za roj. Zlasti Ivanka in Gropa sta se prav živahno pogovarjala. Zaradi velikega šuma nisem mogel razumeti, kaj sta obravnavala. Ko je minilo pet minut, zasede predsednik zopet svoj stol, zavihiti kravji zvonec ter podeli besedo — Ivanki, ki se je bila prva zglasila.

In Ivanka je govorila: »Gospoda, tu poleg mene vidite dva največja lovca izpod Triglava; ta na desni je moj stric Trebušnik, ta na levi pa Bečkov Gropa. Onadva sta vsak zase, pa tudi skupno doživela smolo, da je sam Zlatorog točil solze, ko je zvedel za njo. Ker pa nesrečneža ne znata gladko govoriti v jeziku, ki se v njem tu predava, prosim, naj mi slavna gospoda blagovoli dovoliti, da jaz opišem to pristno lovsko smolo, ki nima nič skupnega z navadnimi nesrečami.«

Nato zavihiti predsednik kravji zvonec in pravi: »Ker se je gospodična prva zglasila s smolo, četudi ne s svojo, jo prosim, naj zasede govorniški oder in prične s svojim predavanjem.«

Nato »zasede« Ivanka oder in začne: »Bilo je leta 1888. Takrat je zadela Trebušnikovo lovišče velika nesreča. Med zajci so se namreč razširile koze, in sicer tiste, ki jim pravijo »črne«. Tisto jesen si lahko po celi Gorenjski iskal z lučjo divjega zajca, pa bi niti enega ne bil našel; vsi so poginili za kozami. Iz tega splošnega zajčjega pogina se je sicer rešil reven mlađič, toda ta ni bival v prostem gozdu, ampak v Trebušnikovem hlevu.

Nekega dne je šla namreč Špelica, zakonska žena Bečkovega Groge, v Zavrnh. Tam je našla na strmi skali zajčje gnezdo. V njem je stanovalo deset zajcev, dva stara in osem mladičev. Razen najmlajšega so bili vsi mrtvi. Kakšna bolezen jih je spravila v zajčjo večnost, kjer ni ne svinčenk ne psov, to se je poznalo takoj na prvi pogled. Bili so namreč kar črni od samih koz.

Do solz ganjena Špelica vzame preostalega mladiča, ga zavije v predpasnik ter ga prinese k Trebušniku. Tu se je sirotek kaj dobro razvijal ter sčasoma zrastel v lepega zajca. Bil je takrat edini zastopnik zajčjega rodu na Gorenjskem.

Bližal se je pa dan Trebušnikovega godu in s tem tudi čas, ko se je imel »poslednji svojega rodu« pre-seliti k svojim očetom. Stric je namreč za ta dan povabil svoje najboljše prijatelje na veliko zajčjo pojedino. S tem jim je hotel pokazati svoje iskreno prijateljstvo, ko jim je bil pripravljen darovati zajca, ki je bil edini na celem Gorenjskem.

Stričeva kuharica Barba je hotela obsojenca kar zaklati, a temu naklepu se je ustavil stric odločno. Kajti po njegovem mnenju mora biti vsak divji zajec, ki pride na lovčevo mizo, ustreljen, ne pa zaklan. Poklical je torej Grogo in oba sta se pripravila, da bi prestrelila zajcu nit življenja.

Groga privleče zajca na vrvici iz hleva ter ga pelje na vrt, stric pa čaka pred hišo z nabito puško, kdaj bosta v tisti daljavi, ko ni pravega lovca sram streljati. Toda zajec je dobro vedel, kaj ga čaka na koncu tiste daljave; zato se iztrga nič takega slutečemu Grogi z vrvico vred iz rok ter zbeži po vrtu na cesto, ki vodi v Zavrnh.

Toda stric je dober strelec. Pomeriti in ustreliti, to je bilo zanj delo enega trenutka. Toda isti hip, ko počí strel, puhne domači maček z drevesa na zajca ter — spozna resničnost pregovora, ki pravi: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. Muc je namreč do smrti zadet obležal na tleh, zajec mu je pa še najprej z repkom mahal v zahvalo za rešitev ter jo nato odkuril po najbližji poti v Zavrh.«

Sedaj se začuje polglasno ihtenje po dvorani. Tisti, ki so že poprej s solzami v očeh poslušali Ivanko, ko je pripovedovala, kako so zajci mrli za črnimi kozami, so že skoraj na glas začeli jokati. Toda predsednik je zavihTEL kravji zvonec ter opomnil občinstvo, da se smejo solze točiti šele po zaključku predavanja; nato pa prosi Ivanko, naj nadaljuje.

In Ivanka je nadaljevala: »Tako j potem, ko je pred hišo počilo, stopi kuharica Barba iz veže, gre na vrt, vzame ustreljenega ljubljenca ter ga odnese v hišo. Mimogrede ošine lovca s pogledom, ki je obetal malo dobrega.

Toda stric je imel prevelike skrbi, kakor da bi se bil menil za Barbine strupene poglede. Povabil je prijatelje na zajčjo pojedino, zajec se je pa sprehajal po Zavrhu. Zgodilo se mu je pa čisto prav. Zakaj pa ni zajca vprašal za njegovo mnenje, preden je prijatelje vabil? Toda po toči zvoniti je prepozno. Po dolgem posvetovanju prideta do zaključka, da gre Gropa še tisti dan v Zavrh ter poskusi priversti begunca živega ali mrtvega.

Gropa gre torej domov, vzame puško ter požvižga psu. Toda Parizelj ni veselo priskakal kakor po navadi, marveč se je počasi priplazil in proseče gledal

svojega gospodarja, naj ga pusti doma. Revež je bil bolan; mučila ga je namreč huda influenza.

Drugače ni bil Gropa v takih slučajih prav nič v zadregi. Vzel je namreč s seboj Špelico, ki je zalegla takrat, ko je bila še mlada, za dva dobra lovska psa. Ravno tiste dni pa, ko je Gropa rabil Parizlja za gonjo na stričevega zajca, je Špelica še močno „kuhala rilec“.

Nekaj tednov poprej jo je bila namreč popadla precej huda mrzlica. Ko je nekega večera sedel Gropa poleg njene postelje, je pričela naenkrat na ves glas jokati. »Oh, Gropa,« je rekla, »kaj bo s teboj, revež, če umrjem!«

Tedaj se je tudi Gropa spustil v jok. In Špelica ga sočutno vpraša: »Ljubi Grogec, zakaj jočeš?«

Gropa ji pa odvrne: »In kaj bo šele z menoj, če ozdraviš! To, to me skrbi in zato jokam.«

Te besede mu je Špelica hudo zamerila, in to je Gropi zelo narobe hodilo tisti dan, ko bi jo bil potreboval za lov namesto Parizlja, ki je imel influenco. Toda sila kola lomi. Ponižal se je pred njo ter jo poprosil z najlepšimi besedami, naj mu gre gonit zajca, ko je Parizelj bolan.

Proti njegovemu pričakovanju se je Špelica hitro vdala. Nosila mu je celo torbo, v katero je — kakor po navadi — nabasala malico, smodnik in svinčeno zrnje. Ko prideta v Zavrnh, se ustavi Gropa na zeleni tratnici blizu skale, ki je na njej izsledila Špelica zajčje gnezdo; zakaj bil je prepričan, da jo je zajec popihnal naravnost na svoj nekdanji dom. Špelica pa položi torbo na tla ter gre v velikem ovinku proti gnezdju, da bi prignala zajca na strel.

Gropa se je medtem pripravil, da bi nabil puško. Je namreč zelo previden lovec in ne hodi nikdar z

nabasano puško. Imel pa je takrat še star pihalnik, ki se je basal spredaj. Najprej nasuje v cev smodnika, nato pa odveže mehur, v katerem je imel spravljene šibre. Toda kako se ustraši, ko zagleda v njem mesto svinčenega — proseno zrnje!

Sedaj mu padejo luskinе z oči. Zato je šla Špelica tako rada z njim na lov za psa. Vedela je dobro, da je najhujše, kar more lovca zadeti: žival na strelu, a cev brez krogle. Zato je nasula v mehur za krogle prosa ter celó torbo sama nosila, da bi ne bil on zapazil goljufije. Zares, hudo se je maščevala nad njim za tiste nedolžne besede.

Take in enake misli so se podile Grogі po glavi. Toda sedaj ni imel časa za premišljevanje. Zakaj Špelica je že vpila v znamenje, da goni zajca. V tej sili se spomni nekega pijanca, ki se je ustrelil z rumom v glavo, da se mu je vsa črepinja razletela. Urno seže v torbo, izvleče iz nje čutaro s slivovko, napravi hitro še par krepkih požirkov, ostanek pa izlije v puškino cev. Vse je storil še ravno o pravem času, kajti Špelica je že prignala zajca pod skalo. Groga, to videč, urno pomeri, puška zagrmі, in zajec — izgine kakor kaфра.

Groga skoči hitro k skali, toda mesto, kjer bi bil po njegovem mnenju moral ležati zadeti zajec, je bilo prazno, a živali same tudi ni bilo nikjer čutiti. Medtem pride tudi Špelica bliže; mislila je namreč, da je Groga v sili streljal s prosenim zrnjem ter je bila radovedna, koliko je zajcu škodovalo to škropljenje. Najprej se pošteno skregata, potem pa začneta z združenimi močmi iskati sled za zajcem.

Da ga je Groga zadel, o tem ni bilo dvoma. Kajti tla, skala, in vse bližnje grmovje je bilo oškropljeno

s krvjo. Tudi nekoliko dlake je viselo tu in tam po listju. Naposled zagleda Špelica precej daleč od skale zajčevo glavo z delom vratu in vrstico, ki je na njej Gropa pred nekaj urami peljal zajca v smrt ali pravzaprav v prostost.

Grog se je začelo sedaj polagoma jasni v glavi. Spoznal je, da se je zajec razletel. Slivovka je priletela s tako močjo v ubogo žival, da jo je raztrgala v drobne kosce ter jo razpršila na vse strani.«

Ob taki lovski smoli nekateri poslušalci niso mogli solzâ več zadrževati ter so se spustili v glasen jok. Toda predsednik je neusmiljeno zavihljal kravji zvonec ter naznanil, da povest še ni končana in zato še ne morejo glasovati. Nato pa prosi gospodično predavateljico, naj nadaljuje.

In gospodična »predavateljica« je nadaljevala: »Gropa pobere zajčevo glavo ter gre z na pol počenim srcem naznanit stricu pretužno vest, da se je »zadnji svojega rodu« raznesel na vse štiri strani sveta. Na klopi pred hišo sta potem oba objokovala svojo nesrečo. Stricu je bilo najhuje to, da je moral dano besedo snesti, česar še nikdar v življenju ni storil.

Tu se prikaže iz veže rešilni angel v podobi kuharice Barbe ter jima pravi: »Kaj bi tulila zaradi enega zajca, saj ni bil vol. Kar se pa tiče zajčje pojedine, je moja skrb, da jo boste imeli. Samo toliko pameti imejta, da ne razneseta svoje smole po vsej župniji.«

In Barba je svojo besedo držala. Prav dobro so se imeli na stričevem godovanju in tudi zajec je bil izboren. Res je, da je imel za spoznanje drugačen okus kakor pravi divji zajci, saj je pa tudi preživel svoje enolično življenje v stričevem hlevu. Povabljeni

prijatelji so pa bili precej ponosni, da so bili pogoščeni z zajcem, ki je bil zadnji na Gorenjskem.

Groga in stric sta zgodbo o raznesenem zajcu pokopala globoko v srce, zato sta jo pa raztrobili Barba in Špelica ter še malenkost pridejali. Kajti kmalu po tisti slovesnosti, ki je stric zanjo redil, streljal in objokoval zajca, se je razširila po celem radovljiškem okraju vest, da so na Trebušnikovem godovanju jedli — mačka namesto zajca.

Barba je kruto maščevala smrt svojega ljubljenelega muca.

S tem končam žalostno zgodbo o lovski smoli, ki sta jo imela največja triglavska lovca.«

Sedaj se je vzdignil jok, kakor ga paviljon za »lovske dogodke« do takrat še ni slišal. Celo najstarejšim lovcem so kapale solze od sivih brad. Dolgo časa je vihtel predsednik, tudi ves objokan, kravji zvonec, preden se je občinstvo vsaj nekoliko pomirilo. Nato pa spregovori in pravi: »Gospoda moja! Jaz ne bom povzemal še enkrat, kar nam je gospodična predavateljica pripovedovala, in tudi razsodništvo se ne bo posvetovalo, ker je vse to nepotrebno. Kajti vi ste priča, da je opisana lovska smola dobila več kakor dvetretjinsko večino solznih oči.«

Pri teh besedah je zopet ves paviljon zajokal. Edino izjemo sva delala Ivanka in jaz. Gospodična »predavateljica« si je zakrivala z robcem obraz ter se kar tresla od smeha, a tudi jaz nisem imel prav nobene skušnjave, da bi bil svoje oči pridružil naddvetretjinski večini. Kajti smola mojih tovarišev se mi je zdela veliko manjša od Peherjeve.

Ko predsednik ustavi jok s kravjim zvoncem, nadaljuje takole: »Gospoda Trebušnik in Beček sta torej

junaka nocojšnjega večera, zato ju vabim v imenu razsodništva na banket, ki se po naših pravilih vrši v »Dunajski restavraciji« v čast zmagovalcem v lovski smoli. Po banketu se jima izroči tudi častno darilo.«

Sedaj se je vse prerivalo k našima lovcema ter jima častitalo k tako veliki lovski smoli. Razsodništvo je sicer hotelo tudi »predavateljico« s seboj odvesti, toda temu sem se pa jaz odločno uprl. Ivanka mi je to hudo zamerila. Potolažil sem jo šele z obljubo, da jo bom peljal v »Luna-park«. Preden smo se pa ločili, je predsednik vprašal Ivanko, če na Gorenjskem zajci še bolehajo za črnimi kozami. Porednica mu je pa pojasnila, da te bolezni ni sedaj več med dolgouho divjačino, ker dajejo zajklje svojim mladičem, kakor hitro spregledajo — cepiti koze. Nato se je gospod lepo zahvalil za prejeto pojasnilo ter odpeljal »junaka« tistega večera na banket, midva z Ivanko sva pa odšla h godbi.

Tu sva naletela na mojega prijatelja, ki se je sprehajal s svojo malo rodbino po krasno razsvetljeni Veselični cesti. Ivanka se je takoj sprijaznila z njegovima ljubeznivima hčerkama ter v njuni družbi kmalu pozabila, da sem ji »odjedel banket«, kakor se je blagovolila še malo poprej izraziti.

Ko se naveličamo godbe, gremo v bajno razsvetljeni Luna-park. Zares čarobna razsvetljava je bila pa tudi edina znamenitost tega zabavališča. Vse komedije so bile preračunjene le na ljudi, ki mislijo, da morajo vse videti, potem se pa čudijo svoji neumnosti, da so šli na limanice. Edino izjemo je delalo gledališče, v katerem se je dioramično predstavljala pomorska bitka pri Visu, ki so jo pa vsled ugovarjanja italijanskega ministrstva prekrstili v neko bitko iz angleško-

amerikanske vojske. Lahi so se namreč bali, da bi se Avstrijci ne pohujšali, ko bi gledali, kako Tegetthoff potaplja italijanske bojne ladje. Toda vsak, ki je le enkrat videl s parnika dalmatinsko obalo, je takoj spoznal, da se je ta bitka, ki se je tam predstavljala, bila v Jadranskem morju.

Vsa stvar je bila še precej dobro narejena. Ako si imel le količkaj bujno domišljijo, se ti je zdelo, kakor bi z visokega obrežja videl v daljavi vročo pomorsko bitko. Da je bila prevara še večja, so se ladje celo premikale, zraven je pa pokalo kakor v pravi bitki.

Izmed ostalih zabavnih paviljonov naj omenim samo še mlin, ki so se v njem iz starih grdih bab mlele mlade in lepe. »Mlinar« je na ves glas kričal in vabil navzoče ženske in dame, naj poskusijo njegovo, za človeštvo prekornostno napravo; toda revež se je za-stonj mučil, kajti nobena izmed navzočih Evinih hčerâ ni hotela priznati, da je grda in stana.

Nekaj časa smo še hodili med tistimi komedijami na »Luni« ter se čudili neumnosti velikih otrok, ki so se vrteli v čebrih po gladki strmini, drveli v majhnih vozovih po železnici, sestavljeni iz samih klancev, porivali se z velikanske, okrog svoje osi se vrteče okrogle plošče ter se lovili na premikajočih se tleh takozvane »palače norcev«. Naposled smo se pa vsi naveličali tistega šuma in hruma. Odpeljali smo se po železnici v mesto, poslovili se ter se razšli vsak na svoj dom.

Ponoči sta me okoli druge ure zbudila Trebušnik in Grog, ki sta se prigugala, kakor je bilo čutiti, v večjem spremstvu domov. Ker sta se brez vsakega večjega ropota in prepira spravila v jasli, sem kmalu zopet tam začel, kjer sem nehal.

Ko sem drugo jutro potrkal na njuna vrata, se mi ni nihče odzval. Odprem sobo — bila je seveda nezaklenjena — ter vidim, da oba še najbrž v sanjah preganjata mačka. V takem položaju ju budit in voditi s seboj, se mi je zdelo popolnoma brezuspešno delo. Šel sem torej kar sam v razstavo, da si ogledam še ostale znamenitosti.

Poleg nemškega paviljona je stala na eni strani švedska »vila«, na drugi pa norveški lovski gradič z malo lovsko koč. Ta dva paviljona sem si najprej ogledal. Vila je bila zgrajena iz lesa v popolnoma švedskem slogu. Razen velike dvorane je bilo v njej še nekaj malih stranskih prostorov, ki so bili okrašeni z jako lepimi slikami in različnimi švedskimi izdelki. V dvorani je bilo pa vse polno losovega rogovja. Los je namreč nekaka posebnost severnih evropskih krajev. Ta žival je podobna jelenu, samo da je veliko večja in ima velikansko lopatasto rogovje. Vsako leto pride na Skandinavski polotok mnogo lovcev iz vseh krajev sveta, da si ustrele kakega takega orjaka.

Norveški paviljon pa je imel to prednost pred vsemi drugimi, da je bilo vse, kar je bilo na njem in v njem, pristočno norveško. Norveški tesarji so namreč pripeljali iz svoje mrzle domovine celo les in so kar tam zgradili lesen gradič. Razstava je kazala v treh velikih prostorih, kakšne živali streljajo na Švedskem, in je bila v tem skoraj popolnoma podobna oni v norveški vili. Tu kakor tam je namreč prevladoval mogočni los. Poleg tega so pa zviti Švedi tudi razstavili razne panorame in diorame, ki so imele namen privabiti tujce v njihovo deželo.

Razen že opisanih paviljonov je stalo v lepi skupini še nekaj lovskih koč, katere so razstavili zname-

niti lovci izmed avstrijskih in ogrskih plemenitašev. V teh je bilo vse to v malem, kar sem videl v lovskih gradovih v velikem. Sicer pa moram prav odkritosrčno priznati, da sem bil rogovja, lovskega orožja in nagačenih živali že popolnoma naveličan. Zato sem raje šel v »palačo za promet tujcev«.

»Toda kako pa pride promet tujcev na lovsko razstavo?« si boste morda mislili. Prav umestno, kajti tujci, najsi bodo potem že hribolazci ali popolnoma navadni turisti, spadajo med tiste lovne živali, ki jih lovci cenijo samo zaradi njihove kože.

V »prometu tujcev« vsaj rogovja in nagačenih živali ni bilo. Zato je bilo pa toliko krajevnih slik, narodnih noš, modelov, ki so predstavljali posamezne hotele s parki vred, celo letovišča, zdravilišča, kopališča in druge ropotije, da nisem vedel, kaj bi poprej pogledal. Prehodil sem torej urno tiste, z limanicami za tujce nabasane dvorane, pomudil se nekaj več pri slovenskih pokrajinah, nato pa pobegnil iz palače in se globoko oddahnil, da sem srečno končal svoje »poučno potovanje«.

Tu mi zadoni na uho divje kričanje in tuljenje, ki je prihajalo iz »Afrikanske lovske razstave« ter vabilo tujce v »komedijo«.

Razstavo je namreč »počastila« tudi cela vas pravcati črncev iz globoke Afrike. Razstavni odbor jim je ogradil precej velik prostor in tu sem so zamorci postavili svoje šotore ter živeli kakor doma, samo da na lov niso hodili. Trebušnik je že prejšnji dan silil noter, a jaz ga nisem pustil v vas, ker sem se bal za njegovo življenje. Reklamni oglasi so namreč naznadjali, da so se ti črnici še malo mesecev poprej, preden

so prišli na Dunaj, preživljali s — človeškim mesom. Zato sem se bal, da bi se jim njihova strast ne povrnila pri pogledu na 145 kil Trebušnikovega mesa. Gotovo bi bil krvav boj neizogiben, ker bi Trebušnik najbrž ne bil niti kile radovoljno prepustil lačnim črncem.

Toda to pot je reklama malo preveč povedala. Kajti tisti zamorci, ki so menda ugled lovske razstave zelo povzdigovali, so bili sicer mohamedanske vere, drugače pa popolnoma mirni ljudje. Hodili so sem ter tja pred svojimi šotori ter kričavo ponujali v pristni afrikanski nemščini slabe razglednice. Znanje nemščine in prodajanje razglednic je celo pričalo, da so na zelo visoki stopinji omike.

Videl sem tudi različne rokodelce pri njih delu, a najzanimivejša je bila zame — šola. Ta »stavba« je imela samo dve steni in streho; bila je torej zelo zračna, akoravno je bila brez oken in vrat. Na zgornjem koncu »sobe« je bil prostor za učitelja, pred njim je pa stalo par klopi brez mizic, po katerih se je zvirala šolska mladina. Učitelj je bil ogrnjen v belo haljo ter se je jako dostojanstveno vedel. V rokah je držal dolgo šibo ter švrknil sedaj enega, sedaj drugega po golih kolenih ali plečih. Sploh pa menda ni gledal, kam je ravno priletelo. V tem oziru pač ni bila ta šola na taki višini kakor naša, ki se v njej rabi šiba samo za kazanje. Toda v drugem oziru so nas pa zamorci vendarle ugnali. Najnaprednejši vzgojeslovci zahtevajo namreč, da se mora moška in ženska mladina vedno skupaj poučevati. Dekliške šole naj se popolnoma odpravijo ter naj deklice in dečki, gospodične in gospodiči hodijo kar skupaj v isto šolo. Na ta način se jim ni treba na skrivnem shajati, na pošto hoditi po ljubavna pisma, marveč si ljubezen lahko »špogajo«

kar očitno v šoli. Tudi se dečki, oziroma gospodiči nauče na ta način najlažje finega viteškega obnašanja.

Pri nas se sicer nazadnjaki še ustavljajo tej moderni struji vzgoje, toda v afrikanskih zamorskih vaseh je že prodrla. To sem videl v tisti vasi na lovski razstavi.

V tisti šoli so namreč dečki in deklice, oziroma gospodične in gospodiči črnega plemena sedeli kar mešano med seboj. Toda viteškega obnašanja kljub tej mešanici nisem opazil. Neprenehoma so se brcali, ščipali, lasali, uhali, dasi je šiba vedno med njimi krožila. Seveda, morda se tudi taka dejanja štejejo k viteškemu vedenju, vsaj svoje dni mnogi vitezi tudi niso znali drugega kakor pretepavati se.

Učitelja pa tudi največji hrušč ni mogel spraviti iz ravnotežja. Sedel je mogočno na stolu, narekoval iz korana stavek, katerega so učenci ponavljali v zboru, ter jih venomer napletal s šibo. Toda kmalu se je začela prazniti šola; otroci so morali sedaj po drugem, ako ne važnejšem, pa vsaj konistnejšem opraviilu. Polagoma, da učitelj ni tako hitro opazil, so zapustili drug za drugim učilnico ter začeli krog radovednih tujcev pobirati »bakšiš«*. Učitelj se menda nekaj časa niti zavedal ni, da je sam, kajti še vedno je narekoval in mahal brez vsake škode po raznih klopeh. Nato je pa počasi vstal ter odšel počasnih in dostojanstvenih korakov na vas.

Tu je še nekoliko pogodrnjal koran, ošvrkal ubegle otroke, katere je ravno dosegel, potem je pa vtaknil znamenje svojega uglednega stanu pod pazduho, izvlekel šop razglednic ter jih ravno tako vsiljivo pro-

* Bakšiš pomeni napitnino, oziroma darilo.

dajal kakor kak židovski krošnjar na Ringu, samo desetkrat dražje.

Nekaj sem še opazil v tej vasi, kar se mi je zelo čudno zdelo. V povestih se navadno opisujejo zamorci kot pravi velikani in izredno močni. Ti črnci, ki so se pa prišli razstaviti na lovsko razstavo, so bili sami slabiči. Zlasti noge in roke so imeli silno slabotne; človek bi bil skoraj mislil, da imajo mesto njih štiri črno pobarvane palice v truplo vtaknjene.

Jaz sem se hitro naveličal tistega kričanja v zamorski vasi ter se vrnil v hotel gledat, če sta že lovška »smolarja« pregnala mačka.

Ko stopim v sobo, ju vidim sedeti na divanu, zatopljena v važen razgovor, ki pa ni mogel biti posebno vesele vsebine, kajti držala sta se sila čmerno.

»Pravim, pravim, ravno prav pridete,« se oglasi takoj Trebušnik. »Ako bi se bili še kake pol ure zamudili, bi bila morala oditi brez slovesa.«

»Kam sta pa namenjena? Pa vendar ne zopet v mestno klet?« se začudim jaz.

»Pravim, pravim, tisto pa že ne, v mestno klet pa ne greva več. Domov greva in sicer takoj s prvim vlakom.«

»Kaj se je pa vendar zgodilo, da se vama tako mudi domov? Saj še cele razstave nista videla in Dunaja tudi skoraj nič. Kaj neki vaju žene s tako silo od tod?«

Sedaj se je pa oglasil Gropa in sicer s tako togoto, kakor jo občuti le takrat, kadar se s Špelico prepira: »Toliko vam povem, da naj naju ves Dunaj, razstava, posebno pa še tisti ‚palivon‘ za lovsko smolo v uho piše. Vi vprašate, kaj naju žene domov; kaj drugega, kakor tisto častno darilo, ki sva ga sinoči ali danes

zjutraj, ne vem več natančno, dobila za tistega razle-tega zajca in snedenega mačka. Trebušnik, pokaži gospodu darilo, pokaži! No, ti Dunajčani so pa naviti, to se jim pa mora pustiti.«

Nato odviije Trebušnik precej velik zavitek ter mi poda v okvirju račun častnega banketa, ki ga je bil sam plačal. Kakor sem spoznal iz njega, so se morali na banketu prav dobro imeti; pokale so celo šam-panjke. Zato se je pa tudi Trebušnikova denarnica olajšala za okroglih 180 kron. Kaj hočeš! »Dunajska restavracija« je bila pač najimenoitnejša izmed vseh Bakhovih* svetišč v razstavi in šampanjec tudi ni ravno najcenejša pijača.

»Junaka častnega večera«, zlasti Gropa, sta jedla in pila, kar sta le mogla, ker sta menila, da gre to vse na tuje stroške. Pri šampanjcu pa naredi pred-sednik razsodišča na slavljenca ganljiv nagovor ter jima v imenu razsodništva poda največji lovski smoli zelo primerno darilo, namreč račun za vse, kar so pri slavljenju pojedli in popili. Da bi ga pa lahko obesila na steno med druge lovske trofeje, so ga jima izročili v krasnem okviru.

Marsikdo bi bil tako darilo odklonil, toda Trebuš-nik ni zastonj izmed ponosnih Žirovničanov najpo-nosnejši. Zato je hvaležno sprejel svoji »lovski smoli zelo primerno darilo«, vrgel tiste kronice tja, kakor bi bili vinarji, a obenem sklenil, da ne gre na nobeno lovsko razstavo več, kjer bo kakšen »paviljon za lov-ske dogodke«.

Hvaležni Dunajčani so nato svoja slavljenca spre-mili z veliko slavo prav do sobe, kjer sta potem po-čivala do belega dne.

* Bakh je bil rimski bog pijačevanja.

Trebušnik in Gropa pa nista znala prav ceniti te dunajske vljudnosti. Kajti komaj sta se nekoliko otresla tistega mačka, ki sta ga bila z banketa prinesla s seboj s častnim darilom vred, sta takoj, brez običajnega dolgega premišljevanja, sklenila, da obrneta hrbet lovski razstavi, ki deli tako draga častna darila, ter se vrneta domov, kjer so večerje vendar nekoliko cenejše. Jaz sem si sicer precej prizadeval, da bi ju odvrnil od tega sklepa, toda moža sta se držala trdno kakor skala.

Gropa je pobral tisti zavitek s častnim darilom in odšli smo na kolodvor. Tu sta slavljenca še nekoliko pozabavljala Dunajčanom, nato sta se pa odpeljala proti domu. Vlak je že zapuščal kolodvor, ko Gropa pomoli skozi okno svojo kuštravo glavo ter mi še enkrat v svojem in Trebušnikovem imenu glasno zatrdi, da ju Dunaj ne bo videl nikdar več.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA



00000052192



Kako je Trebušnik
hodil na Triglav,
kako se je vozil v Trst,
kako je hodil po Dunaju . . .

